

הגהות מהרב הגאון אבתי רשכבה"ג המפורסם מוה' ברוך תאומים פרענקיל זצ"ל מלייפניק.

מסכת אבות

פרק ג מ"ב הוי"ט ד"ה אביו וכו' ותימ' ל"ב יעוין בתוספות תמור' דף ל"א ע"א :

מסכת אבות

פרק א מ"ב הוי"ט ד"ה על החור' וכו' לך מפרשה על קבלה. ל"ב יעוין תוס' ע"א דף ג' ע"א ד"ה ננעים : מ"ג הוי"ט ד"ה אל. וכמאמרם בפ"ק דכ"ב. ל"ב יעוין תוס' ר"ה דף ד' ע"א ד"ה בשביל שיחיו : מ"ו רע"ב והו' דן את כל האדם לנפ' וכו'. מכלל שהחושד. ל"ב יעוין בקרבן אהרן פ' קדושים פ"ד אות ד' שכתב הטעם לדרון לנפ' וכו' למדו מנגדק תשבוש את עמיתך כדאית' סס נספרא ובשנועות דף ל' ועמיתך היינו דומ' לך אבל לא רשע אמור' לרון לרע כדכתיב מהלך רשע לרע. ויעוין ברמב"ם פכ"ג מנאדרין דין יו"ד שהדיימים ידונו כ"א מבע"ד לנפ' וכו' כשנפטרים מהב"ד ובפ"ה מה' דעות חושב בין המעלות של ה"ח שדן את כל אדם לנפ' וכו' וברש"י שטעות דף ל' אית' דלמאי דליף מנדק וגו' לרון לנפ' וכו' לא מיירי הפסוק בדין בעלי דינים : כמ"ו הוי"ט ד"ה ואל תרבה. וז"ל תימ' בשיני. ל"ב מלשון ברמב"ם נר"ל שפרש אל תרבי' שלא יתן יותר מחיוב המעשר :

פרק ד מ"ד הוי"ט כל המחלל. או ששכנע לשקר. ל"ב גם בשנועות שוא' ים הלול הסס יעוין ברמב"ם רפ"ב מה' שנועות ויעוין במנין מלות הרמב"ם ל"ח ס"ג וכה' יסודי התור' שדעתו דלף העובר שלא ברבים על דבר שהדין יורג ואל יעבור עבר על לאו ולא החללו את סס קדש'. וז"ל שח"ל המובא גם בילקוט פ' אמור על פסוק הג"ל ובשולח הרב"ם סיומן ד' וכו' י"א : כמ"ו בשנה רבי ינאי ואמר אין נדונו לא משלוח הרשעים. ל"ב יעוין הוריות דף י' ע"ב אלל אמר רבא כו' אוי להם לרשעים שמניע אליהם כמעט' הנדויים של עוה"ל צוה"ל ומופרש רש"י אוי להם שאין להם פובה לא צוה"ל ולא צוה"ב אבל גבי הנדויים נב"ל מחוסס ע"י יסורים כרי שיהי' להם שכר טוב צוה"ב. ובה א"ש הכוונ' בדברי ר' ינאי שיהי' כמתאונן שאינו ח"ו במדגנת אותן שאין להם טוב' לא צוה"ל ולא צוה"ב ח"ו ע"כ נחשבה וקסוב' ואו' יה'למו כל טוב :

מסכת הוריות

פרק ב מ"ה תי"ט ד"ה שהמלך. אפי' נעדות שיכולין להעיד והשתא א"ש כו'. והב"מ בפ"י כו'. ל"ב מה שרונ' הכ"מ לתרץ דברי הרמב"ם שלא יוקס' ממשג' דכאן. דהרמב"ם מיירי במלכי ב"ד דלדין ודין' אותן עדין קשה דלף דמלכי בית דוד דין' מ"מ נר"ל דפסורין מלהעיד דלא נרעו מכהן גדול שח"ל להעיד רק למלך והחילוק שבין מלכי ישראל למלכי ב"ד איתו בנ"ד רק לענין עש' ידונו לאחרים ושדונו הם. וברמב"ם הלכות מלכים לא הזכיר רק דמלכי ב"ד דין' ודין' אותן ומעדין עליהם דאין בזה מניעות כבוד למלך ורק ממעשה דינאי' התקינו שלא ידונו למלכי ישראל שהמה אלהים אבל לענין עדות מדאוריית' פסורים המלכים להעיד וכמבואר בגמ' שנועות דף ל"א לנבוכד נמאי אחר ר"פ לאסוקי מלך כו' מ"ד מלך אלל משחק בקיוביא דמדאורייתא מחוי חוי כו' יע"ש כרי דמלך מדאורייתא לא חוי. הן אמת שמאחתי צחוקן שכתב פירושו דמלכי ב"ד מעדין. אבל לא אהין דכרו לכאורה וקבואיא הוי"ט. ומה שרעה התי"ט כאן לומר דמלכי ב"ד מחוייבין להעיד נעשות נפשות ונראה מדבריו דככה"ג מיירי הרמב"ם ור"ע דפוסר סובר כיון שהגשאי אינו בכלל שאר עדות פסור מקרבן גם נעדות שמחויב להעיד. מלבד שדבריו דחוקים בלא"ה המס נפלאים דהא נעדות נפשות לא שייך דין' שנועות העדות רק בעדות ממון. גם מסבקות דברי הרמב"ם בריש הל' עדות נראה מבואר כהגנת הכסף משהי' סס שכה"ג פסור מלהעיד אף בל"ג ומיירי דאיסורא. וכן מבואר בתומים ביה"ע דסינר הרמב"ם שגנבי כה"ג הוי' ציון גדול וגלמד שפיר ממת מטה דציון גדול דמ"מ דוחה עשה דפסח (יעוין בתום' שנועות ל' ע"ב ד"ה אלל איסורא) ומינה מכ"ס נמלך וכמבואר בכ"מ פ"ג מהל' מלכים. ואם לך בדרך אשר אחו התי"ט לומר דמלכי ב"ד מעדין כנראה מדברי הרמב"ם בפ"ה מה' עדות שלא הביא דין' דאין מעדין רק במלכי ישראל הי' מקום לומר דר"ע לשיטתו' דפוסר דילפינן מוללחותו דגבי כויר דמת מליה דוחה צוה"ל ססח ומילא כדליתא בנרכות דף כ' ובצחיס דף ט' ובמיר דף ע"ב ומינה דמלך פסור מלהעיד אף במלחא דאיסורא ולא משכחה כלל מדאורייתא דחוב עדות נמלך אף במלכי ב"ד לך אמר ר"ע דין' דאין שמיעת קול במלך. אלל הרמב"ם לשיטתיה דהשמיט דין' דחיייה מת מטה לפסח ומילא פ"כ חולק בזה אר"ע גם לפי המבואר בדבריו סוף הל' כלאים נראה מדבריו שאין למדין ממת מטה לשאר כבוד הכריות. והארכתי בזה במקום אחר לנפ' לשיטתיה מחיוב האלף להעיד רק מלכי ישראל פסור החכמים מחיוב הבודת עדים ממעשה דינאי' ואילך וכן נראה מלשון הגמרא דסנהדרין דף י"ט ע"ב צוה"ה עשה אמרו מלך לא דן כו' לא מעיד כו' דמשמע דגם דין' ללא מעיד לא היה רק מחומו' עשה ואילך. וז"ל דלענין זה גרע מלך מכה"ג דקדושת הכה"ג בעלמו לך אלל להעיד בפני ב"ד משא"כ מלך קיל כבודו בזה מאורכא דרבנן כמבואר בתום' שנועות דף ל' ע"ב ד"ה עשה דכבוד תורה :

פרק א מ"ב נמשכה אף הן מרבין ע"ד ישראל. ל"ב לכאור' קשה דהא בלא"ה א"א להמית שום בעל עביר' אם לא התיר עצמו למית' א"כ אף לרשב"ג מה נדר' ים לפני שופכי דמים מני יוכף אותה להתיר א"ע למית'. וז"ל דהא מבואר בסנהדרין דף פ"א דלף בלא התיר' כוסין לכיפ'. ויוסרו בזה הש"ד. וא"כ קשה אמאי אומר רשב"ג על ר"ע ור"ע שבכרתם הי' רכזו ע"ד ישראל הא לפי ר"ח היו השלמות כדי שאם יכחשו וז"ל או יאמרו א"י ינופל עדותם מידי דהוי אסיף ואריירין וזה הוי כהכחש' בבדיקות דלף דאיו נרגנ' בב"ד כוסין אותו לכיפ' כמבואר בסנהדרין דף הג"ל א"כ לא הי' הגלה בחקירתם רק מהרבי' בב"ד אבל לא מכניסה לכיפ' ויעוין גיטין דף כ"ה ע"ב דמת בב"ד היינו כנים' לביס' וכהרנ' בב"ד היינו בזה"ה מלרבע מיתוח ב"ד. הן אמת שלדעת הרמב"ם פ"א מה' עדות מחשב בכלל חקירות. גמה הרגת' נלבן' סוסק בפ"ב שאם אומרים בזה שאינם יודעים עדותן בעלה. אבל הראב"ד משיג עליו שבדיקות אין א"י מבטל העדות. וכן דעת תוס' כאן דבסיף ואריירין כשאומרים א"י לא מתבטל עדותן. ויעוין בזה מ"ס בחדושי הר"ן לסנהדרין דף מ"א. ולפי המבואר בכ"מ בפ"ב הג"ל אין לכותב בשם רק השבע חקירות אשר בלעזן א"י לכיות סומ'. אבל כל שארי חקירות הוי' כבדיקות א"כ אף מה ששאלין סריפ' הרג או שלם הרג. כיון דהדין נותן ללך בחר רובא וכשהי' גומר הדין על ים הוי' נהרנין בהמה. ולא הוי' יבולס' למיפטר א"ע אה"כ כשהוי' אומרים שלא ידעו אם הנהגה הי' סריפ' או שלם מהלאוי' שיהי' החקירות הללו אף לדעת הר"ח בכלל בדיקות אף שלדעתו כיון שהמה ננוף המעשה מנופל עדותם באומרם א"י. ומהראוי להענין בכנים' לביס' עכ"פ כמו בכחש' בבדיקות. ואף אם נחלק לומר דסובר ר"ח דזה הוי' בכלל חקירות. מ"מ קשה לביטול התים' לחילוקים אר"ת ומפרשים דסבוכו' לא הי' נהרג שט"י שהוא מרבה בבדיקות א"א שלא יכחיש אחר מהה' חזירו כו' וע"כ טוונתם כשיוטאל להם דריתם שלם הרג יוצחם הכחש' שא' יאמר שרא' ביוון שלא הי' נקב במקום סייף. והשני יכחשו ויאמר שלא דקדק לריות אחר זה וכדומה לזה מיני הכהשות. דא"ל דהשני יכחשו ויאמר שרא' כה' סריפ'. א"כ בלא"ה בעל עדותו ולא מגד הכחש' שבין שניהם וכיון שלדעת התוס' החולקים על ר"ח גדולי' השאלות הללו אינם נפלל חקירות רק בדיקות א"כ נאמר קיטאי' הג"ל שאף שיהי' הכחש' יהי' אחת דתו נכנסו לכיפ' וז"ע :

פרק ב מ"ח הוי"ט ד"ה ר' יהוד'. תימה דקיל'. ל"ב יעוין מ"ס בזה הא"ר על או"ח סוף פ"י קנ"ז :

פרק ג מ"ח הוי"ט ד"ה והוא פוסע. שמחל' עשה מעש'. ל"ב כן אי' בתום' שנועות דף י"ו ד"ה או אין נרין ויעוין מ"ס בתום' נזיר י"ו ע"א ד"ה או לימא שכתבו בסגנון אחר. אמנם דברי' ההוס' בימות דף ל' ע"ב ד"ה כולכו מכוויין למ"ס היום' בתום' שנועות : מ"ו הוי"ט ד"ה מנין. הרמב"ם בפ"י. ל"ב יעוין מ"ס כרנ"ב פ' תל' : מ"ב הוי"ט ד"ה נפרמו. וכן פי' ריב"ן. ל"ב וכן הוא בערוך ערך פ"ס בפסר השכחים :

מסכת שבועות

פרק ד מ"ח הוי"ט ד"ה שאמר ונמלא שאין עליו. ל"ב יעוין שולח רמ"א סי' מ"ח ובשולח' אמונת שמואל סי' ל"ט וכו' כ' ומה שמניח סס בשם הרמב"ן במלחמות בפרק דו"ה ובריטב"ל לקידושין דף כ"ו ובאש"י לז"ק דף ה' ובחולמ' סי' קכ"ה בסמ"ע ס"ק כ"ה וכו' פ"ט וכו' ר"ג ובשולח' רשב"א סי' תקס"ג : מ"ב הוי"ט ד"ה שילוח וחיובתא להמרדכי. ל"ב לק"מ דהא עבד עדיף משליח וכמו דפסקינן גבי דין' שאלה בעעלים וכדליתא בב"מ דף ל"ו ע"א : מ"ג הוי"ט ד"ה מטה. והיה לכוני' כדכתיב (ויקרא י"ח). ל"ב בל"ל יעוין בת"כ פ' קדושים מובא בילקוט רמ"ו תר"ל לא השבע בשמי יעו"ש :

פרק ה מ"ב הוי"ט ד"ה שנועת הפקדון. וזה דבר תימה. ל"ב יעוין מ"ס בזה הלח"מ על דין' ו' :

מסכת עדיות

פרק ב מ"ג הוי"ט ד"ה והכשר ועי' במשנ' ו'. ל"ב ל"ט דהא גם לשיטת התוס' אף לשמואל ים הכשר מדרבנן במים חלושים : מ"א במשנה ובמספר הדורות. ל"ב יעוין במכילתא ב"ה פ' י"ד סר"ה ויאשו את הבצק :

פרק ד מ"ו הוי"ט ד"ה שדין וכו' כלאים דשירי רחמנא היכא משכחה לה. ל"ב ל"ט דמשכחה היכא שאין לו טלית של אמר רק של פסח' דככה"ג לא הוי אפשר כדמוכח בכמ' מקומות בש"ס וכמבואר בשאגת ארי' סימן ל"ו :

פרק ה מ"א הוי"ט ד"ה ובה"א אין אולכים. והיא במכילתא. ל"ב מלשון סב"מ פ"ד מה' שמיט' דין' כ"ד נראה שהפירוש שכן האמה הוא שבעל השד' יפרון פדן נגדר שיהי' הפקר נראה לכל ומדברי הראב"ד כאן נראה' שלא פירש כן :

מחבר הנאון החסיד המפורסם המקובל כבוד שמי מוהר"ר יצחק חיות זצ"ל.

מסכת מכות

פרק א ט"א. מעידין אנו שהיא חייב לגלות כו' בחוספת יום סוב ואם תאמר והא יכול לומר מיד הייתי כו' ע"ש וק"מ דים לומר דמיידי שהעידו עליו שנגמר דמי שנתחייב גלות כו' פלוגי כחכר לקמן וק"ל: מ"ב. משלשין בכמון כתב הר"ב אם היו שלשה עדים והזומו והא ללא פסק הדין בשנים משום דמני לשון משלשין וכ"כ בחו"ס. אבל ל"ל לשון משלשין הוא לשון חלוקה ולא לשון שלשה וכמ"ס רש"י בגמרא בספר שני פ' ע"ב על ושלשה שיהיו משולשות שיהא מדרום לחצרין כמחברין לשכם ומחברין לשכם כמשכס לקדם ומשכס לקדם כמקדש לנטון וכתב רש"י שיהיו משולשות כלומר שוות בחלוקה הארץ חולקין רחבה של א"י ל' חלקים כו' ור"ל דלא תקשה דלמך שפשת הא אם היו ג' ערי מקלט היתה מחלוקת הארץ ל' רבעים לכן כתב רש"י כלומר שיהיו החלקים שוים ועיין במורה שנתקן ואם כן ה"נ אמר משלשין בממון לשון חלוקה וקאי על ג' עדים וכן הפ"י בב"ב פ"ג מ"ד משלשין בנייהם לשון חלוקה ולא כפי"ט הכי ע"ס. והטעם דמשלשין בממון ולא אמריין שישלם כל א' כפי שיהי רוצה לחייבו ולפ"י יהיה השאה כפל מאחר שהיו רוצים להייבו וליכא כארז ומא ו"ס בגמרא ממון מנתקף ופרש"י והרי קיבל מה שרצו להפסידו ביו כולם ע"כ וק"ל:

מסכת שבועות

פרק ב ט"ב. אלא במלך ובנביא כתב הר"ב דכתיב בן תשסו לדורות ובימי משה הוא מלך ונביא ואחיו כה"ג והיה שם אורים ותומים שלא הלגטן וזאת לא תני במתניין וכ"כ. י"ל דלא אלתרין כיון דתני אורים ותומים שלא הלגטן וזאת הכה"ג ואי תימא הא אהרן היה גם נביא כדאיתא בסנהדרין פ"א אם כן גם לדורות ה"ל למימר ב' נביאים. ול"ק דהא הוציא אינו יודע מלכו רק מה שנאמר לו מפי הגבורה א"כ מה לי ב' נביאים ומה לי נביא אחד וק"ל:

פרק ד ט"ג. באל"ף דלית ביו"ד ה"א נראה מ"ס באל"ף דלית דלא לומר גם כו"ן יו"ד והא שם לפני רק קיזר בלשוננו דליון לומר דמשביע באל"ף דלית לחודי' דהא לאו שם הוא כלל ומ"ס ביו"ד ה"א ר"ל דהוא שם של י"א. והא דלא מוזכר במשנה שם של הויה משום דלמך וכתבו וכתב הו' וקריין לפני ואם כן הוא בכלל לפני שכתוב במשנה ולכן הקדים במשנה לפני לכל השמות וק"ל:

פרק ה ט"ד. והייב על ודון השבועה כתב הר"ב דלא כתיב ציה ונעלם והוא דברי רש"י בגמרא. ואיכא למידק דלמא ליפנין מכל התורה דדוקא בשונג מביא קרבן בשלמא גבי עדות היו זה לימוד הגון דככולן ר"ל צביטוי וסומאח מקדש כתיב ונעלם ובעדות לא כתיב ואי הווי ילפיין זה מזה לא לכתוב רק ב"א' מהם ש"מ דבדון העדות הייב אבל פקדון דלא כתיב אבל אלו רק סהם כתיב דלמא ילפיין מכל התורה שיהא דווקא בשונג. ותו קשה הא לעיל דף ל"ד מסיק ת"ס דפקדון חייב במיד דילפי' ממעשה והך כפטיין ובעדות הטעם דככולן כתיב ונעלם כו' ע"ש לכן לא ילפי' עדות מפקדון וי"ל הטעם לרבין משום דילפי' עדות מפקדון מנ"ס דתתשא תתשא וכמ"ס החוספות סד ד"ה הך נפיסיין ורש"י כתב כאן מלמא כתיב ונעלם. ותו קשה דנגמרא דכריתות דף ק' איתא כהדי' דילפיין מהתשא תתשא וכן הקשה קושטא ו בחוספת יום סוב בכריתות ע"ש שמתרין בדוחק. וי"ל דהא דכתב רש"י דלא כתיב ונעלם לאו להוכיח כתב זה רק לטעם כתב זה דרש"י ידע הלימוד דגמרא דכריתות דילפיין תתשא תתשא וגם רש"י סיך אלימוד זה גם הכא במשנה דהא בג"מ מניה סליק בפלוגתא דר"מ ורבין בדין מניה ומניה לענין מפי אחרים ונדאי אין ג"ס למתא' וייב גם בפקדון מיד כשונג מכה הג"ס רק רש"י כתב דאם היה כתוב כאן צפירות ונעלם לא היינו לומדין הג"ס לענין זה רק לענין מפי אחרים או שאר לימודים רק מלמא כתיב ונעלם צפירות ילפי' ג"ס דתתשא תתשא גם ללימוד זה לחייב מיד כיון דקרא כהדי' כתיב ולא להוכיח כתב זה רק לטעם דדוק:

פרק ז ט"ד. ושכנגדו חשוד על השבועה כו' שכנגדו נשבע וטול. וכתב בחוספת יום סוב בשם חוספת דהבא וריס ב"מ דף ה' ולא אמריין מתוך שאינו יכול לישבע משלם. כדי שלא יפקיעו ממנו ממון. שמי שהיה רוצה היה מלוה לו פרוסה ויתבע כל אשר לו ויהא מודה במקלפת כמו שחייב ויתחייב שבעה ומתוך שאינו יכול לישבע יקח את כל אשר לו בלא שבעה לכן חוקנו שיבעט שכנגדו. משת"כ מהם שזה שאינו יכול לישבע לא מחמת שהוא חשוד כו' וזוה ישבתי בגמרא' דבבא מניעא דף ה"ל דהוא רע' דהוי מסרי ליה כל יומא חותא כשהדי יומא חד מסרו ליה בלא שהדי נסוף אמ"ל להד"ס אחי שהדי אשהדיו ב' דאלל תרתי מנייהו א"ר וירא אם איתא לנדי' היא קמייתא משתבע אשאר' אמ"ל אחי אם איתא משתבע והא גזלן הוא אמ"ל שכנגדו קאמינתא ותיסוף ליה דה"ל רועה וא"ר יהודה סהם רועה פסול ל"ק

הא דירי' הא דעלמא ופרש"י ארצניי מתמה דקטיא ליה דהא גזלן הוא ותיסוף ליה דבגלו הך גזילה פסול לנבעה ואיכא למידק מאי פריך דלמא כוונת אביו כן היה והא גזלן הוא ר"ל משום דסהם רועה גזלן הוא. ויש לומר דהא קשה מאי מקשה אביו אר"י מי לא ידע הסגרא דלמא אשכנגדו קאמר כיון דלמך סהם משתבע וי"ל דהיה קשה לו קושיית החוספות למה לא אמרי' מתוך שאינו יכול לישבע משלם ומה שתירעו החוס' דלא שנק ליה חי דכל העולם יביאוהו לידי שבעה כו' דהוא סבר דזכו שייך דווקא גמי שהיה כבר חשוד קודם ששקף זה עמו אבל זה שבעה חשוד אחר ששקף עמו מאחר שאכל תרתי מנייהו אמרי' שפיר מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואם כן ע"כ דקאי ארעיא דמשתבע ופריך שפיר והא גזלן הוא. ותיקן ר"י דלפ"י שכנגדו יבעט משום דלא פלוג בין שהיה קודם בין שהיה עתה חשוד ולפ"י ר"י דלפ"י שפיר בגמרא ותיסוף דה"ל רועה והקוש' הוא אלא כמ"ס רש"י למאי מקשה אר"י דלמא על שכנגדו קאמר והסגרא שלו שאמר שמאם שבעה עתה חשוד ומתוך שאינו"מ והא ה"ל רועה ונעלם חשוד כבר וליכא למימר מתוך שאינו"מ כתיורן סהם' ודוק וכן שמעתי קתא בעינין זה בשם גדול א': וברח"ט כ"י ל"ב סוף ז' מביא רמ"א הא דנחשוד שכנגדו נשבע וטול דווקא כשלא היה יודע כששקף עמו שהיה חשוד אבל בלא"ה לא דל"כ כל אחר יעסיק עם החשוד וישבע ויטול. ולפ"י הקשה שפיר אמרינא דלמך שכנגדו נשבע וי"ל הטעם דמשום שבעה עתה חשוד מאחר שאכל תרתי מנייהו ותיסוף ליה דה"ל רועה ואם כן הוא כבר חשוד וזוה לא אמרי' דמשתבע שכנגדו כנ"ל [הכוונה אל יב"א] דגרמ"א וזוה דלא כפי' רש"י שפי' דהקושית הוא על אביו וק"ל:

מסכת עדיות

פרק א ט"ה. ולמה מוכריין כו' שאם יראה ב"ד דברי היחיד יסמוך עליו שאין ב"ד כו' וחוה נרסח תי"ט ור"ל שאם לא יחזור רק הרבים או אין הב"ד שאחריו שאינם גדולים בחכמה ובמניין יכולים לנפלאם אבל מאחר שזכור גם דברי היחיד יכולים לנפלאם אף שאינם גדולים מאחר ששומעין דבריו יהוד כן הוא בחו"ס א"ט"ס שגם זה מקרי בטול שהראשונים פוסקים כרבים והוא כיווד מכל מקום מאחר שהראשונים העתיקו גם דברי היחיד היתה כוונת הראשונים זוה שבאם יראו ב"ד האחרון את דברי היחיד ישאו. אבל גרסת הר"ב היא ויסמוך עליו אין ב"ד יוכל כו' ור"ל שאם יראה ב"ד דברי היחיד ישאו כמותו או אין הראשונים יכולים לנפלאם דברי ב"ד הראשון. ואיכא למידק האך עמו הב"ד שלא כראשונים הא אין ב"ד יכולים לנפלאם אלא"כ גדולים כו' ואם היו באתם גדולים אם כן אכתי קשה למה לי דברי היחיד לא לכתוב רק דעת הרבים ואם יראו הב"ד שהמה גדולים כו' שלא לעשות כדבריהם יכולים. וזו אין ב"ד שיצאו אחרים יכולים לנפלאם גם כן אלא"כ כו' וי"ל דאם לא מוזכר דברי היחיד או א"ט"ס שהב"ד ראשונים גדולים כו' ובעלו סתם מתניין שהוא רבים או האחרונים לא ע"פ שאין גדולים יכולים לנפלאם דברי ב"ד הראשון מאחר ששמו של כרבים והאחרונים עושים כרבים אבל אם יש לראשונים הגדולים כו' ג"כ דעת היחיד שהעתיקו ובהשגחה ועושים כמו היחיד או אין ב"ד שלאחריו יכולים לנפלאם אם אין גדולים כו' א"ט"ס שרועים לעשות כרבים מכל מקום כיון שהעתיקו גם דברי היחיד ואלו עשאו כיהוד וזה דעת המעתיקים שיהיה עשייתן קיימת כיהוד לענין שאין ב"ד שאחרי הראשון יכולים לנפלאם דבריהם וק"ל:

פרק ב ט"ט. שאינ"ס שנאמר ועבדו וענו אותם ארבע מאות שנה. גו' ובאמר דודו רביעי גו'. ואיכא למידק מה לזון א"ט"ס שאמר ותו מה לריבין ליה זכות אבות. וי"ל דרש"י כתב בחימום האך נתקיים מ"ס הכתוב ת' שנה דלא היו במצרים רק ר"י שנה ופרש"י דחשבינן משולד יתקן וע"כ הא כתיב ועבדו וענו אותם ת' שנה וזה לא היה רק במצרים אבל קודם לכן לא היה להם עטי רק גרים היו וי"ל שזה גרם זכות אברהם שחשבינן משולד יתקן ח"ס א"ט"ס שנאמר ועבדו וענו אותם ת' שנה משמע שכל הת' שנה יהיו לשינוי במצרים ואש"ה נאמר דודו רביעי ולא היו רק ר"י שנים במצרים א"ו שנות אברהם אינו גרם ח"ס האב וזכה לכן וק"ל:

פרק ה ט"א. מפני שגדלה באיסור. בחו"ס מפני שנגמרה בלאסור ע"ש ור"ל כנגלה ליכא למימר נגמרה באיסור דלאחר מיתה לא שייך שיוגמר וקודם מיתה היא כשרה נגמרה משת"כ בעריפה אף שאינה ת' מ"מ הפריכות היה קודם מיתה איהו זמן ונגמרה הבינה בעריפותה. ולפ"י נראה דאותן ספק נבלות מחיים כמו נכרה המספקת וזכר עמה דהוי נבלה מחיים וכמוהו שאר דברים דקחשיב בחילין אסורה גם הבינה דנגמרה בעת היוחה נבילה מחיים אבל אין משמע כן מדברי רש"י ביו"ד סימן כ"ו ח"ל והסור כתב נגמרה המספקת וזכר עמה נבלה והקשה הב"י למה כתב הסור נבלה ה"ל למימר אסורה דליון דרבו לכתוב אלא דיני איסור והיתר ות' אחי מוכרי' הניו י"ל דל"מ לענין בינה לספק נבילה מותר וספק עריפה אסור. ולי היה נראה דכאן דהוי נבילה מחיים גם הבינה אסורה מדאורייתא לפי שנגמרה באיסור כמו זריפה וי"ל זס ס"ג וק"ל: והא דקאמר ומוזים כו' אף דב"ס במקום ב"ה

אינה משנה ומאי ל"מ דמודים ל"מ כמ"ס החו"ט בשם הראב"ד כי התנה ששנה הפרק
הוא ס"ל בנתן דהאי פירקא דהוי מקולא ב"ש כו' דהוא מחומרי ב"ש ומקולי ב"ה
וא"ס ומודים ר"ל ב"ה לנ"ס וק"ל:

מסכת עבודה זרה

פרק א מ"ט. לא ישכיר לו את המרחץ מפני שנקרא על שמו. כתב
הר"ב והעכו"ם מהממה בשנת ויאמרו מרחץ של פלוני יהודי רוחלים בה
בשנתו. ובא"ח סימן רמ"ג כתב הסעם מ"ש שגדה שמוחזק משום שכן דרך לקבל הסדה
באריות והכל אומרים שלקחה עכו"ם באריות אבל סתם מרחץ לאו לאריותא עידי
ויאמרו שכל הרווח של ישראל ושכר את העכו"ם לעשות מלאכה בשנת וכתב בש"ע
סס ספיק ב' אם השכירה שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר ע"י כך שאין דרכו לשכור
נוטלים אלא להשכיר מותר. והקדש הנאמן מוהר"ר לוי חסיד ז"ל האריך השכירה שנה
ראשונה שיבא לידו פרכוס ודוחק לומר שהשכירה באיסור דלמי דרשימי עסקין
ולק"מ למיירי שהשכיר שנה אחר שנה רק על חול ולא על שנת שדרכו בקד להשכירה
ואו מותר להשכירה לעכו"ם שיעשה אפי' בשנת וק"ל:

פרק ד מ"ב. מצא בראשו מעות. כתב הר"ב והוא שלא יהי מונחין לוי
ובגמרא מה"מ א"ר אבשיא כתוב אחד אומר ותרואו את שקויכס ואת
גלליכס עץ ואבן כסף וזהב אשר עמיה וכתוב אחד אומר לא תחמוד כסף וזהב
עליכס ה' כייל עמיה דומיא דעליכס מה עליכס דבר של נוי אסור ושאניו של נוי
מוהר דכתיב כסף וזהב דסתמן נוי הוא אף עמיה דווקא נוי אסור ויאמא עליכס דומיא
דעמיה מה עמיה כל שעמיה דסתם עץ ואבן לאו של נוי הוא אף עליכס כל שעליכס
אם כן לישחק קרא מעשיכס כו' ע"ס. ומ"ל למה לי קרא דעליכס הא מוכח מקרא
דעמיה דווקא נוי אסור דאם לא כן לכתוב רק עץ ואבן דסתמא לאו נוי אפילו
הכי אסור ולמה לי כסף וזהב דכ"ס דאסור אלא מדכתיב כסף וזהב שמע מיניה
דדווקא נוי אסור ולמה לי קרא דעליכס. וז"ל דה"ל דעמיה אסור דווקא נוי אבל
עליכס אסור אף בלא נוי לכן כתיב כסף וזהב עליכס דאף עליכס דווקא נוי אסור.
אבל קת קסה דל"ל הויקא דווקא נוי אסור הא מוכח מיניה דווקא נוי אסור דל"ל
כסף וזהב דעמיה לכתוב רק עץ ואבן אלא עמיה וכמ"ס לעיל (חסר כאן):

מסכת אבות

פרק א מ"א. משה קבל תורה מסיני. בכתבי האר"י ז"ל מדייק למה אמר
בשם לשון קבלה וביהושע מסרה ומיהושע לוקים ומזקים לנביאים אמר קבל
סתם לא קבלה ולא מסרה וסדר אמר ונביאים מסרוהו כו' משום שמתחלה אמר קבל
בנחת שהקב"ה נתן לו כל התורה בנחת ולא בלא בנחת משום ליהושע ולזהות
שהתורה הרוכה מארץ מדה ולא היה יכול לקבל אותה כמו משה כי רצו כחו לך
נקט מסרה לשון הכרח כמ"ס וימסרו מאלשי ישראל נוי פירא"י בע"כ ע"ס. אבל
יהושע לוקים אף שמתחלה כולה כל התורה כולה מכל מקום היו יכולים לטבול מתחת
שבי רבים וזה זוכר מקצתו וזה זוכר מקצתו וכן בנביאים לנביאים ולמה לא שיד אללס
מסירה בכה וגם לא קבלה כי לא קיבל כל"ל כולה ואח"כ נתמטעו הלכות אפי'
לרעים הולך מסירה בכה לנ"ל ונביאים מסרוהו לנשי כנה"ל. ולפ"י לא נמלא בעולם
מי שיכול לידע כל התורה אלא משה ויהושע וז"ל כוונת הפסוק בפי עקב כל המעלה
אשר אני מלך שיום השמרון לעשות וקשה דפתח בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים אלא
כך אמר משה כל המעלה ר"ל כל התורה אשר אני מלך לכל יחיד אפי' מלאכה כמו
ליהושע אבל לא תוכל לטבול אותו כל יחיד בפ"ע לנ"ל לפחות השמרון בין כולכם
וק"ל: ואימא עוד שם שהתחלקת בין התנאים הוא מהשת שכה ומתחלה קיבל משה
מסיני בלי שום מחלוקת כו' עד שרבו התלמידים שלא שמו את רבן כל רבין ושכחו
הקבלה והתחילו לאמר סברות מדעהם ומהתם זה רבו המחלוקות. וזה י"ל מ"ס וכל
בניך למודי ה' ורב שלום בניך א"ח בניך א"ל בניך אלו ת"ח ע"ס דליתא במ"ר
דעכשו ששמו ישראל מפי משה היו שכתה אבל לעתיד דתורה חדשה מאתו תלך
מפי הקב"ה ולא תהיה שכתה ואלו רב שלום בניך אלו ת"ח בלא יהיה מחלוקת וק"ל.
וזוה י"ל סוגת הגמרא שאמרו ת"ח מרבי שלום ולא אמר הכמים מרבי שלום דליתא
בגמרא דסוגת דרבי"ו לא אמר דבר שלום שעת מפי רבו וכן מינוי שאר חכמים ולמה
נראה דנקראים הלמיני חכמים דלון אימריה רק מה שאומעים מה רבם ולא מספרים
ו"ל ת"ח ר"ל כמתנהג עמנו שהוא תלמיד חכם ר"ל שאומר רק מה ששנוע מרבי
או מרבי שלום שלא תהא מחלוקת ומתה ראה מכסוק וכל בניך נוי כנ"ל וק"ל:
שם. היו כותובים ברין. בגמרא שמואל סררך להיות מתן ברין ויעיין הסיב
טרס שיפסוק וזה י"ל כוונת הפסוק כי אף מועד אי משריה האפסוק ר"ל שאף
מועד לבן זמן ואפיא מהאן או משריה אפסוק. וזה י"ל שביה הפסוק נמונים ארץ וכל
יובכי ר"ל שהעולם רח"י למונ נציוה השא או אכני בכות המספוק נתחיי עמדיה
סלה שהדין מאחד העמודים שהעולם עומד וק"ל: שם. והעבירו תלמידיהם
דרבבה. בתוספת יוס סוב כ' אמרו לבן עמידה לפי שמימות משה כו' היו לומדין
עמדיה וסוב יתב כו'. וזהו ל"ל לנאר בפרשת יתרו מדוע אהי יושב לבדך וכל

העם לנב נוי' ויאמר משה לחתמו כי יבא אלי העם לדרוש אליהם ופרש"י כחרגמי
למתבע אילפן לשאלו תלמוד מפי הגבורה וברש"י ייעמוד השם כו' יושב כמלך וכולם
עומדים והוקפה הדבר ליחור כו' ואיכא למידק דתיבת לבדך לכאורה ללא יורך ותו
למה לו לרש"י לומר יושב כמלך ולי תימה דרש"י מהרץ בזה כיון דמשה היה עניו מחל
אדם למה יבא וכל העם נצבים ל"ל כמלך ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול
דלפ"י חקאי על יתרו מה הוקפה לו שמחול כו'. וז"ל דאי' בנכסדרין מלך לא דן
ולא דנין אותו וכתו' מקשים אהא דאמרין אין מוסיבין מלך בנכסדרין משום לא תענה
על ריב היפוק ליה דמלך לא דן ותימא דהא לא דן דווקא לבדו אבל עם אחרי'
דן אבל בנכסדרין' לדון ד"ג אפי' עם אחרים לא דן וז"ס מדוע אהא מחולל כו' וא"ת
שאהא נובא כמלך א"כ האך אהא יושב ודן הא מלך לא דן וז"ס לבדך. בשלמא אם היית
יושב עם אחרים יכול אהא לדון כמ"ס הסו"ס אבל לבדך אי אהא רשאי לדון וזה
השיב לו משה כי יבא אלי העם לדרוש אליהם כתרנונו למתבע אילפן ר"ל כדאי'
בגמרא דמיניה כ"ל ב' כתוב אחד אומר ואשב ביה וכתוב אחד אומר ואכני עמדי
בכר אמר רב עומד ולומד יושב ושוכה. והנה כוונת התרגום ורש"י שכתבו למתבע אילפן
מפי הגבורה דקשיא מהו לדרוש אליהם אלא ל"ל למתבע כו' ולפ"י מוכח דמי עוד
חורה שיהיה משה מפי עמנו כפסולא דחכמה דל"ל פשיטא שיהא מפי הגבורה ולא
כן זה שאמר משה כי יבא אלי למתבע אילפן ששמעתי מפי הגבורה ואם כן אלא
היא פשט שמת אבל לישראל היא פשט ראשונה לכן אני יושב זה עומדים וק"ל.
א"כ י"ל כפשוטו דהשיב כי יבא נוי' ר"ל שצאים ללמוד והדין דהרב צייגה והתלמיד
בעמדה כמ"ס החו"ט וק"ל: מ"ב. על התורה. כתב הר"ב שאלמלא כו' דהניב
אם לא בריתי יומם ולילה נוי' ויש ליתן פשט מ"ס מקדים ים ללילה והכח ב ויהי ערב
נוי' ע"ס דליתא בדרש דביום ולימד תורה שכתב ובלילה תורה שבע"ס וכן האר"י
ז"ל היה חסר ללמד מקרא בלילה לפי שמקרא הוא משולם העשים שכולו ריני' ע"ס
ולמה מקדים יומם ולילה. ובזו' נמי' דב' מנ"י בלבד ואיך דמוסיף ויסיף ודלא דמסיף ויסיף
מאי יסיף אר"י חקב"ר אמי' ואיכא למידק למה אמר אמו ולא אביו ולמה דמסיפינא
הייתי אומר דזה ידוע דהקב"ה נקרא אביו והוא נגד תורה שכתב והשכינה נקראת
אם כבוד תורה שבע"ס לכן מי שאינו לומד תורה שבע"ס בלילה הוא פוגם בהשכינה
הנקראת אם לכן חקב"ר אמו וק"ל: מ"ג. ויהי מורא שמים עליכם. כמ"ס ובו
חב"ב ובי' אומר לבדך בשכינה והלא נאמר כי ה' אש אולה ע' אלא כו' ולמה
תסול עליו אימא וזה שאומרים קודם כל ימוד קב"ה ופשיטתה בדחילו ודחילו
כי בעשיית המלה הוא מדבק בשכינה וראוי שתפול אימה ומורא עליו פן תלילה יפגום
קת ותאלכנו האש הגדולה כמ"ס הוהר והחיות ראוה וסוב שמשחוקקים להסתכל
למעלה ויולאים מנחמתם ואינם יכולים לטבול תוקף האור וזה ראוה למעלה וסוב
היבך מהמת אימת אש הגדולה וכן האדם יכוין בעשיית המלה שיהא ברחימו ודחילו
ובזה שבינו ית' שמים לומר שהיראה הולת לא תהיה יראת עונש רק יראת מלך
גדולתו ית' וזה הורה בגמ' שמים ששם נראה גדולתו וכחו צנריאת השמים וכל נצאם
והנושע בלון הפסק ועיין ברומפוז' יום סיב. וזכר' דלך אומרים חתלה בדחילו ואתר
כך ורחימו דקאי יראה פנימות כמ"ס מנה עבד ה' וכן דוד עבדי. ולכאורה הא
מי שעובד מהבהב נקרא בן ומיראה עבד אלא היראה משולה היא יראה פנימית
מלך גדולתו ית' ועל שם זה נקראי' עבד זה כוונת הפסוק אם אב אפי' כבודו ואם
אדונים אפי' איה מוראי' ור"ד להבין דלמר אב לבון יחיד אדונים לשון רבים אלא דכן
נקרא מי שעובד מהבהב שהוא רק א' אבל צרחה אירא חרי מיני יראה חוטי'
ופנימית לנ"ל אדונים וק"ל: ובזה נראה מ"ס בכתבים שלכל א' משאירי שרי' על
ראשו שם הו"ה ב"ה ומן הו"ד נמשך ללדס היראה ומן ה' ראשונה נמשך האהבה
ומן ו"ו נמשך כח לפסוק בתורה ומן ה' אחרונה נמשך ללדס עשיית המלות. ולכאורה
קשה דהיראה דליתו משולה כמו האהבה יבא מן הו"ד והאהבה מן ה' אלא דקאי
היראה פנימית היא יותר משולה מאהבה וז"ס יראת ה' סהירה עומדת לעד כוונתו
יראת ה' ר"ל אותה הירלה הבאה מהשם היא הו"ד היא עטורה ולא היראה חוטינית.
א: ר' ע"ז עומדת לעד דהיראה ממדת עונש מיתה יסורין וזלות היא תבטלו לעתיד
שיביה חירות מן מיתה ומלכות ואין סטן ופגע רע אבל יראה פנימית ממדת גדולתו
ית' יהיה לעתיד כהנה וכהנה כהיראה גדולתו וגדול אדוניו ורב כח וז"ס עומדת לעד
וק"ל: מ"ד. אל תעש עצמך בעורכי דרייבן כתב הר"ב כוונתו האשים שטורבין
ומסדרין טענות בעל דין לפני הדיינים כו' עכ"ל ר"ל שאף אחר מסדר לו טענותיו
דעל הדיין הוא איסור דלורייתא דכתיב לא תשא שמת שאל וקרי ביה לא חשי' וזה
נקרא רשע ערום. ובכין במסכת אבות לא תשא ר' עקיב' ר' עקיב' ר' עקיב' ר' עקיב'
איסור תורה. וז"ס דפרשת יתרו כי יהיה להם דבר בא אלי ופספתי בין איש ובין
רעהו ואיכא למידק דפתח צרבי' כי יהיה להם וסיים בא לבון יחיד אלא ה"ס דהפסיק
מרמז ה"ל כי יהיה להם בא אלי ר"ל א' מהם להקדים טענותיו אבל אי חשי' שומע
דבריו רק ופספתי בין איש ובין רעהו מבייב ביה וק"ל. ועיין בהירוש' על פירש"י
במוס' מ"ב. הלל אומר הוי בתלמידיי של אררן אוהב שלום כתב הר"ב
פירש בנאות דרבי נתן וכו' ונראה דליתא בנכסדרין שיהא דן היה עונש שלום אבל
משה אמר יקוב הדין את רשע ויש ליתן פשט ע"פ דליתא בנכסדרין עד שאי אהא יודע
להיבן הדין עושה מלה לנעוט אבל משידוע להיבן הדין נוסה אסור לנעוט ובזוכר פרשת
יתרו שלמה דנין בלא עדים ובלא שנוטה וקא חשיב משה שלמה משיח דידעשים

כרוס'ק מי זכאי ומי חייב ולפי' משה שהיה יודע ליהי'ן הדין וטעה לכן אמר יקוב כו' דאסר לנלוש משא"כ אהרן דשאי לו לעשות פסרה. ואפשר שזה רמז הקליר ססידר לאל עורך דין ר"ל דהש"י ב"ה מעריך דין ולא פסרה וא"ל הא מזהו לנלוש ולהאמר לנכון לצטת ביום דין וק"ל: מ"ט. ואל תרבה לעשר אוטודות כתב הר"ב ואל השקיע פירותיו ממערתו ומערתו פטלים והטעם דהא אל יקח הרבה ממעט ממעשר שני: מ"ו. ואלא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה כתב הר"ב כי שמוע הרפתו ופוחתו ו"ל הנמרה העלגים ואיני עולגים שומעין חרפתן ואיני משיבין עליהם הכתוב אומר ולא תבז כלתה השמם בגבורתו. וקל' קשה כפל לשון ויש לומר דה"פ דלכאורה מלי אמר ואיני עולגין דלמא אינו יודעים טוב דבר הרפה לומר על כעגנדו לכן אמר שומעין חרפתן ר"ל זה העלג שבטע ויודע חרפת המעליבין ואף על פי כן שואק עני הכתוב אומר כו' וק"ל: ש"ס. וכל הפרבה דברים מביאי חטא כתב הר"ב עין מלגו כחום שהרבה דברים ואמרה אמר אלוהים לא תאכלו ממנו ולא תנשו בו והוסיפה נגיפה ודחפה נחש ולאמר לה כשם שלא תמיה לנגיפה כו' ומקיים הא מזה ידעה שהיא הוסיפה נגיפה והאיך שטעה להנחם. וז"ל מידי דלדיה"ר הוא שהוכיף לפני חיה וכן איהם באבות דרבי נתן דף א' ו"ל אדכ"ר אמר לחיה לא תאכלו ולא תנשו בו שרש לשמור את עצמו והוכיף לחיה גם נגיפה עכ"ל והם כן חוה כברה דהאמת דנגיפה אסור וק"ל ומשמעות הר"ב ורש"י בחומש לא משמע בן: מ"ח. על שלשה רב"רים העולם עומד על הרין בו' ובמדרש פירשט שפשיט מסוים הן דעתן שלם חמה את הדין שאתה מודעו העולם. וז"ל לכרם מה דליתא במדרש שהדיין סלף דין גורם לשיניה שתחלק מישראל שאמרו משוד עניים מהנהגת אביונים עתה אקום יאמר ה'. ויודי טעם למה דוקא מזה הטון נסחלק השכינה. ונראה ע"פ דה"י במ"ד איכה היתה לנדה א"ר אף היא לנכרם מה נדה הבעל שריו עמה בחדר א' אף הקב"ה אף שר"ס הוא כהן שורה עם ישראל בחדר א' אף שהם עומאים אבל אם היו טמאים כעומאים את לא ה"י הקב"ה שהיא כהן יכול לשרות בנייהם. והנה קיי"ל דהבעל יכול ליטב עם אביו כהפסל דוקא כהפסל מחובר ולא כהפסל מודעושה דהו אסור וזו"ל שהדיין המקלל המשפט גורם שמדעו העולם והא"כ הקב"ה שהוא כהן אינו השאי להיות עמו וגורם לשיניה שיחלק ו"ל משוד עניים וגו' עתה אקום כו' וק"ל:

פרק ב מ"א. שאין אתה יודע מתן שברין והא דלמר מתן שבר ולא אמר תשלום שבר דלון הקב"ה רכי' לשלם רק במתנה נותן השבר כמה דליתא ע"פ"ס מי הקרמי ואשלים אמר הקב"ה מעולם לא קדמתי אדם עשה מעיקר נתי: לו ביה וכן מוזהר עשה ליפות נתי לו בנד וב' ולפי' מה שהש"י ב"ה ויהן שבר אינו רק מתן ילום אמר מתן שבר וק"ל: ש"ס. עין רואה וארון שומעת בתוספת יום טוב וכת' נד"ח כי אמר עין וארון בלשון יחיד כי לא אדם הוא שיש לו עיני בשר ודם ח"ו עכ"ל ואין לו דמות הגוף ואינו נוף כמ"ם הרמב"ם ז"ל דלף דמות המלאך שג"ל אינו נוף אין לו ית"ט והמלאכים שכתב בהן וגמות מלאות עינים לאו עינים ממשי אלא הדניף שלשם יש לו חוש הראות כמו בה עין ורואה מכל הגוף כמו האדם עיניו וכל דמותו הללו אין לו להקב"ה ית"ט וכמ"ם שג"ל עיני ה' אינו ה' היא רק לשבר הארון וכולם המה שמות טורחים כמו עין נומעריא ק"ל שם של מ"ה בריעושו דנימין ק"ל וכן איין ויש רבנות כיתות מלאכים המקבלי' שפע מן העין וכן מן הארון ונקראו' אינו ה' הפומעושה ד"ה וקדושה סיולה משי אדם וכן תלינה להיפן מעידין הכל לפני הקב"ה וכשישים האדם זאה על לבו לא יבא להקדים נגד בורהו: מ"ב. ואתם מעלה אני עליכם שברך פירש הר"ב אע"פ דעיקר המלה הוא מחמת סיועה אבונה כו' ועפ"ל וראה פי' השכור בתהלים ולך ה' ההסד כי אהה תשלם לאיש כמעשהו דליתא בנמרס דסוכה דף ג"ב אמר ר"ם בן לוי ירו של אדם מהנכר עליו בכל יום שנאמר ומבקש להמיתו ולאמלא הקב"ה עיורו אין יכול לו שנא' ה' לא יעזבוני בידו עכ"ל. כמלא דעיקר עשיית המלה הוא מסיועה הקדוש ב"ה מרוב הכבוד הטורח לנו והיה ה"ה דמהסר הסכר איחיו החלק סיוע שיש לשמו ית"ט וכמ"ם הר"ב ז"ל ואעפ"כ נותן לנו בכר כאלו עשינו כל המלה בלא סיועה ולכן אמר כמעשהו בקף הדמיון וק"ל: כאלו עשה כל המלה בלא סיועה ולכן אמר כמעשהו בקף הדמיון וק"ל: ש"ס. וכל מעשיך בספר נכתבים כדליתא ביושר נשמחו של אדם היא מעידיה בכל לילה ע"פ לכן י"ל הסעם ככתב הוזהר שכל אדם חייב להחודות בכל לילה קודם שיכבד מה שעשה בו ביום ונקראים מארי דחושבנא דהוי כמו מודה בקנס יספור ודווקא אם הורה קודם שבאו עדי' ר"ל קודם שיגדו ועידי עליו אבל ביום בכבר השיד עליו נשמחו טוב לא מהני הודאתו: מ"ו. מרבה צדקה טרבה שלום וכתיב הר"ב שאתה שוב רבה מעשה הצדקה שלום עכ"ל. ויש ליתן טעם מה עיני צדקה לשלום דהאר"י ז"ל ויהי שבתיוית הצדקה גורם יחוד קב"ה ופנייתו וקב"ה נקרא לדיק לדיקו של עולם ובמתנת הצדקה מחלק הו"ד ונותן חמשה להשיניה יעשה מלדיק צדקה ע"כ וזש"ה שמרו משפט ועשו צדקה ולכאורה ה"ל למימר ותמו צדקה אלא ר"ל שט" צדקה עושה מלדיק צדקה ולכ"ל ועשו צדקה וק"ל. ויודע דמתיחוד שיתק הדין ונקרא שלום כמ"ם האר"י ז"ל על המנכר את עמו בשלום שיתחידו אויב' יחד"י והוא אש ומים וז"ל מרבה צדקה מרבה שלום' וז"ל והיה מעשה הצדקה שלום' יאמר ממש' לרמוז ככ"ל: ועי"ל מרבה שלום קאי אגוף האדם דידוע דיש בו ד' יסודות מים רוח אש עפר ורוח מפסיק בין האש למי' וכשהל' חושא מסתלק הרוח ולא

לרעהו . קאי על הדין אפי'ן שפסא שפסא איש לרעהו זה זעיר אפי'ן ובטובת חסידין כחז
 שהשפט שמקבל ז"ל גימטריא חיים דהיינו אפי' בטרם הציבור . הי"ה בס' ד התיקא . אפי'ה
 ז' כבוד עיבור שני לנורח המוחין . ג' שמות אלו גימטריא חיים כבוד היי המלך זה היה
 שאמר ווי מחפלא בשלומה של מלכות ר"ל שהמלכות תקבל כל הנצרות שלה בשלמות .
 וא"ת למה לי הדינים לכ"ל שאמלל מוראח ר"ל הדינין דנקראים מוראח לא היה
 קו המדה לומר לים עד פה תנא והיו ההסדים מתפשטים ביותר כמים הנגרים ואלו
 אש את רעהו זה הדין אפי'ן וז"ל הייס ר"ל שמקבל השפע הייב כנ"ל אפי'ה הי"ה
 אפי'ה נבלע היה נבלע דלמס היה משפיע יותר הי' נבלע בכל כנ"ל והמ" :
 מ"ג . שלשה שאכלו . והא דלמרו שאכלו לטון עבר דלאחר אכילה אחר ד"ת
 דאין משיחין בסעודה מדרש שמואל . והא דלמרו אין משיחין לבן פועל יוצא מוסא
 דודאי אורח המתחיל לדבר לא מיישק לדידי סכנה דכיון דמזכר דמדתו נודאי
 ידבר בשעה שאינו אוכל אבל האוהרה הוא דחבירו יוכרה להביט ויבא לדידי סכנה
 ולכ"ל אין משיחין פועל יוצא וק"ל : מ"ד . הניעור בלילה והמהלך בדרך יחידי
 והספנה לבו לבטלה הי' כרת יב בגפשו . נראה דהספנה קאי אלעיל וניסת
 ונסת עיקר וה"פ . היעור בלילה והמהלך בדרך יחידי ומחייבים בנספס אומי כשפנה
 לבו לנטול אבל אם עוסק בתורה לא דהורה מנינה ומליי שלא יוקר . והא דלמרי'
 נגמרה אל תרנו בדרך אל תתעסקו בדבר הלכה הא משיק דהיינו דבר עיון אבל
 למגמס חייבין . והנה צוהר איתא דבמתיבתא דרקיב איכא חרי מתיבתא מחיבתא
 דקודשא בריך הוא ומתיבתא דמ"ט מתיבתא דקב"ה תמן לית קושיא ופירוקא
 ובמתיבתא דמ"ט תמן קושיא ופירוקא ועינא רבה וזה נראה כוונת הפסוק אשרי
 תמימי דרך אימתי הולכים בתורה ה' דיקא בלא עיון ופולסו וכדמסיק בגמרא וק"ל :
 מ"ו . ובנין שאפי' אחד ב' . ובמסכת נרכות פריך וזי מאחר דאפי' אחד עשרה
 מביעא . הל' י"ל קושיא גמרא דכשעוסק בתורה אפילו אחד שכינה עמו משא"ל
 בתפלה נריך עשרה דתורה ע"ד וועדוה וז' תפלה ומה שכתפלה נריך עשרה פני
 בתורה אפי' אחד . וזהו ג"ל לפרש נמרה דתחובות דף ק"ו ע"א וז"ל אלישע כי הו
 רבן מיפסעי מקמי' הו פיישו חרי אלפי'ן ומאתן ע"ס ועמא בעי למה פיישו דוקא
 כ"ל מאת . וי"ל דהא איכא למידק הא איתא בגמרא דאין השכינה שורה פחות משני
 נרכות ושני אלפי'ן שנאמר שוכה ה' נרכות אלפי'ן השכינה שורה בקביעות
 שעוסק בתורה או תפלה אבל כשהם שני נרכות ושני אלפי'ן השכינה שורה בקביעות
 וכיוצא בהם חרי' כדמסיק ב"ר . וז"ל דמ"ט דתורה ע"ד ע"ד ע"ד ע"ד ע"ד ע"ד ע"ד
 פעמים והאי ובתיה יאמר וגו' דשם היה תפלה כחוב גבי שני נרכות ושני אלפי'ן
 ואמרו להכי עני בתורה כ"ל מאת השכינות כדי שתשרה השכינה בקביעות וז"ל
 דאלישע היה רוצה שתשרה השכינה אליו בקביעות לכן הו פיישו רבן חרי אלפי'ן
 ומאתן ודו"ק : מ"ח . ר' דוסתאי ב"ר ינאי משום ר' שאיר אומר כל השוכח דבר
 אחר מבישתו וכו' . וז"ל הנמרה דמנחות דף ז"ל אמר ר"ל כל השוכח דבר אחד
 מאלמודו עובר בלאו שנאמר השמר לך ושומר נפשך מאד פן תשכח את הדברים וכו'
 אפי'ן ח"ר אלעאי כ"מ שנאמר השמר פן ואל אינו אלא ל"ת רבינא אמר השמר פן שני לאיין
 רכנ' ח"ר אמר ג' לאיין שנאמר השמר לך ושומר נפשך מאד פן תשכח את הדברים יכול
 אפילו מהמז' אומר ח"ל ופן יסורו מלבדך במסירה מלכו הכתוב מדבר ר' דוסתאי כר"י
 אומר יכול אפילו חקפה עליו משנתו תלמוד לומר רק ע"כ . ובתוספת ד"ה יכול אפילו מהמז'
 אוכזר משנה היא במסכת אבות תמוה מאד כוונת התוספות שמראים מקום . וז"ל דקשה
 לתוספות בשלמא לר"ל סבוב ז' שמירות ללא אחד מאחר שהוא פסוק אחד ורבינא חשיב ז'
 שמירות ללא אחד ופן ללאו שני אבל לר"ג ב"י דחשיב ז' לאיין ר"ל ז' שמירות ופן אחד
 וקשיא הא כתיב עוד ופן יסירו אם כן הו' ד' לאיין וע"כ נריך לתק דבשוכח שהוא אומר ג'
 לאיין אבל כשמיסר מלבדו י' ד' לאיין ור"ג ב"י לא מירי רק בשוכח אבל אי אמרינן דהאי
 יכול מהמז' אומר הוא לטון ר"ג ב"י וקאי אלעיל דגם רישא דקרא מירי במסרי מלבדו
 דוקא ואכתו קשה דהא הו' ד' לאיין וע"כ דלאו ר"ג ב"י קאמר להאי יכול ב' דהא משנה
 היא במסכת אבות רק דמזמא דגמרא מייית לה אבל ר"ג ב"י לא מירי רק בשוכח לכן
 הו' ג' לאיין אבל במסרי הו' ד' . ובז"ל דקשיא לתוספות הא כיון דכ"ל ד"ל ר"ג ב"י אמר להאי
 יכול ולמה לא קחשיב ד' לאיין ליה כהנו משנה היא במסכת אבות ולאו ר"ג ב"י קאמר
 לה רק פסג גמרא משהיק לטון המשנה ודו"ק : מ"ט . כל שיראת חשאו קודמת
 לחבתו . מקשים הא אין גור ירא פסא ולק"מ דפי' דלימוד ע"מ לעשות וזה הו
 היראה קודם לחכמה וזהו י"ל כוונת הפסוק ראשית חכמה יראת ה' ואם תאמר הא
 אין גור כו' לכ"ל שכל טוב לכל עושה דלימוד ע"מ לעשות וזה שמיסי' החלתו
 עומדה בעד דכמתו מתקיימת וק"ל : מ"ט . משפחות סיב' לעושר . כחז הכ"ז
 עשר העשר עשר בשביל שהעשר ע"כ . ודודי וקני הגאון מוה"ר אברהם חיוב בבה"א
 מוה"ר יצחק חיות אב"ד דק"ק טראג אמר פי' נכון על הפסוק עשר העשר את כל
 תבואת זרעך הו"ל השדה שנה שנה . ע"פ דאיתא בפסיקתא הוצא בליקוט ראה נכח
 להון כו' רבי לוי סתר קרא בני שאינו מוילא מעשרותיו כדלוי' היתה לו שדה עשה
 אפי' מדות והוילא ממנו מאה מדות למעשר קרא לבנו כו' והכנים בה עין הרע והיה
 טותף ע"כ והיה פתח מאה . פתח לא עוד עשרה והיה פתח ע"ד מאה עד שמעדה
 על מעשרותיו ע"ס . והנה אם למדה רעה נהסר לו פי' חלקים ק"ו למדה טובה
 דמרוצה שיהוסף פי' חלקים וזה כוונת הפסוק עשר ר"ל כשתיקיים מלוח מעשר אז
 תעשר לשנה הבאה את כל תבואת זרעך גו' ר"ל דא"כ יתוסף לך תורה פעמים

כבראשונה וא"כ תתן בשנה השנייה כ"כ מעשר כמו כל התבואה שלא לך מן השדה בשנה
 ראשונה וז"ל העשר את כל תבואת זרעך וזה יהיה שנה שנה וק"ל ודפח"ל : שם . נדרים
 סיב' לפרישות . כתב הר"ב בזמן כו' כמו שמיניו כבוש שאמר חי ה' גו' ואצרו חו"ל
 ששבע ילדו אבל אם לא חקפה עליו ילדו קיי"ל טוב אשר לא תדור דאף אם תדור והשגת
 דפן תשאל ואל תשאל ובתום פ"ק דחולין ואל"ת הא כתבין וידר יעקב נדר וחי' היתה נפת
 לרה . וזה נראה פי' הפסוק בתפלים נשבעתי ואקיימה ואל"ת הא כתב טוב אשר לא תדור
 אף שיקיים לכ"ל לסמור משפטי נדקך ר"ל שהבט עה היה לקיים המלה או שלא לעבור על
 המלה ותו אמר נעתיי עד מהלך שביה נפת לרה ומוחר לנדור וק"ל : כפ"ו . ונפרעין
 מהאדם מרעתו ושלא מרעתו והדין אין אמת ורבל מרובן לבעורה . כוונת המשנה
 אין להבין מאי מדעהו כו' ותו מה"ת שאין מדון אמת ותו מאי ביבת ת לבאן והכל כו' . וז"ל
 דכנ"ל מה מביא קושיא אהא דלמרי' דאין משפטין מבר סיני וכי יכול להב לרכל שטעה על
 הפן תימא הספנות ויו סם כמ"ס ואל"ת אמר ר' אבנא פה כו' אבל גופים דלא היו בסיני
 ותורה ומלת חובות הנוף המה ואין חבין כו' . ונראה דחלוו בכלתגת הקדמונים
 הרמב"ם והרמב"ן ז"ל האין יהיה קיים הלכה דהרמב"ם כתב שלא יהיה רק לנפש
 כי מה לנו החומר סם . והרמב"ן וכל האחרונים חלקו עליו שיהיה גם לנוף קיום הלכה כי
 כאשר היה העבודה בעוה"ז גנוף וכפס כן יהיה תשלום הסכר בעולם הגלוי . וז"ל
 הרמב"ם ז"ל חובה היא לנוף שיקיים התורה ומלות ולא יזכה לקיים הגלוי וקושיא שהביא
 ש"ה שפיר . אבל הרמב"ן והאחרונים החולקים עליו שיהיה גם לנוף חלק הלכה א"כ וז"ל
 הוא לנוף שיקיים התורה ומלות דיפה שעה א' כו' וזכין שלא בפניו ול"ק מדי . והנה
 האחרונים מביאים ראיה מסעודה לויית וסור הכר דהני לנוי אם לא להניף . ובז"ל
 ונפרעין מהאדם מדעתו . ר"ל זו השמחה שקבלה מדעה דהיתה פה סיני ושלא
 מדעתו זה הגוף שלא היה בסיני אפי' נפרעין ממנו דהקבלה הו קבלה דכות הוא
 לו מאחר שיזכה גם הגוף לקיום הלכה לכן אם עבר נפרעין ממנו וז"ל והדין דין
 תמנו ואל"ת דלמא לא היה רק לנפש ואל"ת והכל מתוקן לבעוה"ז ע"כ דהח"מ יאה
 לנוף ולנפש ודו"ק : וע"פ הג"ל ז"ל לנדר הפסוקים בשיעור סי' ס"א שז' חו"מ כ"ה
 תנן נפשי באלהי כי הלבישו בגדי יסע מעיל דקרא יעשמי גו' כי כרתי תוילא למה
 וכנהג ורועיה תמיתו כן ה' גו' עכ"ל . הפסוקים הללו תמוהים ואין להם שייכות
 אלהדי . וז"ל דהא נריך להבין דברישא דקרא כתב שז' אפי'ן סתמא ופי'א דקרא
 קאמר תנן נפשי גו' ותו ז"ל כפ"ל . וז"ל דה"פ שז' אפי'ן קאי על הגוף תנן נפשי
 קאי על הנפש ר"ל דקיום הגלוי יהיה לנוף ולנפש כדעת הרמב"ן ז"ל . והנה יש עוד
 ראיה לדבריו דלמרינן בגמרא עתידין לקיים שעומד בלבושין ר"ל בחכמינן שבהם
 ק"ו מחסה שנקבע ערומה יולתה כזמה לבושים דדיק שנקבע במלבוש לכ"ל שעומד
 במלבושו ע"כ . וזה יתכן אם יעמדו בתח"מ הגוף וסופס משא"ל לדעת הרמב"ם ז"ל
 לא שייך המלבושים הללו לגבי נפש לחודה . וז"ה כוונת הפסוקים שז' אפי'ן כה' תנן
 ככשי גו' ר"ל דהנוף והנפש יגילו וישירו לעתיד בקיום הגלוי ואל"ת מני"ל דלמא כדעת
 הרמב"ם דהנוף לא יעמוד בתחיה לזה אמר ר'יהו' לדבר כי הלבישו בגדי גו' ר"ל
 שיעמדו במלבושים וע"כ דיהיה סתמה גם לנוף . אך אי תימא מני"ל הא לזה מביים
 כי כרתי תוילא למה גו' ר"ל ק"ו מחסה שנקבע ערומה אפי'ן הארץ מוילא למה
 כזמה לבושים ק"ו הדיק ודו"ק ובספרי על הפסוקות חשיין בהפסוקות לגביס ותמלא
 טועם : מ"י . אה אין קבחה אין תורה . דל"ה איתא טעם דהתורה נקראת קבחה
 דמה קבחה לריבין לטחון ברחימי כן התורה לריבין לטחון בפני ואתחן בשפתיו וללמוד בפה
 מלא שיהא לשונו מורגל בתורה ע"ס . וזה נראה כוונת המדרש רות ואלכל וישל מיטב
 לבו טעסק בתורה ד"ה איהל מיני מהיקה ולכאור' תמוה מ"ז שז' אמר על בוניש אשכח מיטב
 מהיקה וז"ל ע"פ דאמרו חו"ל מנין לשייר על הדוכן שאבא' תחת אשר לא עבדת וגו' אז כ'
 אלהיך בשמחה ובטוב לבב איהו עבודה שהיא בשמחה ובטוב לבב הו' אומר זה השיר ולימא
 תורה דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב ומשני משמחי לב איקרי טוב לב לא איקרי
 וכחו התוספות הפעם משום שלומדין את התורה וסוכינן ע"ס . ובז"ל וייכב לבו טעסק
 בתורה וקשה הא טוב לב לא איקרי משמח שוכינן איתא אכל התועלת להשכחה אמרו
 חו"ל שלמוד בקול רם ובהינדן לטון כנ"ל ואיתא בגמרא הו' רגיל בנימי מתיקה שמרגלת
 לטון לתורה לכ"ל ד"ה שאכל מיני מתיקה וק"ל :

חרושים מלוקטים מכפר זרע יצחק

אל"ף ה"י וי"ד ה"י גי' קס"א ושייחס נים' רנ"ג כמין זכר וז"ס זכירה זכר י"ח
 להשמו' הנ"ל המה נקחמה הקראים י"ה אצל החוריים הם השמות הנ"ל צריבעם
 וע"כ צריבעו עולה קס"ד וא"י' דהיא קס"א הם הוא צריבעו עולה חקמ"ד ושייחס
 עולים תשכ"ח למחוריים בא השכחה וז"ס סוף לפיו שכהה אלא לאחוריו וק"ל:
 ונראה דזה היא כונת המשורר בחוקותיו אשתש"ע לא שפחה דבריו. ידועה להפנים שנ
 עליונים הם ש"ע נהורין כי בכל זד מהפנים יס' אל צמילואו כזה אל"ף למ"ד גי' קס"ה
 ומשפחה תניגה גם כן אל צמילואו גי' קס"ה ושייחס גי' ש"ע נהורין להפנים וז"ס
 בחוקותיו אשתש"ע שג"י מחזיק בפנים העליונים ששם ש"ע נהורין לכן לא אשכח
 דבריו וק"ל:

העולם על הא דק"ל ש"מ בע"ה ליקח והא כתיב שכר בחורה כמו אם בחוקתי וגו' וז"ל
 דעל המורה ווסה ליקח שכר אצל בעד עשייה בשמהה כ"ל איכא שכר בה"ע וזה י"ל
 כונת הפסוק נחן חתן לו ולא ירע לבדן וגו' כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלהיך
 ולכאורה תיבת כי אין לו דיוקן ולפי הנ"ל ה"ל ואל ירע לבדן רק תעשה בשמהה כי
 בגלל הדבר הזה ש"עשה בשמהה יברכך ה' אלהיך אצל שכר מזהו בה"ע ליקח. וכן
 מ"ש שכר עבירה עבירה נמי פי' ה"כ הכי וז"ל נמדרש הפא חסאה ירושלים חטאו
 בכפלים ולקחה בכפלים וקתה קשה מאי חסאה בכפלים אלא ה"פ דהיו שמחים בעשיית
 העבירה ומתכוונים להמריר את קונם וזו העבירה והשמחה נחשב לב' עבירות וז"ס
 חטאו בכפלים וע"כ לקו בכפלים וכשיעשו תשובה בשמהה יוחשב ז"כ כפלים לכך
 נאמר נחמו נחמו גו' ומתנחמים בכפלים וק"ל: מ"ה. הלוברד על בנת לעשות
 להימוד שלא לעשות אינו מזהו כלל. ושמעתי ממנו' הגאון מהור"ר לייב חסיד ז"ל דזה
 מוכח נקבלת החורה שחור הקב"ה על כל אומה וכל לשון ואמר מה הניב בחורה
 לא תרנח זו היא דברתי וכן ליטעמאל טו' ואם היה הלימוד מזהו על עיני הים הים
 לקבל החורה ללמוד לבד ע"כ ודפ"ח. וזהו נראה פי' הפסוק פרשת ואחזקן י"מרתם
 ועשייתם ופירש"י ומרתם זו משנה ועשייתם כמשמרו ר"ל שהלימוד יהיה ע"מ עשייה
 וז"ל למה ליה אמר כי היא חכמהם וזינתם לעיני העמים ר"ל שאתם קבלתם
 ולא העמים ש"מ דעיקר החורה הוא ע"מ לעשות וק"ל: מ"א. קונה לו פרקלים
 ארד. כראה לדיחא צוהר שמל מזהו שדעם עשה נכרה מלאך ועומד לפני הקב"ה
 לסיגורו ואומר אלא מפליגא דעביד לי וכן העובר עבירה צוהר מלאך אחד ועומד
 לפני הקב"ה לקטורו ואומר אלא מפליגא דעביד לי ע"כ. ונראה לי לבאר כונת
 הפסוק בעומס ג' בה אמר ה' על שלמה פשטי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו וזכר
 להבין מאי אשיבנו ונגמרה פ"ק דמכרין דף ז' אמר מבין דלהרתי תלת לא מקטל
 רק ארבעית מקטל וזכר עממא למה. וז"ל דצוהר חדש על איכה כהן בהיהו שעה
 דאכלו מעין הדעת דאפרשו חתון ו"ח ומתק"ח וזאת מ' מן מפריו ונעשה מוח את
 שחיות מ"ס דהא אמת הרחמים מ"ס פחוחים לא היה רועה להדבק עם ו"ח
 עד דאפרשו ו"ח ד"ס. מתיבת. ו"התק. ו"האכל. ו"התן. ו"הפקחה. ו"הקפו לזות
 מ"ס מכל שטרובי כזה ו"ח ולא היה המ"ס יכול להשיב עממו מכל זד ונזר
 המוח וזה כי ענה מוח ו"ח מ' ו"ח צמלונו עכ"ל צמיונו לזון. ובהבית מוצר
 יוהר דבשאלים חושב נורא ו"ח מהעבירה מלאך רע ועומד למעלה לקטרני לפני
 מדה הרחמים ומדת הרחמים מהפך פניו מהמקטרני והמקטרני נאמר מחוריו ולא יכול
 לקטרני וכזה פ"ח ע"כ ב"ג צוהר עוד שני מלאכי רעים ומדת הרחמים הופך עממו עד שכל
 גם משני הודדים המקטרני וענין אין נגמר הדין כיון דלוינו עומדים נגד כני עד שחטא
 עוד פעם רביעית וזכר אין מדת הרחמים יכול להשיב עממו מכל זד ואז נגמר הדין
 זכ"ה כה אמר ה' והוא מדת הרחמים על שלמה פשטי ישראל אני יכול למחול להם
 יעל ארבע אין אני יכול עוד למחול להם ואמר העבם משום לא אשיבנו ר"ל שלא
 אוכל להשיב עממו לבוס זד וק"ל. וזהו יחא מ"ס רש"י פ' קרח על פניו שכבר היה
 סרחון רביעי ולכאורה כפי רש"י ויונק' ומכתר אחד וצטרך זה יש יתרון ל"ס ור"ח
 ויפול ומה בא לנמדודו כתיבת על פניו אה"פ דהוא טעם למה ויפול מחול על כניו
 ר"ל שהמקטרני הוא על פניו של מד"ר שכבר היו בידם סרחון רביעי וק"ל:
 כש"ה. והיו זכר לאריות וא"ל תהי ראש לשועלים נראה דידוע לודיע חן חילוק
 בין שבת ומועדים ור"ח כי בשבת המלכות עולה עד כתר או"ל וזוהו לז"ל רק
 שמקבלת השפע ע"י ז"ל לכן אין לה כ"כ שלימות גדול אצל גר"ח ששייחסו שוין
 צמדרנה כחיה ולכאורה כפי רש"י ויונק' ומכתר אחד וצטרך זה יש יתרון ל"ס ור"ח
 ועם כל זה מפלות שבת יותר גדול ועשפלה אלו מ"מ מקבלת מכתר או"ל אצל
 גר"ח וי"ס אף שמקבלת בעזמה מ"מ היא למטה בהמדות או בחסד או בגבורה כפי
 ה"ע וזה שאמר הוי זכר לאריות ר"ל שיהיה טוב להיות מלכות למעלה אצל אריות הם
 ג' ראשונים ואף שהיא שפלה וכמו שהי' בהחלה הגבירה ח"ל זכר כמדע ולא להיות
 ראש כמו ז"ל וזוהו אלו אצל שהי' למטה וק"ל. א"ל י"ל ע"ש דכהוב בספר כוונת
 להאר"י ז"ל דהמלכות הוא ענד אחורי תנ"ה. דז"ל וכשתמטטה השכינה בסוד מיעוט
 הלגנה ירדה לגב"ה ונהלג"ב ג' ראשונים דבריהם ואם כן עת להיות זכר לאריות
 ד"ל צאחורי נה"י שם סוד הרגלים והוא הזנב ולא שתמטטט וההי' צבריהם אף שהיא
 ראש לצועלים ועיי' צוהר סוד השירים דף כ"ב ויצר גו' ע"ש והאל הסוב יבפר:
 טב"ב. הוא הדין הוא העד והא דלין עד נעש' דין הא קי"ל דאש הדין רואה
 המעשה יכול לדון ע"פ ראייתו דלא תהא שמייה גדולה מרא' וכתיב אם יבחר איש
 במסתרי' ואני לא אפרש נאם ה'. ויחא בזה מ"ס צנמ' דפנת דף פ"ס ע"כ כמה
 ש"ח על אדם שבעים שנה דל עמיס דלא נעשה ענייהו פשו לבו חמטין דל כ"ה
 דלילתא כו' ולכאורה הפי' דאיס חוטאין וז"ל דהא רוב עוונות נעשים בלילה
 כמו זנה וגיבנה וכדומה לאלו. אמנם כיון דהקב"ה הוא העד הוא הדין כ"ל ואף
 דאין עד נעשה דין מ"מ לא תהא שמייה כו' אף אכן קי"ל דווקא אם ראו הדיונים
 ביום שהוא שעה שרואו לדון או נעשים דיונים אצל אדם ראו צלילה ללא זמן דין הוא
 אז עד אינו נעשה דין ח"ש מאחר שאתה דין ועד מתמת שרואה הכל ואם כן לילה
 דלאו זמן דין הוא ולא נעשה עד ולא דין ואל יבול לדון וזה סול פלגא דלילתא וק"ל:
 שם. שאין לפניו שבתה נראה פי' ש"פ דכהן האד"י ז"ל דהשכחה נמשכת מחוריו
 הקדושה דהפנים של קדושה הם שמות ע"כ קס"א דהיינו וי"ד ה"י גי' ע"כ

פרק ה מ"א. בעשרה מאמרות נברא העולם צמרא למנינה פריך תעשה הוי
 ומשני בראשית נמי ממחר הוא שנאמר דבר ה' שמים נעשו. קתה קשה
 למה לא כתיב צהדיא שהי' צדיצור. וי"ל דליחא נמדרש דבר ה' שמים נעשו כבר
 נעשו ר"ל קודם הדיבור וע"י מעשה נבראו שלקח אש ומים ויגלן זה בזה ונעשו
 שמים והיא נופא עממא צני. וי"ל משום דלא' כל דבור שיוצא מפי הקב"ה נעשה
 מלאך. והכל מודים שלא נבראו המלאכים ביום ראשון שלא יאמרו מיכאל ה' מותח
 לדומה וצדיאל לנפונה וזה הפעם דנברא השמים ע"מ מעשה ולא ע"י דיבור דאם
 כן ה' נברא מלאך וזה אומרים שהי' משיע צבריהם שמים. וזה כוונת הפסוק דבר
 ה' שמים נעשו ור"ל דלא כתיב עשו לבורות דכבר נעשו ע"י פעולה ואם תאמר למה
 לכ"א וברות פיו כל צאנס דמרוח פיו נברא צליו המלאכים והי' אומרים זה מותח
 כו' וק"ל: ובוזה יחא המד"ר פ' בא שאל אבנימום הנרדי האין נבראת הארץ תחלה
 כו' נפל הקב"ה עפר כו' ואיכא למידק למה שאל על הארץ ולא על שאר נבראים ותו
 מאי לזון תחלה ולפי הנ"ל יחא דעל השמים ידע דנברא מאש ומים ע"י פעולה כ"ל
 ומתארך לא ידע דהי' ע"י פעולה וזה שהקשה האין נבראת תחלה הי' וז"ל ע"י
 דבור דאם כן נברא מלאך ויאמרו זה מותח וס' וזהו משני דנבראת נברא ע"י פעולה
 דעל עפר כו' וק"ל: מ"ב. ארך אפים כתב בחו"ט הא דלא כתיב ארך אף דתרי
 אף הוה חדא שיוצא לפוטל כו' עכ"ל. ואם תאמר הא אמרינן בחלק ארך אפים לנדיקים
 ולרשעים ר"ל לנדיקים מאריך אף הפנים של שחוק ליהן שרכס צבוה"צ ולרשעים
 מאריך אף של זעם דלמלא יעשה תשובה וי"ל דכהא ח"ל לפרש הכי דכונס רשעים
 היו וק"ל: מ"ג. עשרה נסיונות נתנסו אבותינו. כתב הר"ב שני צים ח' צירייה
 וז' צלילה ויטאו מרה וילינו כו' ובתו"ט כתב פ' אחר דכתיב צמרא דערינן
 דף ט"א שזיו ישראל אומרון כשם שזנו עולין מלד זה כך מנרים עולים מלד
 אחר כו' ואמר הקב"ה לים ופלגן ליבשה והיינו דכתיב וירא ישראל את מנרים מת
 גו' ויש ליתן טעם דלא כתב הר"ב כן וכן הרמב"ם ז"ל. והוא דנמדרש אי' וירא את
 מנרים מת וגו' מתיים לא נאמר אלא מה מלמד שכל אחד הכיר מנרי שלו עכ"ל
 ושממא צני למאי היה זה דכל אחד יכיר מנרי שלו ומאי נ"מ. וז"ל דהעולם מקיים
 מנמ"י אס היה מניע להם ביות מנרים ע"פ הדין דכתיב צמרא דערינן חלק היה להם
 ליעול ושממס צבעת החשך ואם לא היה מניע להם זה ששאלו ולא החירו דינא
 הכי. וז"ל דכתיב לא היה מניע להם צו"מ אן צמרא דב"ק איחא גדול עכו"ם אסור
 אצל הפקעת הלואהו ר"ל אס בא לירו בחורה הלואהם היה מותר להפקיע שלא לפרוע
 לו אס כן לזה שאלו וזכר לידם צהייר ומוחר להפקיע הלואהם. אך קשה הא קי"ל
 דהיינו דווקא אס מת העכו"ם לדיכא חילול השם אצל די אסור לפקוע הלואהו ממני
 חילול השם וכדתיבא צמ"מ הלכות גיולה לזה הפיל הקב"ה את מנרים על שפת הים
 וזהו כל אחד מהפיל מניר המנרי שזו ששאלו ממנו ומותר להפקיע הלואהו. ואפשר
 שגם הר"ב והרמב"ם ס"ל ה"ע דמאי שהפיל הים אוחה מהאי עממא הוא דיכיר כל
 אחד אס שלו וצהייר יביא ממנו בידו ולא שזיו אומרים כשם כו' וק"ל: שם כתב הר"ב
 בהפסוק ומתאוונים וקחשיב לזו לתרוי ונגמרא דערינן הנ"ל לא השב מתאוונים
 וכתיב בחו"ט דס"ל להגמרא דמתאוונים והאפססוף חד ענינא הוא כו' ותיבך כתיב
 והאפססוף וגו' ח"ש וישושו ששבו להפאוונים ומיבא כמה רחיות ברורות ע"ש. ונראה דבזכ
 יחא דברי רש"י ז"ל פ' שלח נן למה נסמכה פ' מרגלים לפרשת מרים כו' וכתיב הרא"ש
 צעם יש משרשים העטם שהרניש רש"י כאן יוחר מכל הפרשיות הסמוכות וכתב דמ"ה
 הקשה רש"י כאן דאין דרך להסמיק שני פורעניות להדדי מרים ומרגלים כמ"ס בגמרא
 דשבת דף קפ"ו על פ' ויהי צנאש. והקשה הרא"ש ע"ז דאם כן למה לא הקשה רש"י
 גם לעיל על מרים וקבנות התאוה אלא ודלוי דפורעניות דיהוד לא תשיב פורעניות
 ע"ס. ונראה לפרש דלפי הנ"ל יתכן ולעולם דפורעניות דימדי סוי' פורעניות דהרמב"ן
 כתב בפרשת בעלזך דאין קפידה אלא בנלגם פורעניות דסמכיו ולא צנינים דתלתא
 זימני היו חזקה ולפ"ל דהוי"ס דמתאוונים וקבנות התאוה הלא הוא אלא כן או
 מרים פורעניות שהי' ומרגלים פורעניות שלישיית ואם כן שפיר הקשה למה נסמכה
 מרגלים למרים דהא עם מרגלים היו גי' זימני אצל על מרים למתאוונים לא קשה
 דאכתי לא היו אלא שנים וק"ל: אבל מפרש"י פ' כל כהני דף קפ"ו משמע דס"ל
 דהא ה' ומתאוונים חשבו לתרתי לכן נ"ל לפרש כהני יש מפרשים הנ"ל ועל מרים
 וקבנות התאוה לא קשה מידי רק נקדים תחלה החילוק בין רש"י לתוספות צפירוז
 הגמרא שכתבה פרשת ויהי צנאש לנאן כדי להפסיק בין פורעניות לפורעניות וחסבי
 פורעניות ראשונה וישעו מהר ה' מלמד שסרו מאחרי ה' ופירש"י שמהותו שעה
 החטאי

התחילו להתאוו בשר תלוה והא' דכתיב לבסוף והא' הפסוק אשר בקרבנו התאוו תלוה פירושו התאוו כבר כשנסעו מהר ה' ומפסקו בין תחלת פורעניות דהיינו בין תלוה וכן מהאוננים חף ספק תלוה מוסמך לתאוננים לית לן בה כיון דהפסק בתחלת פורעניות. כן משמע מדברי רש"י והתוספות לא רצו כזה ופירשו שקרו מהר ה' כהניקוב הבורח מביה הספר. והרמב"ן ה"ל מקשה להתוספות דל"ב הא"ך נסמכה מתאוננים לתלוה והוי ב' פורעניות להדרי וע"ז הירץ כנ"ל דק"ל דנ"ל זימני הוי חזקה וא"ל לא הוי ויהי בנסוע מפסי' הוי נ' פורעניות סמיכי' אהדרי א' ויסעו מהר ה' ב' מתאוננים ג' קברות התלוה לכן הכפיק נפסוק ויהי בנסוע ולא הוי רק שני פורעניות סמיכי' אהדרי ואב' פעמים לא הקפיד ומר"ס לא השיב פורענות דהוי של יחיד והוי פרשת מרים הפסק בין קברות התלוה למרגלים ולפ"ז אהי ספיר דרש"י דהקשה דוקא אמרגלים למה נסמכה יס' למר דס"ל לרש"י דפורענות דייחיד הוי נ"כ פורעניות. והא' דלא הקשה אמרים וקברות התלוה י"ל דרש"י ס"ל נמי סברת הרמב"ן דנ"ל זימני הוי חזקה ורש"י הולך לנפשו דפורענות ראשונה דויסעו מהר ה' הוא קברות התלוה והוי פורענות קברות התלוה כמו דהוי כתוב קודם ויהי בנסוע ואחר פרשת ויהי בנסוע הוא מהאוננים ומרים ומרגלים ואם כן ל"כ אמרים למה נסמכה לתלוה: דלא הוי רק ב' פורענות ואין קפידא אבל אמרגלים דהוי נ' פורענות להדדי הקשה ספיר למה נסמכה ודו"ק: מ"ה. ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים. ר"ל מאחר דהיינו במקום קדוש והיה משובח ביותר יס' לחוש שלא יקרא בו יס' להפיא אותו ויהי בחו"ט. וזהו כיחא גמרא דחולין דף י"א גבי יעקב תנא עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה צבי לכוני' פירש"י מפני הקנאה והנה ה' נצב עליו לשמרו ובמדרש מסים מפני הזבובים. וכלאורה תמוה במלאכים נאים תהלה שחמור דבעו למקנא' מפני הקנאה הלא חין צייתם לא קנאה ולא תחרות בו' ועוד מאי לשון נסמכה למקנא' ה"ל. והו' קשה על המדרש דמסים לשמרו מפני הזבובים דמדמה במלאכים לזבובים. לכן נראה דרש"י ה"ל בחו"ט יתכן וה"ל דלא קאי על הרמב"ם רק אהמגלים דכיון שראו המגלים את יעקב ישן במקום קדוש צבי לכוני' ר"ל להשיאו בקרי ולשון לכוני' הוא מגזירת ויהי לו כוכנת וכמו הכסין הסכנתי דגני האהון וכמו שדרשו חז"ל. והנה ה' נצב עליו לשמרו. ומה שחסיים המדרש מפני הזבובים נראה כפי מה ששמעתי בזה הרמב"ם ו"ל פירוש על ולא נראה זבוב בבית מעצמיהם דשנו וקבולות הזבוב והשר שלה היא הקניפה המבבל את האדם להחטיו במחשבות זרות ולכן היה גם זה כבה"ק שלא נראה זבוב בלא להחטיו את כה"ל בפניו ובשאר דברים. ואם כן ו"ש הכא מפני הזבובים ר"ל הקניפה שר של זבוב שממונה על מחשבות זרות וק"ל: מ"ו. כל מהלוקת שרוא לשם שמים סופה להתקיים נראה כדליתא בספר הקנה דנקרא שמים דנטל הקב"ה את ומים ובללן זה צוה ועשה שמים ופירש הקנה דלית' במ"ד בראשית ברא אלמים ביקש הקב"ה לברוא העולם בדין ורצה שאין העולם מתקיים שיחף מדת הרחמים הה"ל ציוס עשות ה' אלמים ארץ ושמים פ"י דנטל את זה הדין ומים הוא רחמים וברא שמים. והקשה הקנה דהוי ליה לקרואו אשמים ולמה נהבך האלף ות' כדי שיגברו החסדים שהוא מים על אש שהוא דין ע"כ. ואיתא בכתב' הטעם דב"ש מחמיר וז"ל מיקל לסי שהילל הוא נגד מכלל שהוא חסד שר המים וז"ל הוא נגד גבראל שהוא דין שר של אש. ולכן שמאי היה קפדן וז"ל עניו גדול ולזה ב"ש מחמיר וז"ל מיקל ולפי שהחסדים גוברים על הדינים לכן הלכה כב"ה. וז"ש כל מהלוקת שהיא לשם שמים הוא שחסיים גוברים על האש הוא מהלוקת שמאי והילל דהלכה כב"ה וזה מוכח מריבית שמים וכל מהלוקת שאינו לשם שמים הוא מהלוקת קרח ועדתו דליתא בושר שקרח הוא מ"ד הדין שהיה לו ואחרן שהוא כהן הוא חסד ולכן למה הקב"ה שהלויים ישרתו את הכהנים דהחסדים גוברים על הדיני' וקרח שאמר מדוע תחשאו הים דעתו שיהיה היפך דהדין יתגבר על החסד וזה הוא שלא לשם שמים דמהבס שמים מוכח היפך דהמים גוברים על האש וק"ל. ולכן ב"ל שנקרא שמו שמאי שבו חיבת אש במילואו והיבית מים חסר מ' לפי ששמאי הוא מחסרא דניא הנוגרים על החסדים ולכן אש במילואו ומים חסר מ"ם היפך שמים. וכן הילל שמו גורם להיפך דהילל בנספך קמן עולה י"ב וכן מו"ם במ"ק י"ב דהיינו מ"ם פתחה ד' וז"ל א"ה ה' וז"ל ומ"ם סתומה הוא במ"ק ו"י הרי י"ב וק"ל: ובוה ל"ל לזכות הנמרא דנייה שמאי היה אוכל כל ימיו לכבוד שבת כי"ד היה מונא

במה נאה אמר זו לשבת לזאת מלאה אחרת נאה הימנה ה' אוכל את הראשונה כו' אבל הילל מדה אחרת היתה בו שהיה כוונתו לשם שמים ואמר בדין ה' יום יום ולכאורה תמו' אמו ב"ש לא היה דעתו לשם שמים והו' מאי לשון אבל הילל מדה כו' ונ"ל דאיהא בנמרא קשין מוונתיו של חסם קריעת ים סוף והטעם שמה"ל מקשרו על האדם והקב"ה יחברך שמו מכלכל חסם נחסד דנוצר על הדין ולפ"ז שמהי היתה רוצו דין לא רצה לסמוך דיגבור החסדים לכן מיום א' הכין לשבת אבל הלל מדה אחרת היתה' בו אחרת לייק' דהי' מדת החסד והיה צמות שיגבור החסד והיה כוונתו לשם שמים דייקא שהחסד עובר וק"ל והוא נכון: ככ"א. בין חמש שנים למקרא כתב הר"ב מאן ואילך סי' נ' כחורא עכ"ל ובנמרא דכתובות דף ג' ע"א אמ"ל רב לרב שמואל בר שילת ציור מבר שית לא הקבל בר שית קבל ופסי' ל' כחורא: שם בן ארבעים לבינה כתב הר"ב דילפ"ו ממה שאמר משה ולא נקח ה' לכה לך לדעת עד היום הוא ואמרי' בנמרא דע"ד דף ה' ב' אמר רבא ש"נ לא קאים אינש אדעתיה דרביה עד מ' שנין וברש"י בחומש פרשת תבא מסיים וע"כ לא יקפיד ומכאן ואילך יקפיד. מקשים מרש"י כרס' נצבים החייל לפי'ן הרבה הכעסתם לפני המקום ולא עשה אהבם כלי'. מאי נחם איהם דלמא עד השחא לא היה להם לב לדעת. ולא קשה מירי דהא קשה מאי אמרו מי יוכל לעמוד באלו ש"ח קללות לב יחטאו ולא יהיה להם הקללות דגם ד' מיתות ב"ד א"ל לעמוד בהם אם יחטא בהם אלא ודאי דכברו דלף על שונג נמי חל הקללות וע"ז נתייראו דשינאות מי יבין ולזה ספיר פייסן דהרבה הכעסתם בו' ולא עשה אהבם כלי' מחמת שהייתם שונגים שלא היה להם לב לדעת ק"ו שלא חשבו על השונג וק"ל. ובני הרבני המופלג מוהר"ר בנימין זאב"ב תירץ דה"ל הרבה הכעסתם ולא עשה אהבם כלי' מאחר שלא היה להם לב לדעת עד ארבעין שנין ואם כן גם להבא א"ל לעשות כלי' שיכלו כולם חלילה לדחותן שהיו פחות מארבעים ישראו דלא יהיה להם לב לדעת וק"ל:

מסבת הוריות

פרק א מ"ג. הורו ב"ד לעקור את כל הגוף כו' הורו ב"ד לבטל סקצת בו' כתב הר"ב דכתיב ונעלם דבר קרי ב' ונעלם מדבר ר"ל מ"ס דוועלס שדיא אדבר ומ"ס נדרשת לפניו ולאחריו וקרי ב' ונעלם מדבר ע"כ. ואיכא למידק דבמסכת ב"ב דל"ו ע"ב דרשינן גבי עדות המעדין על האשם שהוא גדולה ויש לה שתי עדות דאם שתיים אומרים אחת צננה ושתים אומרים אחת צכריסה אינה עדות דכתיב ע"פ שנים עדים יקום דבר ולא חזי דבר ע"כ. וקשה נימא נמי דשדיא מ"ס דמיקום אדבר ואש' נוקמת דבר כמו הכא. ונ"ל דתיבת דבר מיותר משמע הכי ומשמע הכי ולפ"ז גבי עדות הסבא נתיח דמהני אבי' חזי עדות כשים שנים אבל חזי דהי אבול' עדות ד' ואם מתקיימת העדות בשנים אבל הדבר וז"ל אש י' ד' אבל הדבר כמו הכא דלכל חזי' הוי שנים ואיכ' קרא מיותר' אלא ע"כ למעוטי אחי ולא מקמת דבר. אבל הכא הוא לסיפך דהסבא נתיח דאם סורו לעקור דבר שלם כגון ארץ נדה בתורה כו' דחייבין מק"ו אם על מקמת חייב על כולו לכ"א אלא ע"כ למעט כל דבר ושדיא מ"ס דוועלס אדבר ודו"ק: מ"ה. מביאים שנים עשר פרים כתב הר"ב שנים עשר שנקים לסדר ר' יהודה כל שבט ובט איקרי קהל של' ויעמוד יהושפט בקהל יהוד' עכ"ל. ואיכא למידק הא על זה ניספך גמ' דלמא שאני האם דהוי נמי בנימין אלא מדכתיב ויאמר אל' ונ' ונחתך קהל לשם עמים ומאן אחיליך ל' בנימין וקא' קהל בנימין ע"מ דשבט א' נמי איקרי קהל וא"כ למה מצינו הר"ב הפסוק דלא קאי בגמ'. ונ"ל דשני פסוקים לריכס לזה הלימוד דהא יל"ד למה מצינו הגמ' בתחלה הפסוק דנביאים ואח"כ מן התורה הוי להו לאתויי החלה הפסוק מן התורה ונחתך גו' ונ"ל כמ"ס החו"ט וז"ל וליכ"ל דה"ק לפני מתילת בנימין הוי שנים עשר שבטי' קהל דל"כ ציהיטפט אע"ז דהוי חרי אמאי איקרו קהל ע"כ. וזהו כיחא דאי הוי מיתתי מן התורה ונחתך ונ"ל דה"ק דלכי מתילת בנימין הוי י"ב קהל לזה מצינו חלה הפסוק דיהושפט דמוכח דלף שני' איקרי קהל וע"כ ונחתך גו' הפי' דבנימין לחוד' איקרי קהל ולפ"ז שפי' הביא הר"ב הפסוק דיהושפט דשיקרי יפוחא מיהושפט הוא וק"ל:

(*) א"ס נ"ל דנ"ל במ"ק ו' [כאמור בל"ב דליק ככ"ד דס"ס הוי המ"ס סתומה במספר שש מלות ובמ"ק הוא ו'] ועם כוונתו של חובת מים הכי מ"ב.

מדרב הגאון האמתי המפורסם מור"ר דוד מעבלי כ"ץ שייף ולה"ה שהי' אב"ד ור"מ בק"ק לונדן המעטירה ומדינת ענגלאנד עם הגהת ב"א הרב הגאון וכו' מו"ה גבריאל אדלער הכהן.

מסכת מכות

פרק ב מ"ד תו"ט ד"ה לשלם ע"ש. וע' נפי' הרמב"ן על התורה פ' מסעי. וכלני יקר על נפואים ראשונים. מה שהניחו תירוץ ע"פ הפסע. בעבר והרין הלל. ובארץ הלל כיון דהמ"ב עיר קולטות. נ"ב ע"ש:

מסכת שבועות

פרק ז מ"ד תו"ט ד"ה ריב"ב אין נראה כן. כהב הרמ"ו לא נהירא לי דדוקא בקטן לא פליגי בין קטן לגדול משא"כ בגולד עכ"ל. ע' נב"י בטוח"מ סו' ק"ח ובצ"ט ס' ע"ב ונ"ג והמנ"ה מחלוקת בזה בין הפוסקים ראשונים ואחרונים. ומדברי הרב העמוד שהביא נב"י בסיומן הנ"ל נראה להניחא של המתמיתין היתה העיר ריב"ב וכן משמע בנפשה"ת שהביא הנ"י ע"ש. וכלל המסמית שלפנינו לא מלאהי גירסא זו:

מסכת עדות

פרק ד פ"ב בהמה שנטרפה ביו"ט הכל מודים שהיא מותרת אפרוח אסור. כהב תו"ט נוסחא אחרינה לא גרם לך ובודלי שכן הוא דהא אפרוח רב ושמאל ואיתומא ר' יוחנן פליגי ב' פ"ק דבינה דף ו' וכן מייחי התם ברייתא על שולדה ביו"ט ולא מייחי דהבא דלא נרסינן לה כלל. ולפע"ד דוחק גדול למחוק כל הספרים דכ' הק מהני'. ובפרט דקושיא שהקשה י"ל בפסחמו: דהא מה דכ' על שמואל דפליגי כבר כ' תוס' ע"ס דהפלוגה איירי באפרוח שנתתו עיניו והבא קהמר מוס' שר' וגם מה שסקסה דלא הביא ע"ס הך מהייתין דהבא לא הבנתי דה"ס ראה להביא ברייתא דאמרין דבהמה מותרת כגולדה ביו"ט ונ"ב עיקר ראייה מהברייתא הוא מדקאמרין בפי' ביו"ט אלל אפרוח. אלמא דאפרוח שגולד אפילו ביו"ט מותר. וממתי' דהבא לא מוכח דאיירי ביו"ט וכמו שפרסם הרע"ב בחמת אלל דאיירי בלא נפתחו עיניו. ואפילו להר"ף דפסק כח"ק. ונ"ב נר"ך ע"כ לומר דמהייתין דאוסר אפרוח איירי ביו"ט. מ"מ אינו נוכח דמתי' למיעבד תויבתא או ת"כ מיני' כיון דליכא להחיי' דמהייתין אחי' כראב"י. והא דפריך הש"ס בבינה מ"ט מעגל בגולד ביו"ט. י"ל לקושטא דמילתא דאפרוח מן הך מהני'. ולא נריכחא דתירוץ הנ"י ע"ס דקושית הש"ס היא ומעשים בכל יום. ולפע"ד גם הר"ף גרס הך מהני'. לכן לא קשה מה שהקשה עליו הש"ס בבינה על שלל פסק כר' יוחנן. דסבר אפרוח כגולד ביו"ט נותר. למנכ' לפ"מ שאמרתי נ"ל כיון דהר"ף גרס הך מהני' סבר נ"ב כהך סתמא. ונ"ל אחי' לא פריך הש"ס מהך מהני' על ר"י ושמאל קושית התו"ט מוס' ד"ל נב"ל דשעט דמהני' לאסור הוי משום שרץ וכראב"י. ואף בחול אסור. אלל הר"ף דפסק בפי' אלל עפרות דאפרוח שלל נפתחו עיניו מיתר בחול וכיון דכלל ודול הוא להלכתא בסתמא דעדות דבחירתא. ומס' סבר הר"ף דע"כ מהני' דעדות איירי ביו"ט דלנ"ב קשה להלכתא אלהכתא ולכן שפיר פסק דאפרוח שגולד ביו"ט אסור כההמא דהבא דדוק:

הג"ה פרק ה פ"ב תו"ט ב"ה שהורכבה ונ"ל ומלאהי הפרס בין משכון להרכין בהבדלו של הרמב"ם מ"ט מן הירושלמי דמשכון אמרו על המשכון בחובו שצבר חייב לו. והרכין אמרו שם על טובה עכשו עליו עכ"ל. מבאן ק"ל אח"כ ה"ך ב"ה ס' ע"ב על קושית חוס' בפסחים (דף ז"א ע"ב) ב"ה דר"י קמפלגי הימא דר"י ל"ק אלל שלל בשעת הלוואה והבא בשעת הלוואה. וכחב ה"ך ולא ידעתי על מה הרשישו העולם ה"ך במשכון שלל בשעת הלוואה עכ"ל. ואחמה ע"ד דהא הש"ס נוקי בהרבינו ולא במשכון והרבינו הוא דוקא ומשכון בשעת הלוואה וא"ק קושית חוס' נתי"ע. ולע"ד אפשר לתרץ קו' תוס' ע"פ סכ' הכל'י בחוס' ד"ה שאני משכון בניסין (ד' ז"ו ע"א). הפעה לקי משכון שלל בשעת הלוואה. ובשעת הלוואה ל"ק משכון. ולא הוי שומר שטר. דבשעת הלוואה לאו עופת כהא איכא למליה. דלא לי יתיב ליה משכון. לאו הוי מליה ליה. אלל בלא בשעת הלוואה הית' למלוה כהא דחפסי ליה משכון אחובה. והוי שומר שטר וקני' ליה משכון כיון דליכא טובה למלוה עכ"ד ונ"י. והאלם סבריה ננוכ' נישרל טלה משרלל. דאסור לנות משותי בריבית. ונ"ב בשעת הלוואה כשקיבל המשכון ליכא טובה למלוה. ולא נעשה ש"ס. אלל בסוגיא דפליגי ר"מ ורבנן בשרלל שהלוה לנכרי על חמתו דמותר להלות בריבית. ונ"ב גם בשעת הלוואה איכא טובה כהא למלוה. כיון דחפסי ליה משכון אחוב. ונ"ב ליכא למימר כסברת הכל'י וספיר מוקמינן בהרבינו ואפילו במשכון בשעת הלוואה וקונה משכון ומעשה שומר שטר כהא בהא דריבית. והחילוק בין משכון בשעת הלוואה לשלל בשעת הלוואה אינו כ"ל כשלוה לישראל אחר או י"ל כסברת הפנ"י ומתורגמת היבן קושית חוס' ודוק: ב"ב כ' בהרע"ב ד"ה הרי זה שחנה יתר על כן אינו שחנה. וכן כ' הרמב"ם בחיבורו פ"ה מה' מהמות עמים ה' י"ז ע"ש. והב"מ מליץ ע"י ירושלמי פ"י דפיה. אכן

הר"ם פ"ו דפיה כ' וכניאו תו"ט ע"ס. דכ"ה לית להו רואין ע"ש ולפי' אפילו יתר ע"כ הוי שחנה נב"ה ועי' במל"מ ע"ס:

מסכת חוריות

פרק א פ"א בהרע"ב ד"ה בין שלא עשו וכן חייבין. בספר בית דוד השינו וגרס וכן פטורין ע"ש ע' מה שכ' המ"ס בשם האגודה. ונ"ל ב"ה אלל חכמים אומרים יחד שעשה בהוראת ב"ד חייב. וכו' באגודה שיש להספק אי ב"ד נוסייחו חייבים להביא קטבה או שפירה וכו' דפר אלל מביאים אל"כ עשו רוב זיבור מ"מ קרבן יחד ליתו. וכדבריו ליכא בחוס' על מס' הוריות ע"ש ולפי' דברי חוס' ואגודה אפשר לקיים הגירסא וכן חייבין: שם בהרע"ב ד"ה הרי זה חייב זה הכלל לאתווי מבעט וכו' ב"ס ב"ש נמלא הג"ה סוף ד"ה כה"ג מויד הוא. ונ"ל לאתווי מבעט בהוראה. הרמב"ם בפי' המשנות פי' כפי' רס"י שאם היה רגיל מבעט בהוראה. אלל בחבורו פי"ג מהל' שגנות נראה מדבריו שהוא מפרס' מבעט בהוראה היינו שאומר שאינו נר"ך להוראת ב"ד שכבר יודע שהוא מותר ודברי הרע"ב ז"ל נראה כאילו ארכיב לשי' הפירושים ביה:

פרק ב מ"ה ע"י היבן פירושו של הרע"ב וגם בפי' המשנה להרמב"ם ובתו"ט ד"ה שהמלך וכו'. ומה שהוא רואה לתרץ דברי הרמב"ם והרע"ב שפסקו ללא כר"ע. דמבוס הכי לא פסק כותיה משום דשמעת קול שיך נבי ד"ג ע' בספר הון עשיר וש"מ שכולם השינו עליו דשבושות העדות נר"ך להיות נבי חוב ממון. ועיין ב"ס בפי' בכריתות ד' כ"ו. ובספר ב"ש שהקשו על הרמב"ם קושית חוס' וע' בחידושי שהארכתי לתרץ דברי הרמב"ם: [הג"ה וכדי ללא למשו' התו"ט כטועה בדבר משנה נלפע"ד ליתן קתא פתרון לדבריו ועכ"פ לתרץ הרמב"ם. שלא יתו דבריו סותרין זא"ז כמו שהקשו הפוסקי' בכלל ובאלה האר"ך בזה בספר תויה"כ ר"פ יו"ב דר"ה למעשי מלך ואזכור כגבר חלני לומר דודלי אין כוונה התו"ט בזה שכתב. הילכך לא פריך בזה שמעית קול אפילו בעדות שראוין להעיד הוא בדיוני נפשות דא"כ אין כאן קרבן. אלל כוונתו למה שכתבו הפוסקים בח"מ סו' ח"ח בשם המרדכי להלכתא מפי הגבורה דמותר להעיד ב"מ בכתב חוץ אלל אסור להעיד בכתבו משום דכל הראוי לבינה אין בינה משכבת זו. לפ"י י"ל בערות שבוטין להעיד דקאמר היינו ע"י כתב דודלי בע"פ אין המלך רשאי להעיד אפילו מלכי ב"ד משום דלריוכין לעמוד וכתיב שום תשים שחא לימתו עליך. אלל כשהוא כותב בביחו לא עבר כלל אעשה לשום תשים. וזהו יש לפרש עמוה דרע"ק דסבר כיון דנשיא אינו ראוי להעיד בע"פ אינו ראוי להעיד נ"ב בכתב. ורבנן סברי אפ"י דליתו ראוי להעיד בע"פ מ"מ יוכל להעיד בכתב ואפ"י דמדאורייתא אינו ראוי להעיד בכתב מ"מ כבר כתבו המפרשים דדיני דאורייתא ומשכתי אחר הקטת החכמים כמו דמוכח מזה שחיבי חטאות כשבעל סימן לוסתה ורואה וכו' אינו כ"ל מדרבנן ואין כאן המקום להאריך בזה. וכיון דהרמב"ם פסק בע"פ מה' עדות הל' י"ל דמקבלין עדות אפילו בכתב א"כ שפיר מלי לאסכחי דחייב המלך שבושות עדות בנון ע"י כתב. ולפי' יש לכוון הדברים האלו בדברי חוס' דמה שהחיל ללא אימועטי מלכ"ד מן לא מעיד אלל בדיוני נפשות דחמירי. אין כוונתן לפנותיהו דח"ק ודרע"ק איירי בדיוני נפשות. אלל דלפי דבריו כוונת חוס' אינו מלך בית דוד נס בד"ל לא ה' ראוי להעיד הוי דיניה כללם ולא היה ראוי להעיד בכתב. אמנם השתא ראוין להעיד בד"ל א"כ לא הוה דיניה כללם ומותר להעיד בד"מ ע"י כתב דדוק: ולפי' דבריו יש ליישב נ"ב דלא סתרי דברי הרמב"ם אהדדי דפסק בפי' יו"ד מה' שגנות מלך חייב בשמיעת קול ובריש פ"ט מה' שבושות דפטר המלך משמיעת קול. דוה ברור דמלכ"ד חייבין להעיד בד"ל כמו שכ' החו"ט. ומל"י פטורים להעיד אפילו בד"ל משום מענה דינאי' המלך. וזה כוונת הרמב"ם מה שכתב בפ"ג מה' מלכים דחכמים גזרו דמל"י אין מעידין היינו בד"ל משום מ"ט (וזכור נסתלק קו' ה"י) תרועה"ט (מעיו) וזה דווקא במל"י אלל מלכ"ד ודלי מעידין בד"ל. כמו שכתב החו"ט וכמו שכתב רבינו בעל החיטך סימן קכ"ב [הרב בעל ה"הורס נבר' השינו נס"ו בכתב על החיטך דמשולם לא כוון החיטך על דיני ממונות כי באלו שוים מלכי ב"ד למל"י ואסורים מה"ה להעיד אלל כינתו על ד"ל דלא נאסרו מל"י להעיד כ"ל משום מענה דינאי'. שהיה ד"ל כמ"ס חוס' ובמלכ"ד לא גזרו] ולזהו כי כן יש לפרש דברי הרמב"ם דמ"ט בהלכות שבושות דפטור המלך משמיעת קול היינו מלכי ישראל (בזה"כ) כיון דלוינס ראויים להעיד אפ"י בד"ל א"כ לא ראוים להעיד בד"מ אפי' ע"י כתב דהם כמו אלל ואליס ראויים לבינה. אלל מה' שגנות אמר דינא במלכי ב"ד דלינהו ראויים להעיד בע"פ בדיוני נפשות ולא הוי כמו אלל. לכן מותרים להעיד בדיוני ממונות ע"י כתב. ויניד עליו רשו דבה' שגנות במלכ"ד קמיירי. דלומיא דכהן משיח קהמי. דלא הוי כ"ל בניה ראובן שמלכו ב"ד ומתורגמת הסחירה. דדוק. ולפי' הנאמר מלאהי ישוב לקי' שהקשיתי לדעת הרמב"ם דפסק בפ"ג מה' פנהדרין ה' ה' דמלכי ב"ד דיני ובאוקומחה דרב יוסף בטהדרין י"ט ובפ"ג מה' מלכים הל' יו"ן כתב מלכי ב"ד מעידין עליה בכתב

וכתב הכ"מ אבל הם לא יעידו . א"כ קשה לדידי' משנה מסודרה בנדה ד' מ"ט כל הכשר לדון כבר להעיד והרי מלכי ב"ד ראויים לדון ואינם ראויים להעיד אכן לדברינו דגם מלכי ב"ד ראויים להעיד ע"י כתב ורק לעמוד ולדבר הטעות נפטי ב"ד אסור מתוך קו' הנ"ל דמתניתין מיירי מהסור פסולי עדות דפסולים בכל עין שיהי' משא"כ מלכי ב"ד דמתרים להעיד ע"י

כתב ודוק. אמנם יש לתקן קושי' זו בפשיטת ד"ל דמלך מקרי כשר להעיד. ורס"ד דשטותא ל"א דמקרי כ"א איתו ראוי להעיד סיון דכשר להעיד מזד עלמותו רק מלכותו גרם ללא מקבלין מני' עדותו ומתוך כ"כ דנקט ברישא דמתניתין גרדה לישאל דראוי לדון ובסיפא לישאל על כשר להעיד ללא מני' למיקטס ראוי דא"כ קסא מלך ודוק ע"כ הנ"ס :

סדר

מלא הרועים

גיוקין

מתנאון חגדול המפירם וכו' מ"ה יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב :

מסכת מכות

פרק ב מ"ז בת"מ הרמב"ם פ"ו מה' רוחא עכ"ל . וכו"ה דעת ה"רם' בסנהדרין דף י"ח ע"ב ד"ה איוי ועי' תוס' יומא דף ע"ג ע"א ד"ה וכו"ה וכו"ה שכתבו שם דיעה א' דכה"ג שהרג אינו יולא אפי' במיתה כ"ג אף שמינו אוחו קודם שגמר דינו וכו"ה דעת הרמב"ם כ"ן דכה"ג שהרג וההורג כה"ג אין יולאין במיתה כה"ג אחר מדפסיק והני סהס . וע"ג שכת' כמה פעמים לדבר : שם בתו"ע ד"ה וכן לוי ללאת מן העיר שלא גלה שם עכ"ל . ואם גלה משכונה לשכונה בן לוי קולפו אלף דלאם גלה משכונה לשכונה א"ל ללאת משכונה כלל משא"כ כשיגלי לעיר אחרת תוס'. אבל דעת הרמב"ם כפי' מה' רוחא דין ה' דכן לוי אין עירו קולפו רק אם הרג חוץ לעירו :

מסכת שבועות

פרק ו ס"ו בת"מ והודה במקפת ול"ע עכ"ל . ולכאורה לק"מ דבאמת איכא פלוגתא דהנאי אי עירוב פשיטת כתי' ולדעת כמה תנאי ל"א עירוב פשיטת ובעי' בשומרין ג"כ הודאה במקפת וי"ל דר"מ ס"ל כהך תנאי דלא ס"ל ע"פ ולכך בעי הודאה

מסכת עדיות

במקפת אף בשומרין אך ממה דס"ל לר"מ בסנהדרין דף [ו' ע"א דדין בנ'] ש"מ דס"ל ע"פ וכל זה לדעת רס"י שם ברש"י בסנהדרין דמלך דבעי' נ' בדין ס"ל ע"פ [אבל לדעת ה"רם' שם ב' ע"ב ד"ה דברי הכל וכו'] דהא דבעי' ג' משום דכתי' משפט אחד ע"ש א"כ י"ל דר"מ ג"כ ס"ל אין ע"פ ולכך בעי הכא הודאה במקפת ודוק :

פרק ה מ"א בתוס' חדשים אסורא דאורייתא הוא עכ"ל ועי' תוס' חולין ג"ח ע"א ד"ה ושלין שדחו תי' זה ועי' תוס' ביצה דף ו' ע"ב :

מסכת עבודה זרה

פרק ג ס"ג בהרע"ב פי' הרמב"ם ז"ל לא שימאל עגול עכ"ל משמע דעגול אין אסור אך בשל"ה שער האותיות אות ק' דף ע"ג איתא דגם עגול אסור והוכיח מהך דאסור לעשות זרות חמה דשם וודאי אף לור' עגול כחמה אסור . ועי' ש"ך סי' קמ"א ס"ק ח' שהקט"ה ג"כ קושיא זו מהך דאסור לעשות ומיישב ואסיק שם דהכא מותר בעגול וכדעת הרמב"ם והרע"ב אך דעת עט"ו ביו"ד שם כדעת של"ה דאסור בעגול :

השלמה ליתרון האור

מסכת עבודה זרה

פרק א ס"ג ואלו אידיהן כו' . הנה כל בני דתן בתנאי ימי אידיהן הם לרומיים . כדאיתא בגמ' (י"א ב') . ולפרסאי היו זמני אחרינא וכן לכנעני כדאיתא בתם . ולכן הרמב"ם (פ"ט מהל' עכו"ם) והטע"ע (סי' קמ"ח) השמיטו כל בני זמני וכו' סתם אידיהן היינו כל אחד לפי מה שהוא ולפי ההוא . וכן ביאר כלן בפי' המשנה עי"ש . אמנם הא דיוס גנוסיה כתב הרמב"ם (שם ה"ד) . ולכאורה לרין טעם הא דנקט האי . אמנם נראה פשוט דלכן היסוף בלשונו יוס שמתכנסין להעמיד מלך ומקריבים ומקלסים לאלהיהם כו' . ובגמ' נקט סתם דגנוסיה היו תם אף אם אינו ידוע שמקלסים ומקריבים . אמנם הוא הדבר אשר דברנו כי מתני' הוא לרומיים אמנם הרמב"ם דהשמיט זמני תניהם של עכו"ם לכן כתב ומקריבים ומקלסים היינו כשידעין שעושין אותו יוס איד לעכו"ם אסור כשאר יוס תניהן וקמ"ל אף דאקראי הוא ואין להם יוס קבוע אך כשמאשרין למלך מ"ט חשיב כאיד קבוע . ולכן נקטה הרמב"ם . וכן כתב שם אבל עכו"ם שעושה הוא תן לעצמו ומודה לכובד שלו ומקלסה ביוס שגולד כו' ועי"ש ככ"מ ובלח"מ דמפרש במתני' יוס הלידה יוס המיתה קאי אלהבתיה' עי"ש דבריהם וסיים הרמב"ם וכיוצא באלו היינו דל"ה דוקא בני דתנאי בתנאי אלא ה"ה דברים כיוצא באלו כשעושין אותו יוס תן לעצמן . וא"כ אפשר ג"כ דהני דחשיב במתני' כהנהם לרומיים שהיו יודעים שעושים אותו יוס תן לעצמם בכל בני . אבל הרמב"ם דב' לכל העכו"ם התנה שעושה הוא תן לעצמו ומודה לכובד שלו ומקלסה ידיעין שעושה אותו יוס איד לקלם וקמ"ל דה איל ואינו איד קבוע לכל אינו חשיב ואסור לפניו אלא באותו יוס לבד ולכן כתב ג"כ וכיוצא בהם דבאמת כל אחד לפי מה שהוא נהוג . אמנם במיתה כתב הא דתקמים דמיתה שיש בה שריפה יש בה עכו"ם . ויש לדקדק דלמא הא ג"כ דוקא לרומיים ומנ"ל להרמב"ם לכתוב כלל לכל עכו"ם שבעולם . ואפשר דמשמע ל' כיון דרבנן סברי דמיתה אינו נהוג בקבוע לאיד לרומיים דזמנין לא עבדי ל' איד כלל ואס"ה ביש בה שריפה אמרינן כיון דחשיבא מסתמא פלניו בה ה"ה לכל עכו"ם . ועדיין ג"ע בכ"ו . והנה הראב"ד השיג על הרמב"ם דיוס הלידה אמלך קאי ואסור ג' ימים לפני חנם . והנה לפי מה שכתב

לכאורה אין נוקס לפלוגתא זו לענין הלכה כיון דכל אומה לפי מה שהוא זמני אידיהן וכן לפי נשחנה ימי אידיהן וכאשר נחבאר א"כ אף אם הפי' במשנה יוס הלידה של מלך היינו לרומיים היו יוס איד ביוס לידת מלך אבל לשאר עכו"ם בממ"כ אי חזינן דעושין אותו איד לכאורה פשיטא דהוי כשאר אידיהן ובאם לא ודאי ללא ומה ענין להשגת הראב"ד בזה לענין דינא . ואפשר דזה טעם הרמב"ם דהשמיט לידת המלך וכמו דהשמיט קלנדא ואינך . ונראה דלאשמועין הראב"ד בזה דלאם עושין כל בני מלכותו יוס איד ביוס לידת מלך אף דאינו איד קבוע לעולם דהא כשיעמוד מלך אחר בודאי יתבטל אפי' חשיביוס איד חשוב להיות אסור ג' לפניהם . אבל תגלחת זקנו ואינך דחשיב הראב"ד ע"כ אף אם עושין יוס איד כל בני מלכותו אינו חשוב לאסור לאחרים ולא ג' ימים לפניו ול"ע בזה . והנה לפי הנ"ל אפשר לבאר הא דהקט"ה המקמ"ח דברי הראב"ד אהדדי . דהרא"ם כ' בשמו דיוס תגלחת זקנו וכו' היינו דוקא למלכים ולא להדיוט ובהשגחה שם כ' להדיא דבין במלך בין בהדיוט . ולפי הנ"ל ניחא . דמתני' דתני לרומיים דהם היו אידיהן אף ללא ידיעין . שפיר קאמר דוקא למלכים . אבל הרמב"ם דכתב בידעין שעושה אותו יוס איד ובנ"ל ולכן כתב הרמב"ם וכיוצא באלו . א"כ בודאי אפילו בהדיוט נמי . וכמ"ס הראב"ד בהשגחה וא"ס . והנה בזה דפי' הרמב"ם יוס הלידה דמתני' היינו דלכתר' ובהדיוט ולכן השמיט במלך דאסור ג' לפניו ול"ע . דאפילו נימא דהפי' במתני' כהרמב"ם מ"מ בברייתא דתני יוס הלידה שלו יווס הלידה של בנו ע"כ דקאי אמלך דהא פריך ל' על יוס גנוסיה של מלכי עכו"ם וגם ע"כ דאסור ל' לפניו . דלנ"כ הלא גם בברייתא מסיים אותו היום מאי ארי' של מלך של הדיוט נמי . וע"כ דנאסר ג' ימים . וא"כ אף לפי' הרמב"ם במתני' ל"ע הא דהשמיט יוס לידת המלך . ולפי הנ"ל הוי א"ס דהשמיט כמו דהשמיט קלנדא ואינך . ול"ע לפי' הכ"מ והלח"מ . ולנ"ע בכ"ו היטב וכתבתי כל הנ"ל להעיר :

פרק ה ס"ח יין בדין כו' . עיין ביו"ד (פי' קכ"ו סעי' ז') בהנה דשמרי' יין שם יין מקרי מין במינו . ועיין בביאורי הגר"א שם . עי' במכ"ס הנ' תרומות (פי"ג ה"ח) מהתוספתא : ס"י חוץ מדמי יין נסך שבו . עיין בבכורות (נ"ז א') ברש"י ד"ה יין נסך . דמשמע מלשון רש"י דאף דעירבו במתכוין אפי' ימכר חוץ מין נסך שבו משום דאינו כהה בניטול לא קפסין לו . והוא דין מודע :

מדרב הגאון מ"ה אליהו גוטמאכער זצ"ל מגרידיץ (בעהמ"ס צפנת פענח).

מסכת מכות

פרק א מ"ב במסכת מכות... שאלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ב מ"ג במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ג מ"ד במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ד מ"ה במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ה מ"ו במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ו מ"ז במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

מסכת עבודה זרה

פרק ב פ"ח במסכת עבודה זרה... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק א מ"ב במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ב מ"ג במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

פרק ג מ"ד במסכת מכות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

מסכת שביעות

פרק ב מ"ט במסכת שביעות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות... ואלו הן המצוות...

עכר חלקו לבד אי אמרי' יט גריכה עכ"ד. ודכדן עמיני גא' מן השומפון עמד הגאס
 מאחד יכול לייך להאחר דמלקו הולך. וס"ל הו' כאלו שכר את חלק שומף זס לבד. וזו
 אמרי' ח"ב נמי א"ש. והכא אין איסור אס ל"א מבורר עשומן גמ"ו. אבל אי יד נכרי שומף
 מעורב בכל פורתא. וס"ל אין כאן קנין לע"פ עד שיהלוק השומף עמה וזו כבר יאז כמעות
 ישראל ומיד שומף מצוה לה. וסבנר זו מצינו ממש"ל דף י"ג ד"ה מהגה לא וזו
 מהנה הוא שהמונין שבמוכן קושרי מטום של שומפין קו' א"כ הוא יסוב ליה לבצל המעות
 מקסומרו עשונה עס ומתיא ליה הגאה טו' עכ"ל. ודכדו' הס מופלאים מאד בחין מוכן.
 ופי' הס"ל ח"ג דקשיא ליה לכש"י למס זה נקרא מהנה. הא אינו מוכן ליד ע"ל רק ליד
 מנר ומיד התגר קושה הס"ל. וגם יד מנר מעורב בכל פורתא ודמי לשלה ושל אחריס שמומ
 כשמוכן לאחריס. וממזן רש"י שהמונין קו' ר"ל הם עלמס קו' קושרים על מעוט כומרים
 שלל השומרו המעורב לטמרים וס"ל הו' כאלו הכומר נומן לבצל המעות מקסומרו ומתיא
 ליה הגאה מיד שומפ"ל. וס"ל קושה גי' הישנה אי נמי. וה"ל דקשיא ליה הא לא הו' מהנה
 רק גורם להגאה עכ"ל. שהו' קושה המוכר נומן לכומר ודמי למשפדיוס דאחרי' לעיל אף
 שקושה עבוד עובדו ע"ל שרי. לזה פי' רש"י שהמומ הוא נומן המעות שלל המעות שלהס
 ומדומים הממס א"כ נומן להס ממס דהמוכר עמוהו של כומרים. ח"ל פי' הממס קבוה מן
 הלוקח לא מן המוכר וס"ל הוא הלוקח ויבד ליה לבצל המעות הוא הכומר מקסומרו קבוה מן
 עס ומתיא ליה מהסאר וס"ל. ולפי' הס"ל הו' נמי דמכר רש"י רש"י גמ"ל אקו"ל ח"ג
 דא"סורא דאורייתא הוא ליטוות לפ"ו ואף אי ספארס להס. ג"כ משמע דדאורייתא אסור
 לעיל דף מ"ד דפריך מניי מוכס זה לפ"ו. מתיא לפי' המוס' עס אי מדרבנן ע"ס. ופי'
 דא"סורא דאורייתא אסור כ"ש דמוקי וישא בשכר דאז מיידי סתמא דמתני' דליבס
 חסור. אבל מאן דמתני' ארישא דמוקי משום עונת הגאה כ"ש דמוקי סיפא משום עו'
 דאז מיידי סתמא דמתני' דסלל שרי אפי' כומרים. ומש"ה לא מתני' אסיפא כמ"ל אידך
 דרק לאחריס מיידי. וממוזן נמי קיימת המוס' דלת"ד דהס מוכר מוקי מתני' כמ"ל משום
 טו"ה וממוזן נמי ליבנא דטו"ה. דמאן דמוקי בשכר מיידי מתני' בכל גוונא ומש"ה סתים
 מנא דאף לאחריס אסור משום דבשכר נמי מיידי: מ"ל מוכר או משנה. פי' כרע"ל
 דמוקא בלורף נכרי פלוגי והכא איתא בגמ'. וקשה מאי ל"מ בזה. דכשלקח חס"ב ישראל
 ידו נכרי שלקח דאשון אי שלס הוא נמי דמכר רש"י רש"י. סתמא נכרי עשני חסר
 ועבדו ואי במכירה לקחו ישראל מוכרי בני. ח"ל ביטול נכרי שני. וככרי יכול לבצל ע"ס של
 חבירו. וי"ל דמסכתא לה בגון שהורף נכרי נמנייר והוא יודע בעצמו שלא עבדו הוא. ועוד
 אפ"ל דנמכירה ע"ון עושה מעשה בע"ל עושה אפשי דאין יכול לבצל ע"ל של חבירו: ועוד
 מ"ל לוקחין נא עשמה כו' אפ"ל שהוא נופל גידו. פי' מיידי ע"ס בשם המוס' מסקנו
 ליבני סיפא למוד דידך לזכר כו' וישא ל"ל ע"ס. ולפני"ד ח"ל דאי מתיאפא ח"ל דקודס
 שניד אף דעובד נבגלו בעבדיתא ערוד וזא מטיין לנכר. אבל אי ידע' שנגע גידו מנכר.
 וס"ל אינו עושה יין נכר עד שירד לזכר כלומר מסתמא אינו עושה השום דפריד קמ"ל.
 ואפי' הו' קמני וזו עשה ח"ל דתלים בזמן שירד וזו השאר מותר אי לא נגע
 ודכס"ד דמוס' ד"ה יחד:

סתי עפלה לפ"א דכבר נעשה זו מעשה אבל בטום זה לפ"א דהו' רק דיבור לא מהני.
 ובמתני' נמי הכי מרחן אינו עפל לפ"א בטום. ודיבור אין יבולס לפשוטו עפל ודו"ק:
 מ"ו חבניו. פי' מו"מ בטום רש"י מעפס אין בריכה. וק"ק למא הולך לפרש משום א"כ
 הא בירושלמי פרכי' למ"ד אין עובדן לנכרים. ומשני שהשמהו לכל אפי' ואכן
 דכתיבא בטום' ואס כן אין זה ענין לנכרים כיון שהשמהו להאבן עמלה רק אי כל
 אבן בקפס. וס"ל דרש"י מפרש כן לאידך מ"ד. משום דבירושלמי פריך לכך מ"ד משמע
 דלאידך מ"ד לא לנכרין להכי. ועק"ק מה זה ענין לנכרים הא לקמן אמר רב המסכתא
 גביס אסרה. וקשה מאי קמ"ל אז זה מוכח מהמשנתי דמתן עלו ועל פי"ו וס"ל מיידי
 דמתחלה גנאו יחד לנכס. והא"כ הו' הכי פי"א לביטוי והשמהו לביטוי. וכמ"ס הכ"ן
 ארישא דמתני' בעס הירושלמי והכא קמני אבניו ממנא אלמא דמלוה ולבסוף מנרו כהנוס.
 ופי"א ל"ל דמיידי שישאל נהה כותל דקה ואלאו סמך העכו"ס כותל לא ונכסי' שמה א'
 ונפל וכתעבו האבנים אפי' אין זה ענין לנכרים דכבר מוכרר היה. ולא"כ המס' שמה א'
 לאוקמי כמ"ד אין בריכה וע"ק הא סתם מתני' ר"מ וסבדו יט בריכה נכס' דמאי. ומס'
 שקשה הטו"ה דמומאט ע"ל דרבנן לא כפתיי קושימו בזה. דכיון דלפיין לא ידבך שהוא
 דאורייתא ח"ב ונקרא כל הכל דין פי"ו. וא"כ ממילא מקמא כשאר פי"ו. דהכי עכ"ס ככל
 פי"ו הוא מדאורייתא: ופי"ו דין אפי' אין זה ענין לנכרים דכבר מוכרר היה. ולא"כ המס' שמה א'
 שק"ש טה להיות בודק חס יט עס ע"ו. וכשמאלו עס טרה האר' ר"ש נמיר לכן האלין
 דנדא' לנכר ענדו: מ"ל ע"י מו"מ ד"ה ואס עבר וכו' שמה למס עדיף סקרונוס מפי"ו
 עמא. והו' דאין סימא דהכי לענין ביטול נמי עדיף סקרונוס ע"ס. ונכס"ד דעס לבנין
 זה מסביר. שיהי כשמתקן ע"ל דאז לא לפתא מתקנה. רק לעולם בלי גבול ומשעבר
 נעשה לעבוד לעולם. (תדע דהכי בימוס מלכיס שהוא לזמן אינה אסורה.) וא"כ כשמתקן
 חס"ל תכנסה משעבר רשטיה ועיקר עבודתו. אבל כשקרונוס דמתלת מהשנבו אינה רק
 לשמה דהיינו בעת שהוא מקריב קרבן. וא"כ מהשנבו זו אינה מתבטלת בטום אופן (ועי'
 סרק דלקמן גבי פרכי' עניני טע"ס מו"מ בטום הר"ן):

פרק ד מ"ג עלה בעובה. פי' מו"מ בטום המוס' ועי' דכריהס דף מ"ד. לכאורה
 קשה לפר"ל דבשכר מותר. למא אמרי' גבי הנויות המשפירות אסור ליקח מהס.
 ופירש"י והכ"כ שאתון הנויות של כומרים יבולס מהן מסס. וימנא נמי דגמאט עמאן שרי
 כיון שהכומרים נופלים והמכס. וס"ל דהכומרים נופלים והמכס ע"ל עמאט. (וכן
 משמע ממוס' דף י"ג ד"ה אבל שהקשו מניי עסיס טוחלו פי"ש. ומאי קושיא התס מהני
 לע"ל עמלה וגורס שטודה. חס"ב ה"ו לורך פי"ו עמלה הוא.) אך דין ממה שסבורו
 מוס' הירושלמי חליין של ע"ל אסורין. ואס מעלה שכר למדינה אפי"ל עקן עושין לורך
 פי"ו מוסר. וה"ל הוא נומן משום לכומרים. והכומרים עושין לורך פי"ו. ודומקן חלק
 בזה בין כומרים לאנשים אחריס שדיטיין שלורך פי"ו נופלין לכן נראה דכשמונין
 למדינה אינו כבוד בעיניך עובדה כביסי טעיין וקאמר אפי"ל עקן עושין לורך
 זה לנכר פי"ו מוסר. אבל כומרים ודאי לפ"ו חס"ב חס"ב. וכן משמע להדיא ממוס' דף י"ג
 ד"ה ק"ו דכשאי כבוד שמה נומן לפניס נכרים מותר. ומו"ל דלעולם מניי עושין מן
 הייט עזאי עושין מן. רק דיש חילוק אס חוק קבוה אלס עמיה התללין יודך לפ"ו.
 זה אסור. דבא חסות מידו מוכר ליד פי"ו. אבל כשסתמו הוא של מדינה אף שהוא
 יודע שהמדינה עושה את המיד ככרי פי"ו. (ואי כפי לא עבד.) זה מוסר דאזינו נומן
 לפ"ו רק למדינה ומה בכך עקן עושין חס"ב פי"ו. ואין בזה לפני כמ"ל כפ"ל
 דכשאי עובדין להדינא ממס רק בגורס פי"ו ליכא לפ"ס. ובהא אפשי לרמן דעת רש"י שפי'
 גבי בינה בשכר גרף כ"ל וברף מ"ד פי' בעובס עמחוק עושה לכומרין ונראה שטוברת
 לפרש שני פירושיס. דקובר רש"י לענין החוקק עושה אין סבירא חלקן בין כומרים
 לאחריס שטודיס ארס. דמ"מ הו' מפארס לפ"ו. ונגמ' מפארס לפ"ו. ונגמ' מפארס לפ"ו.
 כרישא יט חילוק בין כומרין לעובדין ובקופא בטלס שרי. ולכ"כ אין חילוק כלל רק
 כרישא דכלל אסור ובקופא יט חילוק ע"ס. ולפי"ל ל"ל דמתלבך ברישא בין כומרין לכומרים.
 ח"ל לפרש משום החוקק עושה דבזס פי"ו סבירא חלקן. פי"ל הוכרר לפרש משום שכר
 וממוזן קושיא המוס' על רש"י. דהס מ"ס המוס' לכן נראה בר"מ כמ"ל שפי' רש"י
 כאן עכ"ל. לכאורה פי' זה קלס דמוק. דאס עלה בשכר גרע מנכסר. והייט פי"ל משום
 שהוא להס מפארס ועי' פי"ו. ח"כ מה חילוק אס בפירוט ממוזן עובס כפי. או אינו
 אומר לו דבר כפי. מ"מ ספארס הוא חס"ב מה ערוחין בו. וכמ"ס רש"י כמסקנא עס דף
 מ"ד ד"ה וי מיהא איכא הו' חס"ב פי"ו ע"ס ויגיס ודאי הו' נוי לפ"ו. ובס"ד
 קודס משונב נוי קסבר דנש רהיט נוי לפ"ו ע"ס. דמה עיס להס הגאה הא הגאח עמאן
 כפי. פי"ל הספארס לפ"ו עשה האיסור. פי"ל כ"ל דהחוקק עושה הייט עממה אומו
 כבוד הגאה. ולפי שאינו שכר קבוב מיקרי החוקק עושה. וכן איתא ברש"י דף י"א ד"ה
 עובדיה לא איכפת לן אי יביעין להס שאר עובס הגאה פורתא עכ"ל. נראה שטוברת
 ב"כ החוקק עושה וזמו שאבאר כס"ד כמון. וסעמא דבשכר קבוב לא מיקרי עושה כלל.
 אבל כשאין שכר אף שנגדו אז עשה לבזבז אחרת. מ"מ הו' נכסס לו עובס הוא
 עושה לו עושה פתח אחרת. אבל כשאינו החוקק עושה אז מתקמא לא מתיבא כלל שיהא
 להס מפארס כפי. אבל בזה אין עושה האיסור מן שטתן לו חס"ב עובס הגאה דזס הו'
 הגאה עמאן. ואפי' עושה ממט לורך פי"ו לא איכפת לן בזה כיון שאינו חוק קבוה ואי כפי
 לא יסוב לפ"ו. והשמה ממוזן ע"ל ע"ל לכהארה לפי' הכלל לא בנדב עבדרי רש"י ענדד
 מ"ד כומרין דף י"ג. רק דאף ענדד כ"ל אסור דכד"ל עובדי' ובה עונת הגאה כ"ל.
 לכן נראה שפי"ו חס"ב עובס הגאה הייט לל"ל ע"ס מפרש רש"י א"ל. וכן עושה דהכי אף
 כרישא לאחריס. ובהא ודאי בשכר קבוב אסור כיון דמוק קבוה הוא של פי"ו הוא. פי"ל
 הוכרר רש"י לפרש משום עונת הגאה שאינו קבוב. אבל לל"כ יכול לפרש כרישא עלה ועי'
 שכר. ומש"ה לא אחריס נוי אסור. ובקופא דלנו ועל אחריס אין זה כחוק קבוה. דהס
 מיד כשמוכן הוא לא לרשות פי"ו. אבל הכא כשנומן לאחריס ומטיין סתמי המתיא
 לכומרי פי"ו. דעשטה עמאן ישאל לא קנה מידו הפ"ו. ואי כפי המתלב מסבך מטות
 אלו לפלמו ונומן ריח אחר גמ"ו. ועוד דכיון דמוזק מלוקס וכל פורתא מעורב יד
 שומף נכרי בו. וז"ל ג"כ הסביר יוסר בזה דכיון דמתן לאחר המעות והוא שומף הו' כאלו

פרק ה מ"ב עי' מו"מ בטום המוס' ועי' דכריהס דף מ"ד. לכאורה
 קשה לפר"ל דבשכר מותר. למא אמרי' גבי הנויות המשפירות אסור ליקח מהס.
 ופירש"י והכ"כ שאתון הנויות של כומרים יבולס מהן מסס. וימנא נמי דגמאט עמאן שרי
 כיון שהכומרים נופלים והמכס. וס"ל דהכומרים נופלים והמכס ע"ל עמאט. (וכן
 משמע ממוס' דף י"ג ד"ה אבל שהקשו מניי עסיס טוחלו פי"ש. ומאי קושיא התס מהני
 לע"ל עמלה וגורס שטודה. חס"ב ה"ו לורך פי"ו עמלה הוא.) אך דין ממה שסבורו
 מוס' הירושלמי חליין של ע"ל אסורין. ואס מעלה שכר למדינה אפי"ל עקן עושין לורך
 פי"ו מוסר. וה"ל הוא נומן משום לכומרים. והכומרים עושין לורך פי"ו. ודומקן חלק
 בזה בין כומרים לאנשים אחריס שדיטיין שלורך פי"ו נופלין לכן נראה דכשמונין
 למדינה אינו כבוד בעיניך עובדה כביסי טעיין וקאמר אפי"ל עקן עושין לורך
 זה לנכר פי"ו מוסר. אבל כומרים ודאי לפ"ו חס"ב חס"ב. וכן משמע להדיא ממוס' דף י"ג
 ד"ה ק"ו דכשאי כבוד שמה נומן לפניס נכרים מותר. ומו"ל דלעולם מניי עושין מן
 הייט עזאי עושין מן. רק דיש חילוק אס חוק קבוה אלס עמיה התללין יודך לפ"ו.
 זה אסור. דבא חסות מידו מוכר ליד פי"ו. אבל כשסתמו הוא של מדינה אף שהוא
 יודע שהמדינה עושה את המיד ככרי פי"ו. (ואי כפי לא עבד.) זה מוסר דאזינו נומן
 לפ"ו רק למדינה ומה בכך עקן עושין חס"ב פי"ו. ואין בזה לפני כמ"ל כפ"ל
 דכשאי עובדין להדינא ממס רק בגורס פי"ו ליכא לפ"ס. ובהא אפשי לרמן דעת רש"י שפי'
 גבי בינה בשכר גרף כ"ל וברף מ"ד פי' בעובס עמחוק עושה לכומרין ונראה שטוברת
 לפרש שני פירושיס. דקובר רש"י לענין החוקק עושה אין סבירא חלקן בין כומרים
 לאחריס שטודיס ארס. דמ"מ הו' מפארס לפ"ו. ונגמ' מפארס לפ"ו. ונגמ' מפארס לפ"ו.
 כרישא יט חילוק בין כומרין לעובדין ובקופא בטלס שרי. ולכ"כ אין חילוק כלל רק
 כרישא דכלל אסור ובקופא יט חילוק ע"ס. ולפי"ל ל"ל דמתלבך ברישא בין כומרין לכומרים.
 ח"ל לפרש משום החוקק עושה דבזס פי"ו סבירא חלקן. פי"ל הוכרר לפרש משום שכר
 וממוזן קושיא המוס' על רש"י. דהס מ"ס המוס' לכן נראה בר"מ כמ"ל שפי' רש"י
 כאן עכ"ל. לכאורה פי' זה קלס דמוק. דאס עלה בשכר גרע מנכסר. והייט פי"ל משום
 שהוא להס מפארס ועי' פי"ו. ח"כ מה חילוק אס בפירוט ממוזן עובס כפי. או אינו
 אומר לו דבר כפי. מ"מ ספארס הוא חס"ב מה ערוחין בו. וכמ"ס רש"י כמסקנא עס דף
 מ"ד ד"ה וי מיהא איכא הו' חס"ב פי"ו ע"ס ויגיס ודאי הו' נוי לפ"ו. ובס"ד
 קודס משונב נוי קסבר דנש רהיט נוי לפ"ו ע"ס. דמה עיס להס הגאה הא הגאח עמאן
 כפי. פי"ל הספארס לפ"ו עשה האיסור. פי"ל כ"ל דהחוקק עושה הייט עממה אומו
 כבוד הגאה. ולפי שאינו שכר קבוב מיקרי החוקק עושה. וכן איתא ברש"י דף י"א ד"ה
 עובדיה לא איכפת לן אי יביעין להס שאר עובס הגאה פורתא עכ"ל. נראה שטוברת
 ב"כ החוקק עושה וזמו שאבאר כס"ד כמון. וסעמא דבשכר קבוב לא מיקרי עושה כלל.
 אבל כשאין שכר אף שנגדו אז עשה לבזבז אחרת. מ"מ הו' נכסס לו עובס הוא
 עושה לו עושה פתח אחרת. אבל כשאינו החוקק עושה אז מתקמא לא מתיבא כלל שיהא
 להס מפארס כפי. אבל בזה אין עושה האיסור מן שטתן לו חס"ב עובס הגאה דזס הו'
 הגאה עמאן. ואפי' עושה ממט לורך פי"ו לא איכפת לן בזה כיון שאינו חוק קבוה ואי כפי
 לא יסוב לפ"ו. והשמה ממוזן ע"ל ע"ל לכהארה לפי' הכלל לא בנדב עבדרי רש"י ענדד
 מ"ד כומרין דף י"ג. רק דאף ענדד כ"ל אסור דכד"ל עובדי' ובה עונת הגאה כ"ל.
 לכן נראה שפי"ו חס"ב עובס הגאה הייט לל"ל ע"ס מפרש רש"י א"ל. וכן עושה דהכי אף
 כרישא לאחריס. ובהא ודאי בשכר קבוב אסור כיון דמוק קבוה הוא של פי"ו הוא. פי"ל
 הוכרר רש"י לפרש משום עונת הגאה שאינו קבוב. אבל לל"כ יכול לפרש כרישא עלה ועי'
 שכר. ומש"ה לא אחריס נוי אסור. ובקופא דלנו ועל אחריס אין זה כחוק קבוה. דהס
 מיד כשמוכן הוא לא לרשות פי"ו. אבל הכא כשנומן לאחריס ומטיין סתמי המתיא
 לכומרי פי"ו. דעשטה עמאן ישאל לא קנה מידו הפ"ו. ואי כפי המתלב מסבך מטות
 אלו לפלמו ונומן ריח אחר גמ"ו. ועוד דכיון דמוזק מלוקס וכל פורתא מעורב יד
 שומף נכרי בו. וז"ל ג"כ הסביר יוסר בזה דכיון דמתן לאחר המעות והוא שומף הו' כאלו

חרושים מהרציה קאלישער

דקאמך סוף סוף כי מעא לאזיר הכלי קנס נכרי וי"ל לא הוי עד דמעא לקרקעית הכלי פ"ט. משמע הא הוי הקנין נמי כשמעא לקרקעית הכלי הוי חבור אף דהקנין והניסוך נתיק כל' . פ"ב דרמ"ל דרש"י ל"ב לרומחא דמילתא ורמי' חילוק דזמא על כהמ"ס : שם המכסר הכלי אל כלי . פ"י מוי"ט שהקשה על הרמב"ם והרשב"א שנקפו כלו ביד נכרי ואל"כ כ"ט כשי"ט ממע בכלי וכו' וז' ואל"כ ו' פ"ט . ונש"ל דככלי פניד נכרי נכרי נכרי נכרי וי"ל . וקמ"ל דרמ"ל בתפוזות משבו שכלי נמי חבור הכל כשהוא ולא מהני הולכת כהוא . מיהו בלמ"ל קשה לו הארופה דמחני' מאי קמ"ל בסך דבא ביון דליתוק מיזכר ומייזי דקניף קניופי . אל"ל דמה שמערה ממע חומר ואת שמערה לחובו נמי פשיטא לחסור . ומדנרי נש"ל משמע אל"ל דמה שמערה נכרי ממלי על ישראל לכלי אחר . ואשמועי' כרז שעת דנמתי דפיך גזרי לבנן . הויא דלגזרוי לא גזרי פ"ט . ומשמע כן דרש"י שכתב דר"ה המערה הכלי אל כלי סלקא דפסיס דנישראל עסקי עכ"ל . והמסר נכ"א דרש"י דגם למסקנא י"ל דנישראל איירי דנק ארז כרייתא דמערה מחני' מחני' ר"ש כנכרי המערה . אל"ל נמכין נש"ל למסקנא דניסוק מיזכר ע"כ נכרי מייזי דנמ"ל פשיטא . מיהו נכרי מייזי דנמ"ל לא כרז כן פשיטא . ואשכח לומר לדעת הרמב"ם דקמ"ל דליתוק כרז ליתוק מיזכר דליתא ביו"ד ס' קכ"ז . וה"פ ישראל המערה הכלי דרך משפך לכלי פניד נכרי . וקילקולת נפקא מחלי פניון כשנוגע לכלי בתחומן . אבל מחלי להפוך וכן מתשפך לכלי לא נפקא . ואל"כ נאכר מה שמתשפך מעמס ליתוק מיזכר ע"כ נכרי מייזי דנמ"ל פשיטא . וקמי' נאכר מייזי ומייזי מתנידס שם המתשפך . ופלה קאמך דאם מערה הכלי לכלי דרך משפך לא נאכר מה שמתערה ממנו . ואל"כ ממוזק נמי דקדוק המיז' על הכמ"ס דנמתי' הוא אפי' י"ל ממש נמי ממוזק ודוק :

מליקא מסכת עבודה זרה

מסכת חוריות

פרק א מ"ד מידין הוי אלו פשוטין . קשה לפילי גבי חלמין מחשנין ליה שנגי מפני שפניד לעשות מהם פש"י ב"ד . וה"ל יומא הכי דל"ל דמיך הקהל נמלא ודאי א' הראוי לבוראה . דל"כ היינו רישא הוי א' מהן יודע כו' . וי"ל דקהל שאני מהני אין הכי' יוכל לנזר מה שאין רוב הקהל יכולים לעמוד . ואל"כ על כל הקהל אין מטוס לבטל דעתם מפני דעת ב"ד . והא דנ"ד יוכל לנאכר את המומר י"ל דהיינו נמי מטוס דמקמחא רוב הקהל מרובים לדעת ב"ד : והכ"ה נמי פשיטא ד"ה שאף אלו כגם המוס' שמתכוו בשופט דף י"ז דל"מ הא לא דרש הקהל ובקופה דרש האלון . ור"י דרש האלון לבינות שאר הקהל . ובקופה דרש למשוט פ"ט . והכלורה ק"ל עוד הא בפי' אלו נכרות כו' דרש'י נמולה בהתלות ונערה הנערה . ומקומין הם מחני' כד"מ . לכן אשכח לומר דר"מ סנה כל מקום דאשכח למידע דרש'י והכ"ה דל"מ לניי' דרש'י ד"ה רוב הקהל חמיר מעל הקהל . דכל הקהל פר א' ורוב הקהל שני פריס . ועוד דהא ל"מ סנה דשבע א' לא מיקרי קהל . ונמלא שלא נקרא כלל קהל עד שיבא רוב הקהל דליתא שבעים לאו קהל ניהו ואל"כ לא יוכל לדרוש מתשמושת דהקהל דשארני שבעים חייבים . ז"ל דהא איבאר כמה מישוט ולא מיקרי קהל . אבל נכ"י שפיר נוכל לנדות דהא סתם קהל מיקרי קהל . לכן ק"ק למה באתם לא דרש ר"מ הקהל לנדות מישוט הקהל וגם שבע מיקרי קהל . ואל"כ דלדרבה ר"מ לשיטתו ור"י לשיטתו . דהא דלגי' כבוסה אורי הטובה כמו בשאר דוכמי למשומי ונכרות . דהיינו לרבות דבר אחר לחיובאו או למעט דבר אחר שפירי מרז בפסוק . גזר לא פליגי כלל דל"כ לא חמירם ולא מתמעט שום דבר אחר כלל . רק שפירי ר"מ סנה לכוין האות משמע כל האלון הנזכרים ככתוב וממילא הוי רכוי . ור"י סנה לכוין האלון משמע מקלח מה שכתובים ויודעים ככתוב . ואם כן סנה נמי אחי שפיר . דרבי מאיר דסנה לכוין הקהל משמע כל הקהל . לא יוכל למידע דשבע אחד איקרי קהל . וממילא לא יוכל למידע דרביס דהא שאר הקהל שפיר מישוט לא איקרי קהל . ור"י דסנה הקהל משמע עיקר קהל ולא כולם . שפיר דרש למישוט הנשאר וכן שבע אחד איקרי קהל ודוק . ועוד דלא עדיף תפא' אחריס תתעף על עצמו דליתא חמשה שבעים חמאז פטורים לר"מ . ואילו אידך ז' שכולם חמאז היוו אלו הוי' שבעים חייבים פ"ב לא יוכל ר"מ למידע גרידא :

פרק ב מ א מיד ועשה שנג . כ"ל דה"פ שסבור עשה שאלת הוי מה סבורא חמול . ואינו זכור שציד חמול דלי' מייזי שזכור שציד חמול . אל"כ יבא חייב תחת שנגת הוראה דעכ"פ עם שנגת הכפשה . דהרי א"ל שורה לחמירי רק לעצמו : מ"ב שאין ב"ד חייבין . פ"י פ' רע"ב ותו"ט שנתם על פי' הרשב"א דאי מהני' טומת טעם ל' קרא . ונש"ל דקרא מתלדו דדוקא בתויהד כחטאו . אבל אינו מיוחד אז הוי לא יקריב לעצמו . ואל"כ אמו אין דין כהן ואגור שוין דהיינו שהיה כהן חייב אף על שפיק דין הכהוב נכורס וכיולא נמי . אל"כ אם הוא עם הלצור עקרו דבר מן הטובה . הרי הוא לא יקריב לעצמו שתייה מיוחד כחטאו . ועם הלצור ליטו מתכפר שהרי הם פטורים . ואל"כ אין לו פקעה כלל . ואל"כ שבתם כה"ג אין לו חקיה . ומה שאני אומר דכהן עסקר דבר מס"ת חייב היינו אי לבדו עשה . אל"כ כיון שמלית דבר א' שאינו פטור מן הקרי' ורש"י אין לו הקנה להתכפר . אומר נמי שמה שמלמדנו קרא דבאשו מיוחד אינו מיוחד קרנן . היינו נמי שאין לו חקיה . מפני שם הלצור ודאי אין לו שייכות להתכפר שמהם בשם אופן . פ"ב קאמך מהא שריש קוים עם לטור . וזה שכתב הרשב"א שדון הוא שמתכפר עם הלצור כו' . כ"ל דמקרא מוזכר לעצמו אינו מתכפר . וזה עמס הלצור מתכפר נמי דין הוא :

שנים . א"ל ניזיל בתר נתינת טעמו בסימ . והוא נפגם מיד בהסלימי טעם בו וזה הספק אינו פושט רק פושט דכרי ר"י בעלמון דפושטא מתיקרא נמי פליגי והיינו שהאיסור עלמו פושט והפגם מתיקרא כענון טעם . ופשיטא משאר דכענון טעם מיד השאר והטיקה פנומים ואין האיסור עומד באיסורי . ומשני כיון דלאו למעט עויות אחרים הוי האיסור נתיקור עומד ואינו נפגם בפלמומו . ופשיטא מיין שפיל למזן נתיקין דומחין מיד כשפיל היין והגריסין נפגמין זה מזה . ומשני דמייזי בלונגין . ופניך אי נמא בלונגין נמי פניגי (ודלח כ"ו דמוקי מחני' כדוסחין דוקא) . אל"כ נפגל תרומה תמלה נמי ניסלגי . בלא לאו ש"מ דכגריסין דוסחין מייזי דפוגמין זה את זה מיד ורש"י פניגי . וממוזק אלו קריבין דר"ה ח"ה דמך דכפיל על תרומה תמלה הוי יוכל לפשט פ"ט . וממוזק קריבית מהכ"ה עם ממוזק . ולפי הכ"ל נפגל תרומה תמלה לא מוכח רק דנפשיה כלי"ט תמלה לא פניגי . אבל עדיין י"ל דפושטא מתיקרא כשאין עומד איסורו בעלמון נמי לא פליגי . רק פליגי דומיא דבת יומא דפוגם הימיר מתיב בשנון נשפוטו . אבל האיסור עומד בשנון טעם : ורש"י ח"ה ממוזק ב"ב קריבית על הרשב"א בכה דלמ"ל . לפי הכ"ל מכת יומא נכמט לשאינו בת יומא . כמו דכ"ל דפגמא פורמא היינו שפוגם את המשפיל . אבל הוא עומד בעטם מושבא חילוי יהיה בפ"ט . ה"ו בל"כ עיקר הפגימה נפגל הוא מפני שזה הנשיל חדש . וזה יבן מע"ל . אבל הנלוט נפגמיותא אינו שהיה בפ"ט יש עדיין טעם מושבא בו . (ועמ"ס ח"ה ממוזק ב"ב קריבית על הרשב"א בכה דלמ"ל ח"ה לומר כמ"ל לדעת הרמב"ם לפגם הארבעות אי נטי' דומיא דכ"ל . דהרי לפ"ו אבי' ובי' שוין לעינין זה דככוס מושבא טעם . אבל לרמב"ם בל"כ לביא ספק . והרשב"א ס"פ מ"א דכ"ל סכרי דל"כ נמי חסרה מוכה משום דמושכא בעלם ופליגי רק בפגום בעלם טעמל (ופליגי בקרא דכ"ל) . או ליתא נמושכא ופוגם נמי פליגי . ופליגי בנפשו מיד כדליתא בב"א וסלקא דמיקו . ושאר הסוגיא יתפרש כ"ל דוק' היעב : עור יש לתרץ דעת הרשב"א דס"ל כהן דעה ניו"ד ח"ה דככוס מחני' דין ח"ה . ואל"כ מתיב טעמל הכלי נשפית נבלה כשהיינו מושבא ורש"י כגמס מש"ה הוי כפוגס כקוף פ"ב חסור לבטל בקרדה וז' דג"ל . ובדקן אחר ויתר חמור בל"כ נשפית נשפית נשפית דעת הרמב"ם דהא דלמך ר"י אמהני' דנגריסין לונגין חסור . היינו דכשפיל הוי משפית ולא היה לחי לפגום כמות שפוא . ולגוי מעשה אחר גרס הפגם דהיינו מה שהכתיב גריסין ח"ה . (ומש"ס קאמך נשפית נמי שהשפית כו' מטוס דולח אי' מתיב טעם שנה בו מיד רק אחר שפיתה בו שישור כעשה . אבל קודם לכן אין לכוין טעם .) (ופפרס למ"ה המכר ניו"ד ס' ק"ד דבכתיב יום שלם ע"ה) . וכן דקאמך בב"א וכן הוי טושין בערבי שמתכו בלסורי . ומקמחא הוי שויה עד למחר ואז ל"ט . ולפיכך קאמך נשפית דכשהרמיחן ערב ששפיה שישור כעשה דל"כ נשפית חילוי ככר נתן עפס לשבת ונאכר הכל ורש"י נפגם . ומייזב קריבית חוס' פ"ט טעמל) . ומה שמוספך ב"ד בהשפית תמלה היינו שאר ששפית נפגם ח"ה טעמל . ובכין שכתב הרמב"ם בשמועיות כשר שנתעבר בהמאה שמתחלה משפית ורש"י מפגם בעלם ואין דבר אחר גורם לו . ואל"כ שנה שמתחלה לא הוי שנה כלל דמתיב היה רצוי לחזור לקיבול . ופשיטא משאר כדכרי ר"י דפוגם מתיקרא שלא השפית כלל נמי פליגי . אבל הארבעים דמקומה עומדת . ורש"י פשיטא מנגריסין דתמיס דמיר הפגם . ורש"י דמייזי בלונגין ורש"י פליגי . ומי פליגי כו' והכל כ"ל : מ"ה פהומת אחרות קתומות כדי כו' . לכאורה הכ מיותר ואי שרצה לקטום כחכ"ב מ"מ חיות פהומות מיותר . ולמ"ס סוף מובא בתו"ט ד"ה לנגינים ח"ה דמא סופא לאינגויי רישא : מ"ו סכת יין חסור . וכן תו"ט כ"ה סוף . ומה שמתה על חמירי ורש"י . ונש"ל דהרשב"א ק"ל כמו דלוחא בל"כ קל"ד בשם הרשב"א וז"ל . והר"ק כהן בהלכות ומה ענין הרמב"ן כו' ומירך הכ"ל דכל שפיל י"ל לבור ורש"י פגם א' הכל חסור כהנאה עד שפירע מן מהני י"ל שבו או שולך כהנא לים המלה (זה כדכרי הר"ן) . ואין חמור בענין דלמך בב"א דף ע"ה ח"ה דב ליהני כפומא כו' ומקשינן תמל' לני' ברשב"א כו' ואל"כ תמל' מאי קריבית דעתם לא אמרי' מן דמני י"ל שבו . ואשכח דהסס לא לריך לפי שטיפת י"ל שהיה צפי חמיות על נכרי הלוקח הוא ורש"י לפגם שאינו מוכר לו הטפה שצפי הכלי עכ"ל . ומה מונוטס היוב דכרי הרשב"א דהא דכ"ל י"ב שצדוי מחני' דמשפך . היינו כתי' הכל' . ולא קשה מחאי דלוחא בני הוי ספוימא . דהסס הטפה על נכרי . אבל כלי על נכרי נפשיט' משפך חמירי הרשב"א . ומש"ה לא הלך הכ"מ בעדו מהך דהר"ן . דל"כ קשה מהני ספוימא . אפי' דככלי על נכרי דהטפה ממילא על נכרי ל"ט לפגם שאינו מוכר לו את שבו . ומ"מ י"ל דבמת הרמב"ם דס"ל דבמתני' אינו יהיה בכלים פ"ב . והאכרי אינו קונה עד שימשוך . דהרי קי"ל כלו על ליקח לא קנה . נוזל וכל ישראל לחזור בו . ואלו כפוימור שוין חלוי גם אותו מעט על נכרי שהיה כללי המתעורר בו בא לרשות ישראל . ואל"כ הנכרי בענין בעיל את המעט לגבי ישראל . והישראל קנה את הטפה בהנחה שפיר הוא מודד . (וכ"ה לשון רמב"ם בפי' שהישראל ישנו בידו) . והגבהה או השיכה קונה אפי' בגלוי על אידך . וכיון שכן הרי כאלו אותו המעט של ישראל הוא וצרי' לפרס . אבל בני דב דקאמך הגמ' לטולם סכר כליו על מוכר קנה לוקח . ואל"כ מתיב כשהן היין אל העכבר וזו לא מצי לחזור בו . אל"כ למה יבעלו נכרי לגביה דישאל הרי הכל שלו . ומש"ה אין לריך לפרס . ואלו דמשמע מופשיט' דהשפית הוי למעלה חמירי הכלי ועדיין אל קנה נכרי . מ"מ תמלא אל העכבר מה וד' וכן היין לחזור למעלה וע"כ יודר לחזור הכלי . (וע' ב"ב דף ז' וע' בני יבול לנתקו דר"ק) . וי"ל דלרמב"ם לא לריך לפרס כמ"ס רש"י ז"ל מחני' דממי' תמלא דישאל באריותא דמח' פ"ט . דהרי הרמב"ם כתב להדיא בפי' החמיות דכשקנין והניסוך גליון כא' אפי' חסור . ואל"כ י"ל דעכבת יין עם אורי שוין . וממאי

סליק סדר נזיקין בעזרת האל יתברך שמו ויתעלה .
 היום אור ליום ה' ו' אדר א' תקע"ח לפ"ק ט א ה ר נ .

מאת הרב הגאון האמיתי נר ישראל שמואל אליעזר בר יהודה הלוי אידלש ז"ל.

מסכת מכות

פרק ג מי ד' ומוחם וזוהו יכפר עון וגו' והוא זכו' . מדברי הרמב"ם סוכות מ"א דרין
פרק ט"ו וסמיך עשין ק"ס נראה דליג כל זה אלא שמהנין נעמוד ב' הספוקים
דמינו אל ל' השמור וגו' והפלה ה' את וגו' עם המלקיות ואם לא נמר הוור להחלת המקרה
דמינו אם לא השמור וגו' ולא הוכיחו כלל קרא דושתתתם את דברי וגו' וקרא דוהור רחום וגו'
וגרסה לסי גרסא שנתנו לו נמר כמותו בקריאתו אלו פסוקים לפי מנין תיבת פלה דכפסוק
והפלה ה' את וגו' יש בו י"ג תיבות נגד מקו' שישלש שלשמו אך בקרא תיבת פלה לא הוה
לשמו וגו' אין בו רק כ"א תיבות והכ"א ה' תיבות מבי' דיהו שמהלכו ויהו למלאות החמש
תיבות ללו' לחור' להחלת המקרה ושמתם וגו' ר"ל ב' ה' תיבות שבהחלת המקרה זה שבתי
ושמתם זה דברי הכותה הוה' וגו' ויחסי כל התיבות ליי' ולפני שהחיל לקרות בקלה אם
לא השמור וכו' והפלה ה' את מסוכר וגו' יש לסיים בו דברי טוב ושמתם את
דברי הכותה הוה' וגו' וגם בספוק הוה' יש בו י"ג תיבות והוא ומוחם וזוהו רחום וגו' דגם
בו יש י"ג תיבות ו עשר לפשר עוד כוזה דפסוק כהשון אם לא השמור וגו' אינו רק על ענין זה
המכות בלא אכל ללו' ששם ספוקים דמינו והפלה ה' וגו' ושמתם את דברי וגו' והוא רחום
וגו' ש"כ מס' יש בו י"ג תיבות והוא יחסי ל' ה' תיבות אם נגד מכות המשתלשלים ליי'
וכוזה ליי' דווקא : במ"ו נפשו יעלה לו וכו' השושה מזה כו' . מפרוזה הרע"ב אית דמפריי
למד לו אהך מלה נמי קאמר וס"ק מקומה הוה למד סך מלה שמתם ונכרתו הנפשות השושה
וגו' והיינו דעובר עברה נוטל נפשו עליה ולאמר אשר יששה יהוה בחרם וכו' והחלת
הקרא ושמתם את הקותה וגו' ושמתם הוה שב ולא השמה וקאמר אשר יששה וגו' אלא דברי
האמר אף אם יששה עבירות אלו יחסי מי כוזה דמינו כספיקים מכות בלקלה על העבירה ומי
עשין ומפסיקם ה' כל הושה ה' היא דרשה אחת לטוב : זה עשין שרש"י ועוד נראה
דפסוק זה ושתתם ודלי הכל הוה הוה קלי מדכתיב ותי כהם וכמ"ס תוס' ד' מיתות
אלה דברי קאמר מדכתיב כרישא דקרא ושמתם דמשמע במזוה שם שב ולא השמה קא עיני

מסכת עבודה זרה

פרק ד מ"ז אמר ליה אם כן יאבד דבר שאין צורך לעולם בו וכו' ל"ל אף אלו מהנין ידי
עובדין וכו' שהרי אלו לא בעלו . יש לנדיק למה יהיו מהנין ידי עובדי השם
ולכנה משום דלא מנעוהו סרי ככר אמרו כוזה יאבד עולמו מפני שאובים ונראה לומר דל"ל אף
אלו מהנין ידי עובדין וגו' שא"כ לא היה נידוהו להחיות אהם שעובדים למהם ולכנה כו'
שהם לא יורו דבר דלוינו מנעוהו מפני שיש צורך לעולם בהמה ולכנה וגו' דלדבריו יאבדו כיון
שיש בהן צורך ולא בעלו ולא עבדוהו מנעוהו אף דבר ש"ן צורך לעולם בו ויש
שעובדים אותן אף שהם כו' לא יאבדו העובדים למהם וכו' מפני שיש בהן צורך ולא בעלו און להם נראה
שכן אלוהם שהרי און ש"ן בהן צורך גם כן לא בעלו וק"ל : אלא שיש שם כמנהגו וכו' והכל
שוטים וכו' . להלוי ישלש משמע דשעמא דשעמא דשעמא וכו' און מסיק רק לדבר שהעולם
צריך לו כיון שהם כו' ודבר שאין בעולם צריך לו י"ל כמ"ס בתומיון דאם כן אף אלו מהנין
וכו' און מיהו להלוי ישלש הרי שגמל סאה וגו' אלא שיש כמנהגו וכו' משמע דלוי שעמא
מסיק גם לדבר שאין בעולם צריך דלסאה של חמין שגול און כל שולש צריך לו כוזה מס'
ולכנה כו' וק"ל :

מחבר הגאון וכו' מור"ר אברהם אבלי ז"ל אבר"ק ווערזאן.

מסכת מכות

פרק א מ"א כיזד העדים נעשים וזממים . מעיד' אלו שהוא ב"ב וכו' כו' הקשו תוס'
הא כיו עדות שאין יוכלו' והיו דמוס' בלוקין כיו כאשר זמם דידרו. עוד היראו
דגני עדות דב"ב וכו' וכו' יבול' להימנה שישו דכאשר זמם לא קרי על עדות כונו
דמיתה בגו' כו' ע"ש . ונגמ' מפרש דקרי לביד' מסדרי' דמיניו בזממי נח סכך ולאמר
שם עדים אחריש שאין מקיימי' בהם דין רחום כל עוקר כו' ודריש' דק"ל מהני' כיזד און
העדים שאין מקיימי' בהן דין רחום נעשים וזממי' כו' ע"ש . והכי נוכרת לפי' מדלא אמר
בגמ' תוכרי מושת' וכו' קרי כיזד און העדים כו' להלא דלא מחסר ומני' . ולכ"י ב'
דחסי' מיושב וטוב הלוקן שחולל כיזד העדים נעשים וזממי' . סי' הכי אפי' לא ידעו און
עדות עדות ומתקן און מומרים יששה זה ב"ב וז"ל תתמו כו' סי' וכו' און אומרים ממלה
לאו עלי' ו קרי כאשר זמם . וכו' תיבות מעידין אלו כו' עד און אומרים . מוספת כן למעלה
גם יודיעו למטה . ועיי' גמ' וזה שיקשה הא ח' תתמו מיושר לגמרי והי' שהתא כל לרמו
לן קושיות הוסי' והיוזם שם לא הומו עמם הוא ב"ב כו' זה מה שמעיד' שוה
דמהני' . מיהו לחי' ה' דהוסי' מהפיר' הכי כיזד העדים נעשי' וזממי' סי' זהא ע"כ בעי' סוסי'
יכול לקיים כהם דין רחום דל"כ און עדותן עדות . וכאשר עדותן ידעי' און לקיים בהם כאשר
זמם אכל ים עדות שם לשלול כיזד הוה דין כה"ל דידרו ועל זה משיב בלוקין והיוני כה"ל :
שם ה' רוח ה' הירן קושיית הוסי' דמש"ס לא חמי במנהג דאשמי' דלא חמי סדי' למישר
הו להסדו בתרומה במו ולי"כ יתחייבו לו ממון קמיל' דלפי' כב"ב וז"ל הייבי' מלקות. און
ההלה לדבריו כלה לא יתכן סוסי' רק כפול להרומה ולא לעמוד ולי"כ ע"י מה שמעיד' שוה
ב"ב וכו' רק זה וכו' למישר און רק לפסול רוחו בלאו ולא לפסול לרמו וזה שפירש מסדרי'
ד' מ"א ח' ידעו למישר און רק לזארה על בעלה בלאו כו' ע"ש . הים מיידי בלא הכוזה
כפי' וכל ידעו שגא בלא להרמס על בעלה ועיי' ריש' ריש' וכו' סדי' כה"ל
דהרומה אכל לא כתב דמי' סדי' למישר כו' מה"ט שכתבתי : שם ח"י אות ו' כתב לתרן
קושיית וכו' על הוסי' און שייך הכה שיתמר מיד היי' און און אדם משי' ע"כ וכו'
דכתיב חלג שייך זה שלח להביא חוילי' לערסו וכו' והי' הכי' ד"ב גני גלות לוי' רוח' להיות בטל
מעליי' להגל' ובחל' מוחה הוליותו בלוקן . במה"כ לא הירן כלום דשלתמ' גני מלב דהי' בר כיה
שמויל' לו שהוסי' כדמתי' לקמן ד' י"ג ע"כ שפור שייך למישר כיון למקוה ליכא סכה איה'
נעטר עיי' מכות שהי' עדים אומרים שכל בונג ולא הוה התראה ע"כ מהו מפורס' ואומר דין
הי' ונראה שהוה ולא יוסף והוה עוד להביא חוילי' לערסו . אכל הכה כוזה רפי' בלא
ההרחה כוונתי' און לוי' כדל' בסדרי' ד' ע"כ וכו' הייבי' מיתות ללא חמי' לכו שהוסי'
כדל' לקמן ד' י"ג ח"כ הכי משי' עמו עמו ולא בעל השוה ויסי' הק' מהרש"א ועיי' תוס'
הוסי' וכו' כריהו' ד' י"ג ע"כ וממלא סעד לדבריו אלה סדי' עיי' וקושי' השמה
כתב בשם מהרש"ך דדברי ח"י ולפ"ט הירן עם מהרש"א :

פרק ב מ"ב אם יש רשות לניוק ליכנס לשם גולה כו' מה יער שיש רשות לניוק ולמיני
ליכנס לשם כו' וכזה הווי' דמש"ס מזכיר מניק דלא ימא דכתיב' טעור משום
דעל הניוק לשמור עמו כפירוש' שיש רשות לניוק ליכנס שם כו' . לפי' יש למש' ט"ס אה"י
ב"ק ד' ל"ב ב' שם כנסו ברשות טעור הגלות מלי' טעור דלא סני' ל' בגלות והקשו תוס' שם
ממתני' דהני גולה והיוני דמהני' מיידי שיש לו דרך בהירו' של זה לא הוה ל' לאסוקי' אדעתיה'
שכשעה זו יתום הלאר' וזה עייני' ששאל ממנו רשות ליכנס דהוי' ל' לאסוקי' אדעתיה' שיעדם
לאחר כו' . ואמרתי שבה מדוייק לשלש דמהני' אם יש רשות לניוק ליכנס לשם גולה . כיו ל'
למיתו בקיור' אם נכנס ברשות כדתי' בס"ד דכ"ק מ"ב מ"ג אלא משום דמיני' שיש לן מכבר
רשות ליכנס לשם ולא ששאל עכשו רשות . והיינו דהני מתני' לניוק ולמיני' סי' ינוק דומיה' דמיניק
ולא ששאל ממנו רשות לפי' עשה . ומה שהקשו רמ"ז על התו"ש דהא תנא אקרא קלי' דמיני' ביער
כו' ע"ש י' ליישב דהא גופה עעמא דהי' והיא הושתת' כו' דכרישא לא הוכיזו מניק למה ל'
לסודו מניק גני יער . הא לן רק אכרשה דניוק קפדי' . ויפה הקשה התו"ש : ב"ד בששם סליני'
ריש' ודעי' בגו' אל סד' לוי"ג מוחה ולרעי' רשות וככל דה"ס לריש' רשות ולרעי' הייבי'
עליו לגי' מהרש"ל אכל מהווי' כתב ש"ס לנגי' וגרסי' און הייבי' עליו כו' ע"ש . ועיי' חומ"ד
שכתב קדמו ריעני' כ"ס חוסי' רעי' ועיי' חוסי' רעי' בגו' ד' . וכדל' דכל דה"ס לא איורי' בגמ' כלל ש"מ דל"ס . ואענה אף
עעמיהו דריש' ע"ש בגמ' סדרי' ד' מ"ב ע"כ דמיני' כתי' מוחה בגו' ד' ומנין שהם און לו
גו'ל שפי' עעמיהו' לו גו'ל שיתמר כנסו בו מ"מ והכל במתני' אפי' מוחה ביד גו'ל' וזה
א"י מוחה בגו'ל' . ע"כ טעור הוה במסורת ס"ס שגרסם שם מכות י"ב כי לא קרי' וכו' דסט
כפי' כוה שפירש' סוסי' לו גו'ל' ע"כ אם הירן לו ב"ד עעמיהו' ל' ע"כ בגי' סדי' כלה בכרי'
דהני און גו'ל' דכריה"ג ש"ל און לו גו'ל' . כי זה לא יתכן שלא יסי' גו'ל' כלל כיון שב"ד
עעמיהו' לו . ל"ס מוח' שיתמר ריה"ג רשות ביד כל ל'ם הייט' רשות ב"ד כדל' בגי' דניק' גני
ל"ס לרי' דטעור מפני' שהדליק ברשות סי' רשות ביד דמזוה וכו' לריש' דסבר מוחה עליו גו'ל'
משל"כ לרעי' דליכא מוחה בגו'ל' מנילא' און רשות ביד ביד כל דה"ס רק און הייבי' עליו ומנילא'
נפלה אורח' לה הלאו' שהביא חוסי' ריש' ממתי' היל' . שהרי לפי' מה בנה הלא' וכוה הלא'
מנילא' גם הקשוט' של תו"ש' על התו"ש' למה מוכיז' דעי' כלל כל דה"ס גם למה שיה' למו'
מכרז' לזון חייבין און ע"ש ולפ"ט הכל נוחל' כס"ד . והפסוק מהפירש' לריש' הכי וזהו גו'ל'
את הרומה וכו' ד' ע"כ וזהו גו'ל' היינו מוחה . און לו דמינו רשות ומיידי' ככל דה"ס
וכי הייבי' דלא ימא גם לרעי' דכל דה"ס נחית דרג' מנוה' וכו' הייבי' עליו . והו' ס"ד דמי"ס
און לו דם קלי' רק לגו'ל' . ליה שרפ' שאין חייבין עליו . וזה יורה מרווח מפני' ריעני' ותי' כי
ברביע' נפס' און שייך ב"כ חילוק בין להחילם ליעבד' ואם חסור' להורגו כלה דמו מידו יעוקב
ובהו סרי' מסר ג"כ הראוי' שהביא חוסי' ריש' מהפסוק שיש מעלה בגו'ל' יותר מכל' דהא
הי' ליה כהם הוה סוסי' לו גו'ל' אפי' לרעי' דסבר הריגת גו'ל' רשות היא דכרי' דמסדרי'
הי' ליה כהם בגו'ל' כו' . עיי' ח"י אות ו'א' משי' ואל' משי' לעולם לא יעוה' כו' ויפי' כל ישראל' דמיני'
לו ביחב' ב"ב כו' . עיי' ח"י אות ו'א' משי' הרבה להכיב כוזה בענין עשה דוחה ליה וכל האונות
דחיי' מפני' ש"כ כו' . לפי' דל"ס כפשיטות כיון דש"ד הוה מגי' עבירות שדומין לפי' ל"כ זה
שהרי

מהגאון הגדול רשכבה"ג ברוך דכולא תלמודא בקש"ת מוח' יוסף שאול הלוי נאמההנאהו וצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק לבוב והגליל .

מסכת מכות

פרק א מ"ח אבל גד"מ עמ"ס בתוספות חדשים בחו"ס ד"ה עדותן בטלה ועי' בהא' מכות דף ו' ד"ה אמר . ועשו"ת נו"ב נוהד"ק האה"ע סי' ע"ב:

פרק ג מ"ב מפני שהוא כבדו"ת. מה שלא נקרא נבילה זריה מפני' שלא נאסרה בתהלת בריית' ובטבוחה הגרע"א הקט' דהא אסור דלינו זכות הוא מהחלת בריית' . ולפענ"ד י"ל כיון דבן פ' חי שחיפה אמו מטרתו לא השיב מתחלת בריית' דהא ה' מקום שחלף מאסור שאלו זכות נטון ששחט' אמה ודו"ק. ומה שכתב שם לענין עשה לא מלנוו השיבנו כבדו"ת הנה לענין זכרה קו"ל בספר ר"י להרבי' פסקים דלף שאינו כיה מתחייב זכרה' אחרונ' מפני שהיא כבדו"תה . וכמדומ' שנש"ת תפארת זכי פלפל זכה עם הגאון הג"ל ואינו לפני : כ"ד הוטל אס על בניס לוקה ואינו משלם עי' פירוש המשניות להרמב"ם שכתב דר"י ס"ל לאו שניתק לעש' לוקין עליו ושאלתי בזה למה לא כתב הרמב"ם הטעם דר"י ס"ל שלא מעיקרא משמע כמ"ס רש"י במכות דפ"ו וכן פירש"י שם כהדיא וכן כתב הרמב"ם ס"ס . והשגתי כמו רנע דבש"ס חולין דקמ"א נסחטקו בני הישיב' עשה של ר"י הו משום לאו שניתק לעשה לוקין או משום דלמה מעיקרא משמע ולא שניתק לעשה' שם מהך דס"ל לר"י דהמותיר אינו לוק' משום דהוי לאו הניתק לעשה. הנה לפענ"ד אין ראוי' דבאמת לאו דבל חותירו הו"ל לאו שאין בו מעש' רק לר"י דס"ל דלאו שאין בו מעש' לוקין עליו . י"ל דבכ"ג שהיו לאו שאין בו מעש' וניתק לעש' אין לוקין עליו דהרי הלאו באמת קליס וגם ניתק והס"ס בחולין ללא דחי כן . הוא משום דלמה לן לדחוקי בזה מוטב יותר לומר דלמה מעיקרא משמע אבל הרמב"ם פירש משום דר"י ס"ל לאו שניתק לעשה לוקין עליו. אבל כל זה דחוק. שוב מלאתי בחדושי פ"י ח"ד במס' מכות דף ע"ו שדחק מלך בזה ורואה לדמות דברי הס"ס וזה לא ניתן להאמר . אמנם לפענ"ד נרא' דהדבר נרא' כשטובו דהנה בהא' דאמרו לר"י דכלה מעיקרא משמע קשה טובא דמשמע משום דהוי לאו שקדמו עשה כמ"ס רש"י והרי ר"י ס"ל דלף שקדמו עשה ללאו מ"מ הו"ל לאו שניתק לעשה וז"ל דה"ס בחולין קאי למאי דס"ד רבנ"ה בבע"ר ר"י דלאו שקדמו עשה לוקין ולפ"ו למאי דפסק הרמב"ם פ"א מנער' בחולה ה"ל ו' דגם לאו שקדמו עשה אין לוקין ע"כ דר"י ס"ל דלוקין על לאו שניתק לעשה ולף דבגל תותירו ס"ל לר"י דאין לוקין היינו טעמא דשם א"ה לקיים העשה רק אחר שהותיר אבל כל דלמה מעיקרא משמע והי' אפשר לקיים מוקדם כימי דגם אס עשה אה"כ ג"כ מקרי לאו הניתק לעשה ובכ"ג ס"ל לר"י דלוקין כיון דה' אפשר לקיים מקודם . ובהו יש לפרש דה"ס דהולין קאי גם אמאי דחור ר"י רק דהאזיניעיה הוא אי ס"ל לר"י בכל מקום דלאו שקדמו עשה לוקין או דלמה בעלמא ס"ל דאין לוקין רק דכלן דשלח מעיקרא משמע בכ"ג ס"ל לר"י דלוקין לף לעש' דמספרים אסור גרמ"ס ור"י בבלקס ור"י עיני מנילא גם במסרק אסור ו"א. מלבד וכמו שכתבתי ועי' תוס' תמורה דף ד' ע"ב ד"ה וכל . שוב מלאתי בריטב"א מכות דף ע"ו שפקדה לר"י דס"ל דגם לאו שקדמו עשה הוי לאו הניתק לעשה א"כ מ"ס דר"י ולפמ"ס א"ס ודו"ק היעב : מ"ה במלקט ורביטעי עי' רמב"ם וע"כ במלקט היינו כעין מלקחיים ע"כ ולפ"ו מוסרק דאינו כמו מלקחיים ומכ"ס דאינו רביטעי מותר וזה פסוס והארכת בזה לפי שהגאון מוח' רש"י ו"ל בהגהותיו לשבועות דף ז' כתב דלפי מ"ס בש"ע דמספרים אסור גרמ"ס ור"י בבלקס ור"י עיני מנילא גם במסרק אסור ו"א. מלבד דגם זה אינו מוכרח דהי' אסור במלקט ורביטעי אף גם אס נניח וזה במסרק ודאי מותר ועי' גרמ"ס דף פ"ה ערבוניהא דרישא ובר"ן שם פירש דסורקין במסרק . ועשו"ת הת"ם שם הוא דהא דברי הגאון מטעמים אחרים : מט"ו הרי הוא אומר רק חוק לבנתיו אבל הדם גו' מה דס שנספס של אדם קליה בו כו' . הנה הסבר הוא מה שכתב לא תאללו למען ייטב לך ולנניך אחריו וכן כתב רש"י בפירוש החומש פ' ראה שם והמהיב לבן אר"ו ה' ברבי והרי רבי דרש בכחוב הזה על אכילת בשר בחלב כנובאר בחולין קט"ו ע"ב ועי' רש"י שם שכתב דף לא תאללו היא זוהר' ל"ס האזינים והוא הנמי דהא רבי דרש לפרש בחלב וכן כתב רש"י בעלמו כבדו"ת ד' ומלאתי במזרחי שמד ע"ז עי' בשפתי חכמים עכ"ס על ר"ס ברי קשה ור"י פירוש המש' להרמב"ם שהביא המקרא דלמען ייטב לך ולנניך עד שולש ולף דגם זה יוכל להיות דקאי על בשר בחלב האמור למעלה אולם משמע ליש דקאי גם אדם עכ"ס דברי הרמב"ם מיושב ופיר מדברי רש"י וז"ל :

פרק ג מ"ו נשבע לבטל את המזוה ע' בחו"ס מ"ס בשם הרמב"ם דליף מלהרע או להסיב וז"ע דבש"ס לא משמע כן רק מדאיתריך או לרבות העבת אחרים שמעיקר זאת ולף דלסגרת הרמב"ם והתו"ס ז"ע קופית הש"ס אבל מ"מ הש"ס לא ס"ל כן וערו"ה ותו"ח וז"ע שם שזויה נדון שיהא חייב כדברי ריב"ב. בתו"ס הקצו דא"כ יחול איסור על איסור מהך ק"ו דריב"ב. ולא זכיתי להבין דשאי נדר לקיים המנו' שהרי שבענין לקיים המנוה והרי לורווי נפסו' כדלמרי' בגרמ"ס דף ה' ושפיר ק"ו דיחול הנדר אבל איסור תורה להול זה על זה ז"ש ק"ו ד"ל שאני דבר רשות שפיר אסור משום נדר אבל איסור לא הול על איסור וז"ל וז"ע גדול . שוב ראיתי בחו"ח שהרנים בזה ובמחתי :

פרק ד מ"א לא נשעים ע' בנהגת הנרע"א שהקט' דמסכתא בנכים בעד מיחה וכבר קדמו בזה בפרשת דרכים וע' עב"ב מהד"ת חח"מ ס"ח ובהגהת זנו שם ומה שכתוב בהגהותי על הטב"י שבפסקתא דר' טוביה מרגיש בזה בפרשת ויקרא :

פרק ה מ"ד אמרו לו אעפ"י שאינו משלם קנס . עי' תו"ט ואפשר דמכאן ראי' לראב"ד פ"ג מגערה דלערה לפגמה ולך לא כללו כהן כבדי מלי דמשלם לאינו וגם קרבן שבע' ל"ש ע"ז דלמיה לא מהי כ"א בנא בהרשאה ועי' תו"ס כאן משנה ב' ד"ה שבושת :

פרק ו מ"א שבועות הדיינין ערע"ב מ"ס דלין בין שבועות התורה לדבריהם רק לענין מחתיך לכבוי. תמהי דהא יש עוד כ"מ לענין הסוכי שבועה ולענין נק"ח וכן לענין חשוד וכן לענין שם . ולענין הפוך י"ל דפסק כריב"ן ורמ"ה דגם בדאוריית' ולענין שם י"ל דפסק בהרמב"ם דגם היתא הוא בשם אבל נקיסת חסנא וחסד קשה וז"ע כי לא ראיתי בחפוי :

מסכת עדיות

פרק א מ"ה שאם יראו ב"ד דברי היחיד ימנכו עליו . עי' ברע"ב ותו"ס . ונא"י הדרסם מחדם בויסאמור מלאתי בה' סוכה סי' ש"ו פירש דשעת הדחק היינו כההיא דפ"ק דנהר דרבי אמר כדאי ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק והוא כדברי התוספסא כאן פירש ג"כ דשעת הדחק יוכלו לסמוך על זה ועי' בפירוש הראב"ד כן ובהו יש לפרש מה שאמר ר"י אח"כ ולמה הזכיר דברי היחיד לבטלו ודחק הראב"ד דהא כבר אמר לסמוך עליו . ולפמ"ס א"ס דהרי הש"ך ביו"ד בהנהגת הא"ה כתב דדוקא דברבנן יכול לסמוך בשעת הדחק על יחיד במיקום רבים אבל לא בדאורייתא ולפ"ו מקשה למה הזכיר דברי היחיד דאורייתא . ועי' אמר שזה באמת כדי לבטלו שיאמרו לו כדברי היחיד שמעה ולא קי"ל כן . והנה דברי א"ו הו"ל הובאו בקה"ה בכ"ג פ"ג דטובה וצמוהרמב"ח כתב בזה והיבין שמועה הרבה בקוסיות ולפמ"ס דיש לחלק בין אסור תורה לדרבנן ויתשב הרבה קוסיות ודו"ק :

פרק ב מ"ו האוס והבוטרי כו' . עי' בתוספתא פ"א לעדיות שהביא מחלוקה דרבי ישמעאל ור"ע ומסיים אבל כהנים נהגו כר' ישמעאל . ומהן אצריהם על התוספתא שם כתב לא ידעתי מה ענין כהנים לכאן וי"ל דז"ל לעיל נבי דברים שר"ע מטמא וחכמים מטבדין שכהנים נהגו כר"ע וז"ע עכ"ל . ודבריו תמוהין דמה שר"ע מטמא וחכמים מטבדין זהו משנה ופורשת פ"ה דספרות מ"א ובר"ס שם לא הביא כלל דברי התוספתא זו ולדברא הר"ס כר"ע שם אף אפשר שר"ע יעמא בספק ר"ה וא"כ אף אפשר עוד לומר שכהנים נהגו כר"ע. אבל ד' האיר עיני ומלאתי בירושלמי פ' שמונה שר"ס ה"ב שהביא המחלקת דר"י ור"ע הו"ל ואמר שם ר' יעקב בר אחא לא נחלקו אלא בחולין . כההנים נהגו בתרומ' כרבי ישמעאל ועי' בקרבן עדה שפ' לשכנים נהגו בתרומ' כרבי ישמעאל . וז"ע דא"כ למה דוקא בתרומ' נהגו כר' ישמעאל והפי' השני דחוק ובפני משה כתב כדי שלא להפסיד התרומ' נהגו כן עכ"פ מנואריס דברי התוספתא . ובלמה ז"ע על הירושלמי למה הביא בשם ר' יעקב בר אחא מה שהוא מנואר בתוספתא מפורשת וז"ל דבתוספתא כתוב סחס כהנים נהגו כר' והוא מפרש דרק בתרומ' נהגו כן ועי' ברמב"ם פ"ג משבת ובהל"מ ובלח"מ ובפ"א משבת ובכ"ה א"ה הש"ך וז"ל סי' ז' וכולו נדחק למה פסק הלכה כר"י נדר ר"ע והי כאן מביאר דכהנים נהגו בתרומ' כר' ישמעאל ועי' שלום ירושלים בירושלמי שם וגם הוא לא ראה דברי התוספת' שם ודו"ק ברוך הסוקה טורים : מ"ט במספר הדורות עי' פירוש הראב"ד בזה ובקדמת הגאון מוהר"ס לנדא בנו"ב מהד"ת הקט' שפותר דברי המכילתא יו"ט ומלאתי בתו"ס שאין שדרסם מחדם על עדיות הרנים בזה . ובדרום לשבת הגדול שנת תרי"ח הארכתי בזה :

פרק ד ט"ב בהמה שטלדה עיין חו"ס ועיין שר"ת רמ"א מפלגי סימן ק' בלחמע השבועה :

פרק ה מ"א בילת נבילה עיין פירוש המשנה לבינו וערנ"ז ח"ב סימן שג אלפיס ק"ח :

פרק ו מ"א ועל חמדי של שחר שקרב בארבע שעות על היום. ע"י סירוס המשנה להרמב"ם ובפירושו הרשב"ד כאן ובירמב"ם פ"א מתמדין ה"א שכתב שכן ה"י צניח שבי וע"י כ"מ שם ובאמת ששם לא נזכר כלל ששה עשר ארבע שעות אבל מאד המהני שהעשה הלו ה"י בימי שלמה כשנשא נת פרעה ממבואד במדרש רבה פ' ויקרא ובילקוט ירמיה' רמז ש"ן. ובגושני רמז ל"א. וע' רש"י פ"ב על אבות שדפס במדרש שמואל ופ"ב משנה ד' מוזכר נ"ב המעט' הלו וע' תלמודי ר"י פרק חפלת השמר. ובמעשה אלפס שם והתימה על הרמב"ם והרשב"ד ובקטורא שכלם לא הוזכרו זאת:

מסכת עבודה זרה

פרק א מ"ט חף במקום שאמרו להפיר. עתו"מ מ"ט כשם ספר הכריות וע"י דף ס"ט ע"ב דפריך הש"ס פשיטא. ולדברי הס"ב כשם הירושלמי קשה שוב ראיתי בתוס' חדשים שהגניס בזה:

פרק ג מ"ר מטמא כשרץ ע"י רע"ב והגאון מוהרע"א הקש' דאחר שגולד התערבות אמרין בר"י כמ"ס הרמ"ד והתו"ט פ"ו דתמור' ובאמת שדברי התו"ט תמוהים דהתוס' קאי אליבא דמ"ד ים בריר' וע"י כחבו דדוקא לאחר שגולד התערבות הוא דאמרינן שדי חד ואיך שרי אבל למ"ד אין בריר' חף לאחר שגולד התערבות לא מושיל ומ"ס מוהרע"א שכן הקש' בזה"ל ה"י שג"ו עינתי שם ולא מלאהי ומה שכתב התה"ד דלי ס"ד דכל זך שנגנבו והוא חלקו ים בריר' ולפענ"ד כוונת התה"ד כיון דטומאת אילוי אינו רק דרבנן ובדינן ים בריר' ודברי רש"י שכתב דאין בריר' הוא תימ' כמ"ס התו"ט ומ"ס משום חומרת אילוי החמירו י"ל דהתה"ד לא ס"ל כן ובאמת מ"ס התה"ד ואם האמר שתעברו אל"כ הו"ל לומר אין בריר' אלא משום דלא ידעינן אם מכירין בכן הוא תמוה לענ"ד דלי ימא דים בריר' כיון דאינו רק דרבנן או חף אם ימא דהחמירו באלול כמ"ס התו"ט שוב שייך דברי הרמ"ד דבכה"ל ודלי אמרינן ים בריר' ע"כ דברי התה"ד ז"ע וע"י בהג"א פ"י ר"י מ"ט כשם הר"ס ומלאהי בשעה"מ פ"ג מגרושין שעמד על דברי הנהת אשר"י האלו: שם מ"ו תורם כמו דוח לא תאמר לו כו' מה לדה כו' עתה"ה שהקש' למה לא מביאין מקרא משודש ד"ה ז' כ"ס ויוליחו את הגד' מן הקודש אלנה' דקרי' לו נדה ולענ"ד אלא דמאי דקרי' לו נדה הוא לפי שהוא נגלי גדול כמ"ס רש"י שם וזם נדה מאום ביותר אבל לא שיהי' לו דין נדה אבל כאן מקיש לנדה' שאמר תורם כמו דוח היינו שיהי' לו דין נדה ודוק:

פרק ה מ"ט הלו אסורין ואסורין ככ"ס ע"י פירוס המשנה להרמב"ם מ"ט שלכך לא חשיב חמץ בפסח משום שהוא תלוי בזמן וכו' ולפיכך לא התנ' החלמוד ודבריו תמוהים כמ"ס הרב שהאלו צנוצ"ב מהד"ק ח"ד ה"י ז"ב והגוב"י נדחק בזה והשעה"מ הלכות ומאכלות אבות ז"כ תמה בזה ובחדושי כתבתי לנשך זאת ואכ"מ: שם מ"ט ואסורין ככ"ס ע"י הוי"ט מ"ט כשם הר"ן ועיין ברז"ה מ"ט בזה דכ"ס קאי אל ההיתר ואינו כמו משוה דקאי על האסור שהוא משוה אבל כאן קאי על ההיתר

מסכת אבות

פירק א מ"א ובנאים מסרוה לאנשי כיה"ב הוי"ט דקדק למה אמר בזה מסרוה ולענ"ד נראה ע"פ מ"ס הר"ן בדרושיו שהקב"ה נתן התורה כפי שכל האנושי וכפי מה שיר' להם שכלם חף בבאמת אין הדיון של הקב"ה מוכים על ידם ע"מ. והנה עד אנשי כה"ג היו עוד אנשים שלמים ויודעי התורה כפי מה שהוא באמת אבל אח"כ כשנחש כח הבבל ע"כ מסרו' לאנשי כה"ג כפי מה שבינו המה בכה שכל האנושי ומ"ס זיבושע ומסר' ליהושע לפי שגשה רבינו ה"י ככני חמה ויהושע ככני לבנה ולא ה"י לו כח להנין כפי מה שקבל משה מסיני ולפיכך נאמר ומסר' ליהושע אבל מיהושע לזקנים וזקנים לנבאים ה"י שום צנוצ"ב ולכך לא נאמר ומסרו'. אבל אנשי כה"ג שאז נהמעט הנבואה אמר ומסרוה ודוק: מ"ח מעורכי הדיינין ע"י תו"ט וע' רש"י שדפסם בספר מדרש שמואל וע"י שו"ת מעיל דר' סימן ל"ג ולענ"ד מלשון ערכי היסני' של זיפירי קדושין פ"ד מ"ה:

פרק ב מ"ד ואל חאמר דבר שאי אפשר לשמוע ע"י רע"ב שכת' שני פירושים ובאחרי ההבדל שביניהם ולענ"ד ההבדל שזין שני הפירושים הוא בנקודות שלפירוש ראשון נכס לא ישמע צערי ויהיו ענין הנב' שמוציאים לבסוף כמו וצומע אין לך ולפירוש הבני להשמע בפחה שישמע בטולם: שם מ"א מרב' רמה ע"י תו"ט מ"ט בזה וע' שו"ת הרשב"א וכו"ל דרב"י ח"א ה"א פ"ד ודוק היסב וע' שו"ת

פרק ה מ"ד ועשרה על הים ע"י רמב"ם ורע"ב מה שכתבו בזה. ומקורם מאבות דר"ג פ"ט ועיין פרק ל"ד שם והתו"ט ומהרש"א בח"א ערכין ט"ו לא הרגיבו בזה: שם עשר מכות ע"י תו"ט שכתב מה שהקדים התנא יסיס שביס למכות שבמאכרים והדברים שתומים ובאחרי זה. ולפענ"ד נראה דהנה ההנא חושב כאן מה שנעשו יסיס לישראל על הים ולאח"כ חושב הנפילי שנפלו המלרים בים ולאח"כ הקדים היםיס שנעשו לישראל מהנפילה שנגעו המלריים ובאמת שביעת מלרים ה"י קודם דבאלמא בסיס מלרים היו כלאחר שמה שהביא מכות על מלרים וישראל נולדו היו כלאחר וממילא ניסו ישראל ראוי להקדימן שתכלית הנסיס היו בעצורם אבל בים שהניסים לישראל אע"פ שהיו מאוחרין בזמן מהראוי להקדים ממה שה"י בזמן קודם וזהו שאלי' ודוק: מ"ו ולא אמר אדם לחבירו זר לי המקום שאלין צירושלים. לפענ"ד הסוגה ע"ד מה שפירשתי הא דאמרו ארץ לני כתי' בה הכוונ' כמו שאדם עוב' לתינוק בנך ומכפיל אותו ועוש' לו קמט כאשר יגדל ירחב הבגד כמו כן הרחץ שאם אין ישראל עליה היא מהמיט וזה סימן שא"י שייך לישראל וזה לענ"ד גם בישיבת' הית' ג"כ לפי ערך אנשים שדרו בה וכשהיו צאין לרגל הית' מרחצת יותר ולא ה"י זר ללדם שזינן ע"י זה ה"י גם גדול כלענ"ד: שם מב"א בן חמש שנים למקרא ע"י כחושת דף כ' בר שית' למקרא זע"ו. ולפי מ"ס ההוס' שם ד"ה בר ים ליישב ועשש"מק שם: שם בן י"ג למות ע"י רע"ב ותו"ט וע"י רש"י ויר דף כ"ט ע"ב ד"ה ור"י בר"י ע"ט: שם בן שמה עשרה לחופ'. ולפענ"ד הטעם לפי מה דאמרו בסופ' דף ל"ד הכן בחון מלאכתך ולפי כל הפירושים שם עכ"פ לאחר שלמד מקרא משני גמר' בן שמו' עשר' בידו להכין פריסת' ביהו שהוא בר דעת שלם לענין חשיט' ולענין דין ועיין מג"א ה"י ל"ט ס"ק א' א"ב ים בידו להכין פריסת' ביהו ע"כ קבשו לו זמן כשואין בזה: שם בן עשרים לנדף עתו"ט. וע"י ירושלמי פ"ב מנכריום ובמרחי ויפ"ה פ' ה"י שרה ועשו"ת אה"ל בה"ל ז"ל ה"י מ"ט וביד שאלו ה"י רס"ה:

מסכת הוריות

פירק א מ"א בין שלא עשו ועשה פטור. ע"י רע"ב שכת' אבל הן חייבין וההדר תמוה כמ"ס בהקדמת מי נפתוח דאין צ"ל חייבין רק אם רוב עשו ע"ס חף כהן לא עשו. אבל היחיד כל שאין רוב הניצור אין חייבין והניח שגם ההוס' נכתפקו בזה. והנה גם בספר האגודה נכתפק בזה ובנאר שבע עמוד על דברי האגודה וכתב שצמב"ם מנאר דפטור ועיין בתוס"ס שכתב דאין מדברי הרמב"ם ראייה אבל באגודה נראה דבדברי הרע"ב ועיין בם' הורה נכ"ו

פרק ב מ"ב הורה ע"י הנזיר ע"י רע"ב שכתב שהוא ה"י אחד מן הסנהדרין ובנאר שבע הובא בהנהות רע"א ז"ל תמה ע"ו וע"י בספר הורה נבר שיטב זאת שצוב פעם: שם מ"ה שהמלך לא דן ולא דינן אותו ע"י תו"ט שכתב שסמך על סופא ולכאורה ה"י כ"ל דממילא שמעינן כיון דע"כ מיירי כאן בד"ל כמ"ס התו"ט, א"כ ממילא אינו יכול להעיד דהו"ל עדות שאי אחת יכול להזימ' דבאלמא בד"ל לא בעי עדות שא"י להזימ' אבל בד"ל ודאי בעי עדות שא"י להזימ' א"כ שוב אינו יכול להעיד כל שלא דינן אותו. אוברא דנוף דברי התו"ט תמוהין דלענין עדות אין חילוק בין מלכי ישראל למלכי בית דוד ועוד דשבעת העדות אינו רק בד"מ. וכבר האריך בזה בספר תוס' יוה"כ למהר"ם ז"ה ביומא ריש דף ע"ד בד"ה ר"פ אמר חלק. והנה לחומר. הנושא הנה קושייתו הראשונה הזו"ט לכתוב שמפקפק בזה בפ"ב דסנהדרין מ"ב וריס פ"ד דשבעות דלמה לא יעיד המלך בד"ל דהתורה א"כ עכ"פ ר"ע מלי סבר דמעיד בד"ל. אבל קושייתו השנייה עיומה. ולענ"ד משכחת לה דינ דפריך ביה ממוח' כגון שהמלך מעיד שראה לאחר שרלח נפש והאשה נריסה לנבות כהונתה ואף שלענין ד"ל לריך שיהי' עוד אחר עמו א"כ לענין ממון סיג בזה האיר מיהו משכחת לה כשהבע' כהונתה ובה לא מהימן עד אחד ג"כ ובשיטה כריש"א הובא ברמ"א א"ה סימן י"ו ודוק ועיין שבת שמתחא שמתח' ז' פ"א:

יחדושים והנהגות מכ"י זקני הגאון רשכבה"ג מופת דורו רבינו צבי הירש זצ"ל אבד"ק ברלין והמדינות, בן בתו של רבינו החכם צבי זצ"ל (בעהמח"ס צבי לצדיק וש"ס).

העתקתי מכת"י נכדו צבי יחזקאל מיכלזאהן אבד"ק פלונסק והגליל (בעהמח"ס רגן שמים, בית צדיק, וש"ס).

מסכת סנהדרין

פרק ב מ"ד לא ירבה לו נשים וכו' עיין בהרמב"ם ה' מלכים פ"ג ה"ב בכ"מ ולהרשב"ד מי יחאף כו' ולדברי רבי' מנחיה ראי' מולאמרין כו'.

לע"ד יש לרהות דלפי המשמעות במקרא לא אבה לדעתה כלל. ולפי דרשת הגמרא הכי אמרה נישבין והאן לימא לן שרצה להיות פלגש ואדרכה לפי הפסוק היה ענהם שהיה לו פלגש שהרי אמרו ושכנה בחיקך וחס לאדוני המלך והם פירשו סוכנת על הבית והוה לדעתה מסכים עם הגמ' וע"כ דרשו שמשבתה היה ולא שכנה בחיקך כי ליטאה לא רצה ולכופה שחשב בחיקך לא אבה המלך והיא פענש ניסבין מר. ואף לאיך פירושא טיבן עמה בקירוב בשר ולא בעלה נמי אפשר שלא רצה להבעל בני מוכר בהנחות. ורש"י ז"ל בשמואל כתב שלא בעלה כי היא דתהוויי בהנחה והכי אמר דברי רבותינו ז"ל נראה מזה דסובר רבינו. ובגמ' אמרי' והא כתי' ויוסף כו' וכתב רבינו ז"ל אלמא טובא נשים היו ליה לפוס רבישא דייק האי ליטנא כותי' דהרשב"ד ז"ל אלא שיש לומר לאדרכה מהקפויא הויתא איכא למידק כותי' דרבינו ז"ל דל"כ מאי קאיא דהוי ליה טובא פסווא וכו' ו"כ נשים ששאל עוד לא יקריבו רבי' וזהו דלמדי' ליה למי' ו"ח דקרי' ליה מאי קרי' לה אלא דכיון דליכא עשר פלגשים והכתוב אומר ויוסף אלמא דלף נשים רבים ה' ושנים מיעוש רבים הוא. ואפשר שזהו כיון רש"י ז"ל. אבל מה שאני מתפלל על הני הלחא קרתי הרד"ק והכ"מ והל"מ שלפי דבריהם היה לו לרוד השטה נשים ועוד הוסיף שה' ועשרה פלגשים הכי י"ח והלא מקרא מלא בשמואל ב' י"ט יבוא יואב וכו' ועש' נשיך ועש' פלגשים הכי שהי' לו פלגשים לבר מאלה העשרה שהי' תחת יד אבשלום כי לא יתכן שיתאר עליהם כי היוקין והאן הלכין המלשים היום משמעו על זה הדרך כלל. ומ"מ אי אמר שהיו של רבינו ז"ל קיי' כלל שהי' אס לקח פלגשים חייב כבואו לירושלים לעולם לא היה לו יותר ב"א י"ח בין הכל ואפשר שמהו בינו ובינו מקמת משווי אבשלום על פלגשים והו לא מידי: שם וכתב לו ס"ח וכו' עיין בהרמב"ם פ"ג מה' מלכים ה"א וכתבנו לא יזו מלפניו. עכ"מ ונח"מ בדבריו תמוהים דרשים נס מקרא דשוי' ומקשה ואיך האי כותי מאי דריש וכו' ולדבריו אין הכנה לכל זה. ולרש"י ז"ל יש מקום לומר דבהא לרוד הוא דלפינו ובסוף דבריו כלידך תנא ומשעט ללא מנאל במשנתו אף דבריו דחוקים גם לפי' המהרש"א. אלא דשיקר הקושיא דליתא זו הוא שכתבה ויונא אינה כלום דודאי אחת מניח בביתו שממנה נולד כדליתא במתני' שאלמר והיתה עמו וקרא בו ואותה שהוא כמין קמי' על זרועו תתא מלבושו אינו יכול לקרות בו. ואפשר נמי שהיתה מחוסה. ולדעתו נדק מהרש"ל ז"ל דאמר דהמשנה סובר דהוי ליה תרי והלכין יוכיח דקאמר מיסב והיא כנגדו ולא עמו והיינו כנגדו לקרות ורשים ליה הכי אין לדון אם למלחמה עמו ובשעה שיושב במחנה ילמד והיינו וקרא בו ומ"מ אין הכרח ל"כ במתני' אבל רבא דלאי מפרש לה הכי. ומ"מ איך תואר ליה ליה אלא הויה אחת שמכניסה ונותינה עמו וממנה היה לומר ולא היתה כתיב זרוע עלי. ולפי' דרבא צבי לכרוסי מהיתין דשהי תורות היו והאלתה על זרועו קבורה לו ומתוך הפנייה למד. וי"ל דאיך מ"ד לית ליה שתי תורות כלל דכל עיקר דשתי תורות להכי הוא דלתי חלה לנבשה כחפן יסבן פלך ואיך יראה כנגדו וילמד זה ואפשר שרבינו לא גרם בברייתא ראשונה הך לחולה וכדעת מהרש"ל ז"ל ודייק ליה ליה לנאי תנא שהי' עליו כמלבוש מדאיטריך לאשמעין מקום הרחי לקריאה ומה ס"ד הלא בפשיטות אמרין בריש יומא מאי תמיד אינימא תמיד על מנחו מי משכחת לה מה לא בטי מיטל נבשה וכו' וק"ל להפלין וק"ל לס"ת. אבל משמע בברכות פ"ג (דף כ"ג) דלוחין בידו אינו כ"כ איסור כמו כשכן בראשו. ולפיכך נר"ך קרא. וליה ליה לרבינו האי דהקדוש מקוביל שהביאו התוס' שבת (דף ס"א) דתפלה של יד מוחר ואף הוא מודה בקמי' שאינו מחוסה. ומ"מ אין בידי עשם להלק בין אוחז בידו לנבש בין דיקא ההם לנבשהו דרך מלכותו ואחיה בידו אין בו מנהג ולפיכך החירו מדוחק משום שמיירין משא"כ הבה. ויש עוד לומר דודאי אחר שראה רבינו לפרש דבית גניו גניו ממנו שמינחת באלוהי שלח מתוכה למד ומתוך האחרת למד. ובדלתי דהוי קשה ליה מאי דלמינא כליד סדר לימוד כל היום וכי זרועו בין עיניו. וכבר כתבתי למשמע משנה מיסב והוא כנגדו שלמד מהויה והכתוב אומר וקרא בו כל ימי חייו. אף כ"ס שהי' הלכה אמרי' דלתי שמיית ואחת ערבית קיים לא ימוש והיה יכול להיות מונה עליו כל היום ובלילה שהיה מסלקה כדי לישן דלא גרעו מתפילין לומר מהויה וכן בקומו. והכי יתיב ליה על ארעי' והיינו וקרא בו כל ימי חייו. ואם הי"ח הוא ורזנו הנהגות יורה מי יעבד על ידו ללמוד מספר אחר ואפשר דהאי הוא סבר כ"י יוס' ומה דשני' ואיך נמי לא קאיא דהיינו נופי' ר' יוסי אף רבינו עסק בהאי עניינא כרנבן ושפיר תנא מיסב והוא כנגדו:

מסכת מכות

פרק א מ"א אין אומרים יששה זה ב"ג וכו' עיין בהרמב"ם ה' עדות פ"ג ה"ח על שורו של זה שהרג הנפש והחזמו הרי הן לוקין. קשה הא חייבין ממון בהתורה ריבנה פירוש עדים וזממין בשביל השור להשלומין וממונא משלמי מלקין לא לקי. ונראה דלוקין היינו על הכופר ממון דכיון דלא משלמי כדליתא כריש מכות דמי לנלוו דבן גרושה וחלושה דלקי משום ליתא לקיים צ"י כאשר זמס. וכופר הוא שם אחר מהשלומי השור ולהכי לקי: [הנה"ה קושיא זקני הנה"ק ז"ל הובא בקה"ה סי' ל"ח ע"ש. עוד בהרמב"ם שמוכר בעבד בעבד רבינו והחזמו לוקין. מתוך דברי רש"י נגמ' משמע דדוקא אס העידו שנמכר כו' אבל אס העידו שנמכר דמינו לשלם או למכור אס אין לו לשלם מה דין העדים אס יש לשלם אס לוקין העדים או משלמין לא נתבאר בדבריו. אולם בסוף דברי הרמב"ם צ"ח בזה והוא בהמשה סיטוס אלף ס' הוכח רבינו ז"ל נראה דסובר לנמדי אונס נמכר בעבד עברי. אבל נר"ך לעי' היכן מלא נגמ' דזה בכלל הלקין ואם דעתו דבכולהו דוכתי לוקה אס איך יכול לקיים דין הומה וכדמבטע בהלכה שאחרי' ומה דפרט ארבעה אלו לאשמעין שזו היא קבלה כהנהו שאין עושין שזו מדה כנגד נודה אחתי קאיא דבעבד עברי ממון נמי הייבויא בשטלוה ממלכתו ולמה לא נשים כמה עבד רוצה ליתן סיהא בין חורין ויבוא זה קשה עליו בזה דהעידו על שורו דהא הייבין לשלם דמי שורו ואמאי לוקין על הכופר. ואולם דעה רבינו ז"ל דע"כ לוקין על הכופר דאי ללו היי' הדין נתייבין זה בכופר הא לעי' זה אין להזמין. וכבר כתבתי בחידושי' אי בעינן בכל חלקי העדות סיהא יכול להזמין אי לא. וכן אי בעינן בכל גמתיים לעי' כמון שרעו לפטור משיחה או מלקות והבאתי מדברי רבינו הלכה שאח"כ שראה ממנו דלתי לאשמעין דיתא שוף המלדיק רשע חייב מלקות ובאמת לא ידענא היכן לאמר הלאו בצורה על עדות שגר הוא אלא דליף לה מליטנא דנמ' לכ"מ שפירוש הספוק. אלא דקאיא דיוקא דרשיא דמשמע דוקא בהרשיעוהו רשע ובקשו לעשות לו דבר רע והרי משמעות לשונו ז"ל נראה שאינו רוצה להשמיע אותנו שלא ניקם מהם באתו עונש ע"מנו אלא דחידוש הוא דלוקה ואשפ"כ נולד לומר דהיינו מה דבעי למומר דכל מה שרע להרשיע אחת משלם אלה אין עוקמין אותו אלא במלקות וז"ע ואבנ"ל: מ"מ במתני' אין נהרגין. אעפ"י שעיך דברי ר' יוסי לא קאי על העדים מ"מ כיון דח"ק על העדים קאי ניקם אינו נמי ליטני' על העדים כלומר שא"א להם ליהרב צעין זה שהרי אינו כהרע עד שהיוו שני עדים מתרין בן דרביין לדחוק לפי גירסא זו. אבל במשנה שבידולמי גרם אינו נהרג והוא פסוק וכן הובא לשון המשנה ואת נמס' סנהדרין (דף ט'):

מסכת שבועות

פרק א מ"ד כתיב ד"ה אמרו לו כו' הוא ה' אחר דודו של ר"מ כו'. תמיהה עליו דהא בזכות תלמודא מוכח שרי מאיר ור"ש חברים היו ונתיבס היו תלמידי ר"ע בתורה אחת עם ר' יהודה ור' יוסי וכבר הי' בזמן ר"ל ור"י כמביאר במעשה דברכות גבי הפלת ערביה. ור"י בן צבא סמך אורח גס יחד עי' צריש סנהדרין. גם במשע דהוי קשים מר' מאיר עס הויה דמשמע מספרדנין עס דר' מאיר כבר סמכו ר"ע מאי דלא משמע דברי' שמעון. מ"מ אי לאו דהיי קשים מ"מ אמאי נתברכמו פניו כשהוסיב ר"ע את ר"מ בתחלה כמו שהביא בס' יוחסין ד' קראקא (דף מ"א ע"א) והוא מירושלמי דסנהדרין פ"א ושם איחא ססמך את ר"מ ור"ם אלא שאלמר יסב ר"מ בתחלה ע"מ ומתשובה שהשיב לו ר"ע נראה גדולתו. וכבר תמה בס' יוחסין ה"ל (דף מ"ב ע"א) על הרמב"ם וכתב שהוא טעות מפורסם כפי הגרסה מן התלמוד. עכ"פ דברי החו"ט שחשב שלא הי' מהדבריו כלל הם שגגה בודאי:

פרק ז מ"א כתיב ד"ה הוא אומר נתתי וכו' וכו' הרי"ן וה"ח וכו' פ"י שאמר ק"לתי א' ונתתי' לך דנשבע היתם מדר"ג אבל מדין המשנה אין כאן שבעה. וע"מ מקשה הרי"ן דכיון דלחור"י עקרוה מבטע דמתהלס הים חייב שבעה מדין המשנה משום כדי חייו דשכיר א"כ נצי ק"לתי נמי הים לן לחייב שבעה לבעל הבית משום כדי חייו דשכיר:

מסכת עדיות

פרק ד מ"ג ברע"ב ד"ה כל עומרי הסדה כו' יתר על כן אינו שחכה כו'. הוא חמוס מאוד לעי' מנין לו להר"ב ז"ל דבר זה ומי'ל לחלק לנ"ה דהא טעמא דר"ם משום שיכול לפשות שורס וכו' לית לכו רואין. ועי' בס' הראב"ד שהביא עירושלמי וכן הביאו הר"ם והחוט"ס ריש פ"ו דפאה וא"כ משמע דלג"ה הכל הוי שחכה על השמים ע"ש. טוב יעתי' ומנחתי דדברי הר"ב הם מדברי הרמב"ם פ"ה מהלכות מתנות עניים הלכה י"ז ומנחתי במשנה למנך ששקשה ג"כ קושיא זו והנתיבם מהלכות מתנות עניים הלכה י"ז ומנחתי במשנה למנך ששקשה ג"כ קושיא זו והנתיבם כ"מ

פרק י מ"ד כתיב ד"ה אחשי עיר הנדחה כו' אבל אס דנו אחס כו'. עיין בהדושי' הרי"ן ז"ל בס' חמש שיעות שדהה זה. וכבר דבספריים ישימס ל"ג אין להם חלק לעו"כ אלא ה"ג אחשי עיר הנדחה ואלו הנשים כו' ובין דרך המשנה עי"ש בריש פ' המתקין ומנחתי במשנה שבידולמי האוסחא כמ"ס הרי"ן ז"ל:

כו' וערבב דברים אשר לא כדת דהך פלוגתא לענין הנאה קאי ובמסיר את אנבין ואין כאן עממא נמוס דבדרבנן יש ברירה דהא הנאה ודאי לאורייתא היא. ושיקב עמס התייר טיין ברין ז"ל שרמו יהו"ט, ומה שיש לענין לעב"ד בעיקר דברי הר"ן ז"ל אין כאן מקום להאריך: שם בחוס' חדשים ד"ה וז"ע דלמה לא הביא מקרא מפורש כו'. אין כאן מפורש יותר דמ"ש נדה מ"ט דוח. ואלדבה החס אינו כ"א כיוני לנבוא והכא דרך נוי. ועוד ה' נראה לי דמכאן ראוי אשילו למשמעין אלא שמלחמי בירושלמי מחלוקת בזה ומהן דמו"א משמעין דחיק לאוקמי קרא ומה שהביא בס' פ"מ מן הר"ה נשבת כבר הקדמו שם בס' קרבן העדה:

ב"ט ועיין עוד בס' ה"ל כמה דיונים בענין זה: מ"ה בחוס' חדשים ד"ה וקשה וכו' בחוך הדבור ונ"ל דלכ"ה הוי כו'. תמיהני וכי זה נעלם מאור ישראל הרב"ד ז"ל הרי הביא נמרא זו דקדושין. אמנם באמת לעב"ד אין ממש בחירוי. מלבד לאפשר דהא מלתא קולא היא כמ"ס חוס' בריש קידושין. עוד זאת דוח אינו ענין לכה דפרס ועוללות והוא פשוט. ומכל מקום דברי הרב"ד ז"ל גם כן קשים ונריך לומר דכדרך אנב נקמי' כיון דלית ב'י' נמי זך המור אע"ג דשיקרו קולא מקרי כמתניתין דלעיל:

מסכת עבודה זרה

פרק ג מ"ו בחו"ט ד"ה אנבין כו' ותימה כו' ולעב"ד אפשר לומר דכיון דלענין הנאה דביא לאורייתא אכור משום דאין ברירה לא הלךו בו הכמים אף לענין טומאה וראייתו במנ"י החדש ככאן שכתב בזה המשנה על דברי הר"ב אבל הרמב"ם

מסכת הוריות

פרק ב מ"ה בחו"ט ד"ה שהמלך כו' אבל מ"מ קביא לי וכו'. יפה מירן בס' חוס' יום הכפורים (ד"ב) ושיין בס' הון עשיר:

וציונים

סדר נויקין

הגהות

מחבר הגאון הגדול מוהר"ר אברהם שמעון טרויב ז"ל אב"ד דק"ק קיידאן.

(בפ"ח"ס הגהות וציונים על בה"ג).

מסכת שבועות

פרק א מ"ד חו"ט ד"ה אמרו ל"י. ר"ש סתמא כי ה' אחר דורו של ר"מ. ונ"ב ר"מ ור"ש תלמידי ר"ע ימות ס"ב: ור"מ חי בעלול דרשב"י ור"י ה' תלמיד טייה:

מסכת עדיות

פרק א מ"ד ה. ו. ולמה מזכירין דברי שמאי והלל לנפלה. ולמה מזכירין ד' היחיד בין המרובין. א"כ למה מזכירין ד' היחיד בין המרובין לנפלה. ע"י פי' הרמב"ם והראב"ד שנחלקו מחד בפירוט לנפלה. גם המסכילים האחרונים נדחקו מאד בפירוט ולמה נריך' ג' תירוטים. ולעב"ד נ"ל לנפלה הוא היכא שהוכחו ד' האומר וא"כ הם לנפלה. דשבו לא נפסקו כוחי' כיון שהוכחו קבלתו. ובמ"ד קאי על פלוגתא דשמאי והלל דשייהם הוכחו מנ' גרדייס שהעידו מפי שמע' ואנטיולין שגם שמאי והלל אמרו בשמותם שהם קבלו מהם. ועי' במ"ג אלא שאלם חייב לומר בלשון רבו. וזה שמקשה ולמה מזכירין ד' שמאי לנפלה. [פי' אחר שהוכחו מן הגרדייס והשוו בקבלתם] ומתוך שלא ה' ארס עומד ע"ד שהרי אבות העולם לא עמדו ע"ד והלו בהם הפעות אף גד ב' גרדייס שאין לך אומנות פחותה כו' ולמדנו מוסר בזה מה יעשו איזובי קיר כמונו מוכי הטעות והכניאה. ופריך עוד במ"ה ולמה מזכירין ד' היחיד בין המרובים דלשמיטתו שאין הלכה כמוהו אין זה חידוש דבדאי אחרי רבים לטעות. ולזה מתוך שאם יראה ב"ד כו' ויספקו כמוהו. ומקשה עוד במ"ו אחרי

א"כ וכו': לנ' התרומים עדיין קשה למה מזכירין ד' היחיד בין המרובין לנפלה פירוש היכא שהיחיד הוכחם בקבלתו מהמרובין. (דלשכחה כה"ב טובא) דככאן אין טיך שום ה' מהתירוטים הנ"ל דאין בזה מוסר כלל. וגם ב"ד לא יעשו כדבריו כיון שהוכחו. ומשני שאם יאמר לך אלם כו' יאמר לו כד' איש פלוגי שמעת. ובה מתוך כל הג' קושייה. ולפי' אידעי מהלכה הא דלם יראו ב"ד ד' היחיד אף לפי הראב"ד. והרמב"ם השמיטה איכרא שפירשה ג"כ ללא כהראב"ד. ועי' ברמב"ם רפ"ב מה' ממרים ובכ"מ שם:

מסכת הוריות

פרק ג מ"ב בחו"ט. ותימה דבמ"ד תנן וז"ו שוין עבודת יו"כ. וכ"ט עבודת עשר הימים. ולעב"ד ל"ק דהר"ב והרמב"ם בפ"י מיירי הכא בכהן משוח שעבר וכמשה אחר תחתיו. מדשווין בפר כמ"ס. וזה א"כ רק בעבר מחמת מוס או זקנה. וכדקבץ לה הרמב"ם סוף ה' שנגות. דל"ה אין ממנין ב' כה"צ כדליתא פ"ד מכלי המקדש. ומקור דין זה בחוספתא רפ"ק דמנינה. ובהא האחרון שנתמנה הוא לבדו עבודת יו"כ עליו. ופר ועשיריה האיפה משלו. ובמ"ד מיירי בכ"ג שאירע פסול ביו"כ ונכנס אחר תחתיו לשעה וראשון חוזר לעבודתו. והכ' לא נמנה משום לכ"ו רק לעבודת יו"כ. והפר והחזיתין דיו"כ. באים ג"כ מהקבוע לא מאלותו ששימש ביו"כ. עיי' מנילה פ'. ולדידי' קרי ליה שעבר. רק מטעמא דמעלין בקודש כל מלוות כ"ג עליו. ועיי' ל"מ סוף ה' שנגות. ובדברי יחורן כל קושיותיו. ועיי' בפ"א משו"כ דשם נקט הרמב"ם דין דמ"ד:

לקוטים מספר אמתחת בנימין.

מסכת מכות

פרק ב מ"ו אחד משוח בשמן המשחה וא' המרובה בנגדים והאד שעבר ממשחתו מחזירין את הרוג'ה. ובגמרא איבעיא להו במיתת כולן הוא חוזר. או דלמא במיתת א' מהן. ת"ס נגמר דיש בלא כהן גדול אינו יונא משם לעולם. ואם איתא ליהדר ב'י' בדהבן. ופי' רש"י במיתת מרובה בנגדים או בשעבר ממשחתו. אלא לאו שמע מיניה כולהו, וכתב מהרש"ל יש לתמוה כו' ואין ליישו אלא בדוחק. גם מהרש"א במידושין דחק לתרן. ואיכחמישתייהו חוס' נזיר דף מ"ו ע"ב ד"ה מרובה בנגדים וז"ל אלא יש לפרש כיון שיש כהן גדול משוח ואירע בו קרי ומשחו אחר תחתיו ועבר יח"כ אחד. ושבו המשוח הראשון חוזר לנגודתו ועבד כמה שמים אחרי ק'. ויין

קד ויין קד נגמ שמן המשחה. וזה המשוח הראשון שחזר לעבודתו. נלם עם יכניה ומינו אחר תחתיו מרובה בנגדים. אבל משוח שעבר אינו מחמנה תחתיו כל ימי חייו של הראשון. אף כי ינא בגולה משום איבה ע"כ. וה"ל מיירי כאן דו"ק. ועיין בספר באר שבע סוף הוריות שהאריך והשיג על התוס' ע"ש:

פרק ג מ"א אמדוהו לקבל י"ח. ובהו"ט בלומר שאמדוהו לקבל חיי ארבעים כו' וסעות הוא שפלתו קולמוס ואינו ענין לכאן. ובדמנ"ס שם לא כתב י"ח אלא י"ב. ולפענ"ד טיך על הא דתנן לעיל אין אומדין אותו אלא במכות הראיות להשתלש. טיך שפיר כלומר שאמדוהו לקבל עשרים שהוא חיי ארבעים אין אומרים ילקה עשרים וכו' וביא ברייתא הובאה בפ"ק דסנהדרין דף י' אמדוהו לקבל עשרים אין מדין אותו אלא מכות הראיות להשתלש וכתב הן תמיני סרי וזה ברור ופשוט:

מסכת אבות פתיחה

ובוללת דברים יקרים ונכבדים נוסדים ונבנים על שני עמודי התורן ר"ל המשנת של כל ישראל וכו' והמשנת דרבי הנביא בן עקישה וכו' אשר הב' המאמרים האלו הם נושאים למעלה כל המסכתא הוית' ואשר ע"כ הם ש' מושגים בראש ובסוף כל פרק כשער הבנייה ושער חייצאת. וכן ב' השערים האלו יבנות לארבע ולרחבה עיר האלהים של הפרק עצמו:

א) מה שביניהם למר קודם כל פרק המלאכה כל ישראל יש להם. והוא משנה מרשי דסכרדון. השעם לפי דמיה הוא עין גדול עמוק וכבד. כי בענין המלות שבין אדם למקום. והם החוקים המפורסם בפר"ק ואשר אין העלל מחייב אותם. ידוע הוא לכל שכן הם נותנים הנבלה וזכונם מיין מחיזה גודל ולגודלה [ע"י ריש ג"כ] ותומם בלום ונגבם עד לשמים בין ישראל לא"י. והארי העם שלו ככה מאלכי יפקין י"א ברכה. שקיבנו כי לעמוד והבדילנו מן החושים. והוא אהנו בעבור כבדית. לשמור לעשות כל החוקים האלו למקום שמתו בעו"כ. עולם שכלו טוב. וזכורו עש מהלך בני על המחתמים. עמו עויתים מזהו. לא לבד לא ראו מאלו אור חם בלשכת דת המורה. ואש דת מיימיו של הקדיש. כי גם כל מו שש אור הישר והצדק מכל הגדלים וזדי הגדלים בטבע שחתתן. והמאכלם כנחמה לעולם. ובכאספקלריא מאלה. שחוקים כאלו לריבים היות מלאים בעולם. והדברים עמוקים. ונגענו כבר בימיו העיין בי"ל בחבוריו שיש ומן דרום לחג השבועות. שם הרמזים הבאור על הדברים האלו. ובאן נזכיר רק דבר אחד קטן. שאמר שהלוי שבין ויחזיר אשר בעמך יסודם. ויבאם לפני עש מבקר לערב יוכחו. שהם נחשבים ויקרים בעיני כל עד שהרבה עליהם עומר ומתן של חוקי הטבעיים. שבהם מלוי כל עמיתם וקיומם. כדי שיהיו שמויים כלן מכל מהלך של מועד. על אחת כמה וכמה. ק"ו בן נו של ק"ו הסברה נותנת והשכל גורר ומקיים במשפט הדין של השואה והקיום הנקרא ב"ל (אנאלגיה) שהנחם שבוטחו. שיור דמות דיוקנו של הקדיש אשר הוא כוח מלך. וחס ודק בעמיתם וקיופין לאדם כאיבוס כוחות ושמאל. והורשם על ידי מועד ליות משיל בהשפעת עפר מומר הארץ. שיור גם היא לריבה שמייה יקדיש מזה הבורא להסלק בחון. חיותו הכריזה ובתוך הכל אלה. ולכיות שנתנה מן החוקים והסגעים מאורעין ביטון. אשר הם אורכים סינים ומקופין לאדם כאיבוס כוחות ושמאל. והורשם על ידי מועד רבה לפעמי הכונה הקדיש וא"י היפה עמל אמונת אומן כבורא להוריד אומנו מרשם גדולה כוח. א"י היפה היא הכורשם האחת הכרחה למאד והמשפחה לפעמי הדך והמסילה אשר נלך בה לגלוי נעול בטרות עמוקים משיל האמת וכבדמות האדון. וזוהי אם כבוד קבל תורתו ומתויו מכונת ע"י חוק הטבע והמורית. אשר היא היפה השליל ואמר לאמן בגוים שמה. לעם ממוצק ומתורם. שוף אל עפר הארץ. שהם כשגשים וביבוסים. והודיע להם רזון כ"י. בליהם אמן כבורא יעלה רוחם וילום היות מתקיימים עולם לתקם. כל"ש שהנחם ג"כ קלה תורחם למעלה מהטבע והשכל ע"י אור לאמן בעל נשמה יקדיש אשר דבר פי כ"י אלו פה אל פה ופסי אל פנים. הוא חזיר הכריז משם רביו ע"י. ואשר בנות הכורש גלם ס' רגונו ומלכו בליהם אמן הוא רוח שמתקיימת בהשגה ותגיע אל מועד פה הכלים בעולם הלתי:

טוב. ומקבלת יקר נלמי ותבינות שמדות נאופות כמעלה אליהם יתירה. ומוט של חסד וכן מוצר עליהם. לא לבד פה על ארץ. כי גם הארי דרך מנח השמש התיים. ומכיר והלך עד מהלא לנגדל עיר עו"כ מקום אשר יבאפו העדרים של ג"כ. ימדי למשש יקדו לפי כח השפע העליון. ואיתה ההוה לפ"י של לבד בענין החוקים גם בענין המלות המפורסות. כלי מלך כונת עפיתם וכן מלך בחינת החיוב המקורב עמהם יש הבדל גדול בין הסם הישראלי לשאר האומות. ואולי זה ג"כ מסוד השכון עמון הויו. יושב ספר במלך ח"ל [עירובין ד"ק ב"ן א"ר יוחנן אלמלא לא נתנה תורה לישראל למדנו לניעות מחתו וגזל ממלה ועריות טיורה וז"ל מהרנגול. כלומר שכל החיובים והמלות והפקודים שם מלך המוסר והד"א. הם לא היו נחומים ומנויים לנו ע"י המורה כקדושה והיה כל עיקר המלך יסודם רק ע"י הטבע והשכל. אזי אמתו כ"י שפלים ומשפלים. ויבטיב כסתר המדרגה ההחנכה בענין שמירתה וקיומה עד שיהיה והמלה והיונה וההרנגול שלמים הם אהנו ועומדים למעלה ממש כמלמדים והלומים בקאים גדולים במעשיהן קולעים אל הסגרים ולא ימלאו לשמור הנדר הנאות לבלי לעבור הגבול הסרילי. והמנה ג"כ הנו כנגד רק כלעוירם ותמיריו והמורה קורא אהנו וכן העלילת ראה והפרלות המנאות נזה בין ג"כ ע"י פטוי הילר: והד"ב אחרך קורא אהנו וכן העלילת ראה וחסם בינה. אך כל זה כלל במלך המוסר שפיהם לפני אמירת פרקי אבות שפירקם האלו מדברים לגורר מתינוס המוסרים ומעין המרות והד"א. וע"כ מורה בלחש המאמר של כל ישראל וכו' שם ע"י העוירים המדומים והמוסיים של"ש שבעל פסקים עליהם. מ"י ארם נחומים לנו ג"כ מלך הסכל ומפאת האורך והסכרה שלם לקיום המין האנושי והנחתו בטבע ההחנכה ונעולם סוף החוף והעבור רק מלך האמונה והסדר הלתי נע"כ. מקום שהלוקים יושבים ועשורתיים ברחייהם. מהום שדי יתו בקרבת אלהים יתפסן והיטעו מיוו הטכנים:

ודרו ע"י ש"ל בענין טעם המנהג לומר משפט דל וישראל לפני אמירת פרקי אבות. והענין ביאור הדברים של זו המנהג בפרט י"ל כן. ובמלך חתול בענין המנהג השכל ובסדר הדמיון לתיורה. ד"מ אם יעמוד לפניך אילן גבס קומה. מדונה בענפיו ודליתו. ויהי כות סודו ורית לו כלבטן. ויחמר לך יאדם שהאילן סוס נודריל לפי גדול יפיו. וכן פרוי בעהו טוב למלך ומחד למלך וכל אשר יאדם שילום. חזו אילן חתול ודשי כי לאו כן יתן וחת ארביים ג"כ לאיתם במשפטים כל היהוים וזדי הכניסה במקורשים הנלחים הכריזים עם כללית האילן ומחיתו. רבינו ח"י. שיאם מוג האויר. ובאקלים טוב עם ברכה שמים מעל בעל ובמק. ג' שיאם ג"כ הארך מתחיו ארץ ורועם ומכונת כלל מוציט וע"י עולם פרו. ג' שיאם הורע והכורשם שאילן כוח יאל ממנו זרע וכורש טוב וניקרו ובמיתו. ד' גס לייך שיהיה אהם שטעם האילן כוח והערב בידו נמסר כל עבודת האילן. אמן כל שבעורם הא"ל עד שדע לבחור העוב שבכניגות כדי לגדיל כח המזיחה כהאילן ושגור איתו מכל הפסד. ה' וחס לאו כהאילן כי חמת המזיחה תקוה ותוחלת עומה שיטעם האילן פרו. וכן ארץ אילן לנו לנשות יוחז וילת כי אם שיטעם הדין פרו למינס לא פחות ולא יותר. ד"מ יש לנשות שמייה האילן פרו החלטה. והממר המרים לא בחילוף. וזהו הקדמי החמיי. וזוהי אם היתה תפוחיו בחופן זה. אזי בהשטרפו עם לו כל הכאר הגדלים הא"ל לטובה. וכול ליות שיש שיטעם האילן פרו המקורב. ובהו המנו ג"כ בעלמיו הם הארץ בלגנון וספן האויר שחול על פניו מי המנום. אשר ממנו אור תקוים. שיון פרוי בעהו. ובסרי כזה הוא הכורשם הנלמי הנקרא עו"כ. וזה אהנו כי ישראל ע"י להם חלק לעו"כ. ולבשר טוב כהנה כח והכונה למינה שמויה הוא חלק נפש ונפש ישראלי. להיות מביאם האדם בלם מוציא תורה הכונה מכל אל פועל. לכו"כ. ושיון על האומה ככל פרו יסור לו ממד למלכה לתהוה לעינים. ואשר חורך כולל הוא מוח כחום הכלתם המזיחה חלק חלק ותלק פרטי. רבינו של כל יחד. שיהי ענין הויית הכלה הוא הכניסה הכפרת לעיל המוציאים להמחת כל זרע. ולהביא כל אילן ליד נתינת פרו. וזוהי מה מביאם המספר לחי המספיק שחלוצ ועמן כורש ליקום. כל"ו הם בני עו"כ. והטעם הרי ח"י. לעולם כל"ו ששטיים מועל לראשם. והאויר והאקלים מסבב אותם הוא זה ומלמלה כלייר כגמו כיוצר נאות לנת ימי הדיב. והוא המרווח כלל בגילת עולם. ר"ל בכל יר משמעות כל הישראלי והשכלותו עם מלאים אור הנלמי. והשכלות הוא במשפט בלייר ובמשפט הוא כחום לא עלי אור. ולאור יפה חף נעים. המרחף עלי האילן הישראלי סיבב סכל עבר זרע ופה. ג' והאך מתחת. הוא ארץ כדורם ומגוריהם. אשר עיני ה' אלהיך בה מגישה ועד לחיית השגם נל שבוך חסוק אהיה כנן ה'. הוא ארץ הקדושה לשת ימים העם הישראלי עדיין יושב עם הארץ ולבטיו. וגם אחרי כן אשר נגלו הישראלי לנ"ל. והאסורו לנין האומות. הרי כל השמים וההכונות הישראלי עם כלחיותם עם כ"כ שפעלים ע"י עבודת הבורא והמדת לויים הדסה ומקבלים אורה לאקית נעלם. עד שאילתו בח"ל דמה ללל כהמות ביום ומקום אהים הישראלי עמנו עומה קוד קטנה עם מדויו מוכליו ואלגליו. כל"י קטן. מוחה בנתה השילין בורויו וברשו. לויית על הרבע כפי גדלו. וכל הסופים הכוונים אהנו מקורב ועד גדול מליים ע"י אשר נער זקן וטף הכל הוא מזויין ברות כהמות האמונה. וידידות החבור ודבור עם אלהי ישראל ומרתו. ונכ"ל ז"ן מר הקודש על מלחו מטיד. ומלא שמויה מותם קודם לה. וחולי ע"י זה רמו בלעם בדבריו בחמרו. מי מכה עטר יעקב ומספר את רובע ישראל. כל"ו מי יכ"י בנה כח האילן של הליים הישראלי חף כע"י הכניסה החלקית של הבורא כהמסרה בידו. ידוע ליייר לו ולבדול לעמנו עמדים והרין מדשה. וכליו עולם חדש הרין מקורב מכל זרע יביה בליהם מקום שיהיה. ויחל כלים אחד היותם בלחם הירלחות הלפניית הקרוב מונחם חת ג"ד וקרה והוא בחמתו לקח לו עפר מנוקב ומנוצר מכל פסולתו ושמינו בענין (גלמעטעאף) וזרע בתוכו זרע ומעמידו כהדר חס ומנווג. ומנוצר פרו למיכו. פלתי הים הלחם והאילן עומד בארץ היותר נמרת. וזכו המרווח בעלם עפר יעקב. שיעקב מדין עפר ארץ ישראל בכל מקום שהוא בעלמם. ומספר. כלומר מי יכ"י לספר. רובע ישראל. חף הליים הישראלי ג"כ יוכל לבדול לו שמים חדשים ואור מוגן יפה ויחלי לרעם האמונה. עדי אמרת חכרן גמשי עדש יורה וילקושו רובע עפר ארצו. וכל זה הוא כלל במלת ארץ. בחמרו ירבו ארץ. ג' ומלך גזו ויחוסם של ג"כ הם נל. כלומר בריכה ועקף. מעי. כלומר לקחם משמים ארץ קדמון. חריים נעם ה'. שהם הם אברהם יאמן ועקב. ד"מ מעשי ידו. כלומר שהגן אשר בידו ממסר עבודת האילן והמלך הנאמר הוה. רבינו ע"י הישראלי הוא ה' הנין העליון. שכל מעשה ידיו ויליות. ל' להפאר. כל"ו וספרי המקורב הוא ענין. וזכר המנהג בתור טעם האילן והנחת עמנו ומקורב עמו בקשר חמין של הסכרה ועממות ענין. כי אלו היות מליים חף עבודת האורה על עובר גדול עשירות זכר ומכונות ואלותיות גדולות מלכיים שונות ומגולות וסבלות מליים. או חיינו ויולים להספק בהשלמת הקודש וחת. כי אין קישור עמנו ובכתינו בין התלגות המקום לענין וטעם כעם הישראלי. משל"ש עתה בלחמנו נעשים לעו"כ שהוא דבר רומי אלק. כעבר נכל ויזים. ומחוסם סיבב נזם כליה חרם ומחסי כהמה. לא כן בלם מלכיים נעטם מלחם המוסריות להרים ולהקיף אותם מנחם קודם ל' למעלה מהשכל והטבע. ולומר כמו שרמזה פסוק"ק כי ספיר גזרים ומחלפת קודם מנחמם בעולם העליון. אזי כל המלות מלאים זו ומקיימים

והנה זה בענין המלות שביין אדם למקום. האדם בענין המלות והחיובים המוסריים שבין אדם לחיור. הרבה מן בני עמו הם נעשים בלשר שם מושבין שוחתה שפולסו האלו הם מסחיי אהום וסם הכרויים להנחת האנושי ולכל אדם יהיה מוציח דת שיהיה. א"כ בענין מלות המוסריות שביין מילוק היותם. רבינו שחמנו ע"י ישראל לשאר העמים. וזכו עבוד גדול. שם א"י. א"י ח"י א"י כ"י היותם הקדושה מציחה אותם בעלות עמלם והפקודים אשר הם מלח ס' ישראל לבד ולכל מי שגבנם בנתיב אמונה הקדושה האחת. תדע שהרי כמעט אהל כל המלות המוסריות כזכירה הבורה הם לבינם עמיתים אשר יסודרים כדברי קודם האמונה. ומנה ככונם השעם הסבבו והגלה לעין כל. והיו שמואל כאלו מוכרחה להטמדת מין האטומי. וכמו שח"י כבידור א"י למטן ליריכון ייחד וכו' שיור הבעתה אמונית מלמלה ואין קישור ע"י ככלל לנחום מל כל בני המהם הסבב כהמובנת. ובכחן הנין שוחל למה לא לחסם המורה אשר המדי פיה פחה כהממה. גם עם בלחן השעם הפשיט והמלות האמורה אחת ע"י השכל. רבינו שח"י הוא דרך חייב הכרה מורה הבורה על כל אדם כנגד מעיטו. וכ"ש על הנין כנגד לחותו. ולא ע"י אהל שבתחת מלות כיווד אר"ל המהדר ג"כ מים המר כהמלה ותופר בריח המהרה הלטינית. ערו ערו עד יסוד בה. מפני שבכתיבו והקישור וההשכון אהנו לבנים הוא מונח שפון טעון רחם פנת יקרת מוסר מל כל בני המהם הסבב כהמובנת. ובכחן הנין שוחל למה לא לחסם המורה אשר המדי פיה דרבו מ"ל למטן ליריכון ייחד לעולם כעול ארוך. ולמטן יישר לך לעולם כעול טוב. כדי לך ראה בבורת ועד מוכיח הן מלך המקורב וכן מלך הקבלה. שמונת כווד אר"ל שפולדת בלחם נל פמלות המוסריות היא לפי הוראה הרויטה הקדושה הגסה והנכון לא נעיר חשנום בלמשי.

פ' אם על יסוד האמונה כ"י ומורה מן השמים וע"כ ידוע לנין קל לשחות המדות ולומר שמש שואם עם אהיה מזהו כן הוא עם כל המלות שבין אדם לחיור. שמונות לנו ב"י מלך כהאומה וסדר עו"כ האפון. לא מלך השכל בלבד ומלך הסברה לקיום חמין. וע"כ הנהא כבדר קרויים כריש הפ' ללארעה עירוב פרשיות שמונת שבין אדם למקום הם משרבות עם בין המלות שבין אדם לחיור. כי הנה עול בקק אדם וכו"כ. גם הנין עמוק כיונה המורה הקדושה שמה שחתמה טעם כל המלות המוסריות עם בחותם של זכר אמונה. ולא בחותם טעם של הקיום והכלתה בהשמיית. וכמ"ס לא הגמנו וכו' ולא תכנשו כשמי לשקר וכו' ה"י. לא תשפוך אה דעך וכו' וכו' חלקל חרם וכו' וירחל מחלוקת א"י ה'. לא העשו עול בהשפט וכו' ולא תלך רכילו בעמך וכו' ה"י. והסבב לכתך כמון א"י ה'. והכונס בכל זה הוא חילום אמרה המורה אהם כל מי בשיורו. הינו מחייבין עם המלות האלו מלך חייב הישראלי שלך חילום התקשרות עם ארץ שמיים. כל"ו מניי בלחם אהם וכן חכמה הלטינית. ומפני שר"ך כל בן כהרה לפסול לנשות הכהרם ולא לבלתי אהרי לידו אדון. והכסדר. זה טעם מניחה ההור"ק להשכל לדיות ולומר ע"י דרו אם רובע ליות הנה דמשיית כיוודו ועוד לק"ה. והוא כיווד מעורב. כהמלה נעמי ועבר למתו. כי לפי הטעם הוא כרי כל החשיבות וההושלה של המלות האלו אהנו משפסן ויחר אהל כמלה מענה המחרימה של הכורש והמחדל הדמחה פה עלי ארץ. אהל מוסר ולהלן נוסקסס בהתחלפותם של ההשלה והחולדות היוולתם מאלו הפסולות. וכל מעו"כ"ם בין אדם לחיורו כעם ייכו אזי לפי בחינם זו. באלו ורמוז ואהנו שחקו העוקות למוד בק ספר. של שהקוק לקף מלויים כ"לם פי"ן]. ולעת אשר רמוז האדם המלך סע אזי כל הכלים האלו אחו ועמי שגברים כעבר נכל ויזים. ומחוסם סיבב נזם כליה חרם ומחסי כהמה. לא כן בלם מלכיים נעטם מלחם המוסריות להרים ולהקיף אותם מנחם קודם ל' למעלה מהשכל והטבע. ולומר כמו שרמזה פסוק"ק כי ספיר גזרים ומחלפת קודם מנחמם בעולם העליון. אזי כל המלות מלאים זו ומקיימים

ההפוך מגזע טוב ובחלק טובה ותחת אקלים טוב, ובחמלמטיים ופעולה אומן בקי. יאמית ויוזיא פרי תפוחים למינוס. וזה מה שאמר לרמב"ם שהכלה המקוה הוא שיסתפר הדבר עמו.

ובכחו שגארו עד עשה האמר המושג בראש הפרק הוא שער הכניסה המושג בראש אמירה ספקים, כן נבאר עשה שגמר החמישה חצי הוא שער היזיא לכל פרק, והוא משנה דר"ח פון עקאי, ומקורו המעור הוא כסוף מסכה מכוח, והטעם שהביעו אותו דבותיו ז"ל והניאו אותו לכה, כ"ל שהוא היראות לנו תועלת הכבוד העולם היא לכל אדם ישראלי משפחה קודם המדות, שהם מוכנים הלב והכסף מכל הלאה וכתם הכסרון וזוהיתם לראים ככנס והמונה לעבוד עבודת ה' בלי עובד ומיטע מפנים, כי הסרים של החלוות היתירות אז ימושו, וכל הכבדות החסויים תמונה, וכל גיא ועמוק העבור חור ועקב השלילות מהעובד והקבירות והשלילות בלב האדם יבא, וה' העוקב למויור והכרסים לנקטם, וכמו בר נהרב ומיור הירדן כולה משקה מונה אז לב וכסף של אדם כזה מעורב במדותיו ומיוון לזיע בו כי זרע וזיעה בו כל ח'ין מאלו, ולדעתו ע"ז רמזו האמר הפסיק אור זרוע לזיע וזיעי לב שמחה, ופירשו חז"ל הפסוק מה בנשם מאמרים ובכוד שיה שפחותים הקדוש, נחשנית דס"ו א' לא הכל לראים ולא הכל לנשמה לראים ויבא לנשמה, והכונה לדעתו כי כל האדם הוא חמד סימן כהמשה וממ"ל לזיודים סיבה אורה וכו', והזיודים נקרא ג"כ שם הארבע שמעטער עדין כבדישה יצרו ונהלמו כנגדו במלחמת נשום, ולאיש בזה אור השמחה עדין הוא כזרע עמוך שמתעורר לנפש מתחת חוהי האדמה אבל עדין לא יצא, משא"כ היבר לב כל"ו וכל הנבון טה דר"ח ה' בלבו וכל המהלה קודם יקרא לה, ואמר משלמים כאלו אומר זכרון לאורכה דלזרייתה כנס בלבויו, נלבבות כאלו כנס בלזית זרע אמונה, והנה פרק האמן הנה המונים וברי מחוק של השמחה תלוי ועומד בנמר ביטולו, והנה ג"כ מה שאמר ר"ת עק"ם ר"ה הקב"ה לזכות את ישראל, כלומר לזקק אותם מלשון שמן יצא ח' שיבו מוכרשים ומזיקים כפנימות לבם וכפסם מכל הלאה החסרון, ע"כ הרבה הקב"ה לזכור חורש שהוא שגור ים, ומרמז על לנודים נעלים קדושים וטהורים כזוכר הקדוש מוחימים כדודת רמות ובשרים המסכרות לנו ע"י האורש בע"פ, ומזוה, ר"ל אלו הפקודים שמרות וגיורות חמים קן נענין היראה קן נענין המוסר, וזה כרמיש מורכב מכל' אכנים המוחמת דרוק היטב בהון חכום, שהנגלל כלמודים תלבוש פני השכל, והנגלל של המעשים המעוקדים והכאווים תלשם פני כח המעשה שבוטחו, והרי הוא דר"מ כמי שטופן פרי גסה חותן עמכם נעלים וזוכן [לנאקראליס] כמחויבים וברי אדמה ויזיא אדמה בסקווי איתור רומח חד ר"ז ונולל [שפטריום]. וזה כמיים שגאמר כי חק למען זקוק כלומר הקב"ה רזה להיות זקוק יסוד עולם הבדיעותיו על האדם, ושלא יהיה יכול האדם לעשות ולתקן כנגדו כאלמו, רבון העולם מה אשבה שאינה מוכשר נעשני הגסה לשבור חורקו, ע"כ יגדלו חורש ויאורי הבדינה ע"י לודים והפדריה בתוספות יקרוה של אלו המוכרים העולים, אשר הם כולם נחמים ככנס והמונה להלכדות והנפשות להכשירם בכשרות הירדן לעבודת ה' ותרוחו:

פ"א מ"א משה קבל תורה וכו', ובשרי העשתי נבאר הערה נבחרת זה האורח, כן אמת ככל הדברים סקודשים של משנתית זאת הם דברים כפסגם בלי שום משל ודמיון, וזה עמודי שיש ונברל עומדים ככרידי עז ואפילו כל הכוחות שבעולם בלוח ומוטבת בלוח אונים מזינים אורח מתקומם, ומחויב בו איש ישראלי ככל בלבויו והורחו נמשך על המהלה הקבלה אחת המסורה לנו איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, הכל זאת כמו כל גוף שבעולם אשר עומד בלוח השמש מתחלק עמו לזיוה כלל הממרחק בזמן, כל ככל דברים אמיים רוחניים אשר כבוד ה' עליהם זרם למעלה הם מליצרים ג"כ עמם בדרמות כללם כל הזיור והכשל למטה נקור חלק אמן, ר"ל הוא כלן שכל מי כדורש להיות מחולי הדת המיושג ומתמשרה עליון לזכרים להיות בו חמשה זקני השלימות, א' משה קבל, ר"ל זור השמחה בדרמיון שיה מרע"ה לכל בית ישראל דהיינו שיה עומד בפנימות כל המחשבות ושגמתי שרעלי אשר מתחנת קודם ממשכנה וגורת ססיר גזרחה מליצור האלקי העליון כמיוחד לנשמות המלאכים ב' וכוונתו, וכיממה היא דמיון ומחשה שמו שפשה קבל חורש מום על סיני וכל בית ישראל, כן השמחה האלה מקבלת בכל יום ויום האורה האלה המסורה לנו בלי שום ונדוד וחסרון והמורה נעשו מנשח האמונה מיד ה' בלזיוה ליום נגה ובדבר חז"ל על פסוק ביה הוה וזה מדבר סיני וכן כיום כזה בלוח כשכחה ליום תורה אל יבו שמיך יענים אלה בלוח סיני נהים, [ע"י יקוט יצרו רע"ג] וכיאלה בזה ביה הטל"ה בפי"ה א"ה כשם בר עמרם גאון וז"ל לזיוה איש לק"ם בכל זמן דקרי ל"י כשרעגומא חמשה, ועומדים עזר דברי המהר"ל מלך כזור במחמת שלי"ש פ"י ה' מספרו חז"ל ויפטר עדהו [למורה המסוד שבישראל יסדר עתה מתבטויו הרבבותיו ומחויבים הפנימיים והמחויבים] לסדר סגור משה רבינו ע"ה לעמוד סביב כל סיני, ועשיר גבי"ה בגדול כרמב"ם ע"ז זה הכור [ר"ל כוד קבלת התורה בלוח הירבוה לנו ע"י משה רבינו ע"ה בגלויים נמשך כשרעליהם כליוה ביום נהים] מספר מ"ה עד שאמרנו מפרשו כי כל הסקקים מפרק ל"ה עד פרק ל"ז האמר אלה הם להסיר על ענין זה, והמפרק של שוב קודם שיה שפירבו כסוף פרק ל"ז האמר א' וע"י דברתי כפסרי ששכל דברים האחרים ע"י פסחים [דמ"ח] מורה קבלה יעקב אל חוקי מורשה אלה המורשים ששכל דברים ועייתים שבעולם ישנם ב' דדי הכתובים והשלמות, ד' איוסן והזקן, שכל דבר ישן טען אמתו מכבדים אותו ולפי רבות ששים הרבה מקנת הקין הורחלה הכבוד, אכל עשייתם הוסיף והעורר וזו קלסתר פנים האתחיל והמבריק על פני גוף ודבר חרש, אינו מנא אלל דבר וגוף זקן וישן נושן, הדרכה כתיב אל תבזי על זקנה אמן, ויש ג"כ אד שטי של שלימות שאור זקן וישן השמחה והעיטות כעדר מענין היזן ונהא אלל הכדש, שכל ופייו הוא הדרוש של שגרהם כליוה היום נבאר וזה כל עיקר הידור שלו חרש מוקרוב בלוח חרש קמא קמא דמיון, כדפיסקי מלך של מוח היזן שיעקב שתיבנות רוחו וכן כויתו וזכריתו מיום שאלחמו זלעים כיום לפניו, והכו"ף מהלחמה בתוכה ב' דדי כלימות, ד' המורכב שיה קנין ישן טען וקדושה לזריחה עולם, והניכר לזיוה כבוד פיהם כפאוריהם כלה נחה והסודו כיומים הרעשונים של הפקודים והזיוה, ג', ומסר ליחוש, הזיור מיושג הוא השכל אשר הוא כירח בולך כירח מלאך קבלת העולם בשם ההיור בגדול של רוח האמונה למשלת היום, וכמו שיושג נדמה כנגד משה רבו לנגדם, וכעשה מחז"ל ד"ע א' פ' משה כפי חמה, ופי יושג כפי לנגם, לפי שיושג קבל כל אורי מחשה כמו שכלבן מקבלת אורה מכמהם וכלחמה של זוכר הקב"ה סיבא ליה ל"י מדגמתי' כלום, וכן השכל זריך לקבל כל אורו לכאיר נחשכה הלילה של העולם הזה מכשמש של החו"ם, ג', וכיובט לזקרים, הזיור המקדים הוא הניסיון [פרש"הסודו ב"ה] שבה ע"י הזקנה וכמ"ל בלזיוה רוב שטי יודיע חמה, ד', וקוסם לנזירות, הזיור מנבזה הוא השקן לזיוה מלמד להועיל ללחמים ולהשפיע עליהם רוח דעת וירחה ה', והה"ה אלה אשר השקן האדם אה עמו, וכדברי חז"ל מקרא דתקטן וקובו קטנט עמך חמלה ואח"כ קטוש אחריים, ולכן אחר שיש בחינתו רוח מושל של האדם האמונה הנדמה למשה, ושני השכל מליך וזה כחלמתיש האור בלוח של הפחמה, וזה כל אלה השלימות וההתלה עוד שלימות כניסיון סיניו, כל אלו מונדו יחד להגיה האדם כל מעלה מלמד ומוכיח ומישר דרך להורים, ה', ואחר שז"ה אח בניו וזה ביהו אחריו לשמור על דרך ה', כנה הוא ב"ח פיר שלם לעולם בנרם

המעות ואל מדריגה החמישית והיא נדמיון טבעת החמישית קדוש בשלמה וזה בקנה המוכרס כאלו, ר"ל וגיזיים מסורה לנאבי' כ"ב, ב' שאור נחבל וזיור שלמו ככ"ה הגדולה של הדתה כסם הישראלי, שמחוקי נזה על נאה ולו יהיה לנשאים גם האחים: **מ"ב** על שלש דברים העולם עומד על המורה שלם העבודה ועל ג"ח, י"ל שדי ידוע כללנות העולם [אוינוונורום ב"ה] בשם ג' הלקים, א', מה העולם החומי והמליכיים, ב', מה העולם השמים, ככמו שהשמש שלנו עומדת ומאירה בלמעט וגוים סביב לה מכל כוכבי הלכת [בלאטקן ב"ה] המקיפים והולכים בעגול סביב מקליים אורה ממנה, וכמו כדור הארץ שלנו וסביב הפלוגטיון, כן ישנם כמה וכמה שמשים בזמנים שלל אהת מהם עומדת במרכז ומאירה בלוח שלם כשמש נחמי השמים, והכוכבי לכה ששייכים לה והקליים אורה ממנה מסבכים אותה בעגול סביב, ויקראו שמשים כאלו [פיקוספעטרינן] כלומר: כוכבים קיימים שמומים וקיימים במקום, ולא ישו נקודת ממומד ורק שהם מכבדים במקום שם קבועים שם סביב מרכז עמדם [ל"ה היכרע יגיענע קאפ] ודמיון מזה הרהא נדבר שהחובה בראש החמט מספר או יחד, והמטה והמחמר ובידה קבועים במקומם, והדבר ההחוב מתגלגל עמו סביב סביב לראש העוקן פעליו הוא המי, ג', חלק עולם השכל, כמו הארץ שלנו שהיא נוטתם והולכת סביב השמש, והנה ההו"ק היא כפי דמות חז"ל דב"ר ריש בראשית בדפסרחה והפקסם ששכס בניי ה' לעת שברא העולם חז"ל קביוז ד"ה אמן [ואחיהם דל"ה אמן], המורה אורחת היא כיוו כלו אורחנה של הקב"ה בניו, שבעולם חק ג"ד בונה פלטין בונה אהת מדעה אומן והסוהון ע"פ דיפסרחהו ופירסרחהו יו לעת האור הוא קושם המרים סימן הוא עושם פשפשו, כך היה הקב"ה מביט בזריה וזרחה לת העולם, נמאח שרבידים להיות נחויק כל החלקים אשר הרמיון מהם נז"לים ככללות העולם וע"י קיוה אלו החלקים הטיים עומד, וזה מה שאמר חלק על ג' דברים העולם עומד, על הכורה שבתוכו רוחנית כנגד עולם הרומני והפולניס, ועל העבודה ועבודה במקום יהיה ע"י המזנה שיה קיוד חוקד עליו, והדמיון ממנו עולל בים, וז"ה אחר כנגדו כל העולם השפ"ה האלי' ונדבדו עמוקים מחד, ורע"י כל כל אדם יחידי ופרטי כולל ג"כ כל הג' חלקים של כללות העולם החדש עם השכל הוא כנגד עולם הרומני והפולניס, והנה בלמעט עם חמיתו ונשם מקום העבודה וכדמ"ל אורה עמודה שלם כלל בו אומר זו הלח"ה הוא כנגד הטיים השפ"ה, וזמנו השמש יא אור ע"פ כל הכוכבי לכה המקיפים סביב לה, כן ויכלל הזולת חיים אל כל לבני ומלקי הגוף, והאברים ומלקי הגוף עמדם כם נדמיון עולם המשכב הארצי, וכמו שהאדם עולם קטן כל העולם הוא גדול:

פ"ב מ"א רבי אומר וכו', ר"ל לנאר מחמת שיה עמו ע"פ מכל, והמכל כזה מעוטף מונח במחלואת שם ודקום של דברי רבינו קדוים כשאר קדוים ישראל מוכד, שמי שדוה שיהיה דרך ומסלה ישרה לזיוה עיר אז לריך לקדים לזה פעולה עשיית הדרך, והיא וורכבת מני' תנאים, דהיינו א', שיבו שטם עומדים נחבל המורה זה אורח נקום וראה שלם כלל החבל וזה בקנה השני, ב', שיבו השנים האמונים כהכלל עומדים ביושר או מול זה, בלי שיקום וקבוצה, ג', שיבו השכל עמו כלתי מקומם, רק יהיה נמחה ונמשך ביותר מכלל כדך אלו הממשים שכל המדות, כי בעיקרם קטן מן הקבוצים אל יתקם מיד גם כדך, וזה שאמר רבינו קדוים בלש הרבה לעמוד כבוד ה' ולידע דרך האמת של העבודה כאלונית, השכל עמך כדך מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של אורייתה תלתייה בידע ויחל, ה"כ התורה והמחשבה, וז"ה ע"פ מכלל הזה דממה ומליך רך, כליוה הקב"ה כבדוהו ובעממו אורח בראש השכל, וראה כן אדם אורח כנגדו יתעסם בקנה השכל, דדי שגרה דרי מטה זה מול זה, וזה שלמה, כל השכל הפלח לנעוים והפטרלו לו מכל חיות דרך ידע ויחל המדה הוא מכל הכסף והמחשבה, מוח המושג לא ממחבה יתק, של

פרק ה' מ"א בעשרה מאמרות וכו' . י"ל כי ז' מטיק עמדות עיני העולם והעלכות עטנו כיו"ל כל המעשה הנעשה למטה פה בדרך כעצם מהאדם והוא לאע לאע . לעד אחר לעד לפי רגל המלאכה של העצב שיהיה עושה מלאכתו בעצם האדם . כמו שבעה הבורא יתעלה הוא אמר ויהי כהו ז' ועמוד . וע"כ אמר התנה מפי מס ברא ה' את העולם ביום ראשון . והמבנה שאם הנב"ה עושה כל מה שרצה לעשות בעצם האדם . ע"כ כיון שהי' רוצה לעשות בעצמו בחיוב הני"ל שהיה כולל המלאכה מן המלאכה . והמלאכה והעושה מתחלקת לכמה וכמה חלקים ועדוים . ע"כ הי' לומר והכרח שהיה פעולת הבריאה בעצמה היוצאת מיד ה' מתחלקת לכמה חלקים כע"ז קבלה הבריאה בכללה ע"פ הני"ל של הליכה לנאמנות . וזה מה שאמר התנה הקדוש כדי ליתן שבר טוב וכו' ולהפטר מן הרעושים . כי לולא ה' בראתיו עשה התיקון הני"ל של ה' והוא שום דבר בעצם אדם או לא ה' אפשר להתיק לכל המלאכות הנ"ל . כי ההעדר בדרך נעקב כל חומר ומעצבו לרוב ולעוף בעמק אדם על גביעת השלימות . וכן להפטר . ע"ז השתתת הרעושים ה' העולם אחד תחת ידו בעצם האדם . וזה הי' אפשר לעשות . והוא שיהיה צרכים בין תחת לחתא שנה יתמוטטו רגלי ה' התחזות בעצם האדם . מש"כ ע"ז הבריאה ביום המאורות שהתלם הכל ונעשה לדיוק כולם המדרגה . ולעת עתה בעולמות אחר אחר לעד עד שיגיע לשכר הנפלא המקדוש . גם ע"ז התיקון הגדול הוא הפתחה ג"כ פתח פתוח לרוחה להכריע מן הרעושים שחבירים את הכולל שבעה ביום המאורות : ב"ה"ן בן ג' וכו' . י"ל ד' וי"ט ביומי המאורות וההשקפות [בניגעל] ג' מימים . א' השקפות המקדושים הדבר המתרחש ביומי . ב' . או המגדלים . ג' . או המראה הדבר במדת גדלו ובחורו והוא ליתרון כמו שהוא בלמטה ובעצב מתיאורו . והנה התיקון הוא השקפותיו מהורה אלקית המראה את האדם בעולמות נפשו ובמחנה כמו שהוא בלמטה לא בעולם קטנה או גדולה . [וע"ז דמ"ל ס"ה] לאהין כגד שס"ה גידוין ורמ"ה מצינו עשה כגד רמ"ה הכריע . ידוע מה שאמר מו"ל ורבותיו בעלי חן וכו' . שכל מנוח יש לה אבר המיוחד שמתקן אותו בדרך רוחני וכן להיפך נפשו ארוה הכבר ח"ן ע"ז התכונה בהמאות [וכמו שצ"ד ה"ל השקפותיו הדבר שמתרחש בהמחנה של השקפותיו מכוון עומד כנגד השקפותיו ולא יעמוד מהלכו או מה"ן עד שאין קוי האור פוגעים בנורמיות נפשו והטובים של המחנה . כן א"י האדם שרצה לברוח עמנו בלבונו תוארו ודמותו בהמחנה האלקית של התורה מכוון עומד כנגד התורה . יום מה שאמר התנה האלקי בנהק דבריו טוהר זה והסוף בה לכל נה"ה החיים כשוף השקפותיו הלעושה והמאיר של התורה כדי שיגיע עונה ביק אורח את פי נשמתו . וי"ן . וכיון מה"ה עומדים לה מנגד מאירים מכוונים אל עבר ע"ז . לא יסכו קוי האור בלבנו . דמ"ל בה . וא"ו בהשלמת התאלי הוא המנוח הכל מנוייר כח"ה"ן [ע"ז המעשה הידועים הוראה והנפילה ש"ז] לו להמצי"ן עם תלמודו אבר וברוהא כספר סדר הדורות] . וזה תהי' וי"ן וכו' . כלומר שכל הי"ן האטמ"ו וכל העולם בכללו מיוס ראשון של הווייתו עד זקנה ועד שיבה ועד עטת אחרונה של קיומו אבר כלם וכלם ור"ל לשתת עלי . הוא עומד מנוייר עם כל מאורעותיו וקדומו השקפותיו הגדולה והעמומה . שאין לך מדה עונה בימים . כלומר להמראה האלקית האלה . איננה מקיימת ולא ענדילה הדברים הנראים בחוכה בהמחנה כוח ומדומים . א"ל מרומי הם מדות אמתיות . שמהם הדברים כפי שהם בלמטה ורואים להיות ע"פ רצון ה' וע"כ אין לך מדה נאה ועונה יותר מהמדה [מאלהשטאב] שהיא נותנת להדברים :

השיון . ויהי אור לכל בני ישראל במושבותם . וגם הקיטע יזלח בקב שלו . הכוונה הע"ז במקומו ותמול . וזמן האומר . כי המעשה הקדוש מוליכנו ארצנו פה קוממיות חן משלה אל מעלה וכן מדרגה מדרגה עד מרום כריס ועד תואות גבוהות עולם . ראש הכרי קום שנה מגבוה שם עולים שיעי יה בלתיית הימים והז"ל הא"ן . אכן ישראל רחשם תבואות חן חן לה . והמעלות הם שבעה בהספר כתיבת הבריה על ר"ן א' שבעה עינים והלו הם . ה' . מדרגת ומעלת קבלת הכרמלה . והחיים האדם הכימי אחר שטובי ע"ז היו אבותינו [בל"ה פאזע דעם געוילעטען היידישעוואוס] ועליו רומנו הספוק כי חיים הם למזאיהם וכו' . ב' . המדרגה והמטרה שבעמוד עלי' איננו נראה עוד כמי שקם מהליו ונאלץ בחוקה ונזרוע עו"ל של הרו"ף היחטן מש"ו . פרק של הכנסה . אלא כמי ששנים הללו הבריאות להיותה כח"ו ומקדם ונעשה לעצב ע"ז [בל"ה פאזע דער זור ולטור געווארדענען] . מרק אונד ביי' זאפט דוויכלישענדיען געווארדייט אין אהרעס רוביגען אונד רעגעל מאכטיגען גאנג] ועליו מרזח הספוק רפאות תחי [בהתלה] שפירך [ה"ח"כ] וסקוי לפאזותיך . וד"ק . ג' . ועוד בה שלישיית מדרגה העלה ג' כע"ז הבריאות מתעלה עוד יותר בהם ר"ח עוז כתי"ו . וחס"ו רח"ת על"ם ל"ם הבעילו השלמותה עינים עניי השלמות השכל והחורוה [בל"ה פאזע דעם עתקרייטשעני"ם אר שפרעדעלענין . פערטייטשענין נאטור . יודעשכוס דאשטעטענדר וי"ז ביום מיט נאטעטן אונד פרוקטען] ועליו רמז ה"ק א"ן חיים וכו' . ד' . אחר זה ב"ה המדרגה והמעלה הריבויית והגיע קן פניו"ם להפלים גם העולם . כי אחר גמר השלמת עמנו מחויב העם הישראל ליהות למלך לכוה"ל לאומות התורה ומ"כ כיו"ל לגוים נחמד . והוא עומד מקושט בכל מיני קטושים . ובתפארת הד' יס"ו . עליו וי"ן ח"ו ז"ן מ"ר הקודם על ראשו . לסימן של מחשבותיו הטובות והקדושות לה' ע"ז השלמות האמתית . ועליהם נאמר כי לית חן הם להשקד וזאח"ו בהדומים . כמגדל דוד וזאח"ו כיו"ל להלכות אשר ח"ן מ"ן קיבוץ השלמות והג"ם האבנים טובות ונורמיות הד' יס"ו . עליו וי"ן ח"ו ז"ן מ"ר הקודם נ"ה ע"ז הקדוש ל"ל כל האומות . ופ"ז תפוסת שש"ו . דכ"ס וחל"ב תה"ה לשונו ועליו נאמר ועקנס לגברותיך [בל"ה וועלטענלעכרונגעספאזע יודעשכוס דאשטעטער ה"ם וועל לעשרער . וועלטענלעכרונגע אונד רעדער . מיט קה"לע חוף דעם אויפטע אונד פערלעכער אום דען האל"ן] . כ' . והמשי"ו יוסף עליו . ר"ל המדרגה החמישיה שעלי' מתרחש ג"כ הסתדוה של הומוה העולם כנגד הע"ז הישראל . וחס כארס עברו ביות לשלול כל רובו וכו' להוריד עדין של ה"ר והכניס גרו"ם שול"ט מעליו והלשיל עדי א"ן . והע"כ תבא חש מהר ע"כ"ו מקודם וישיב לו הגולה . ויסבך ארוה עם מ"ן וסח"ס לבלי יכול האויב לגשת ולהקריב אליו . [בל"ה פאזע דער וידעבר"לע דעם שמוקטם חן דען פ"ן וועלט אנגעגריפענען מיט שילד אונד אהאער נונעשר געוילעטעטען] וע"ז ארמנו שב"ק . חתן לראשך לית חן [כלומר השכח או התחוקות הכתרה על ראש כנגד האויב המריס של [להוריד] עטרת התפארת חמנין [מלשון חנן] וזה שמתחשים בהם בעלמלה] . ו' . ואחר כל אלו המדרגות מתעלה המדרגה שיש' אשר הוא כע"פ הו"ל חן הד' . וכחול"ם מן האב ט"ה קודם . כי אחר שזמ"ר העם הישראל בנין זמ"ם לנחות מלחמה של מו"ם . מלחמת י"ו בגבורים . בוד"ה הוא ז"ך או בעתון מיוחד ובעתה ה"רה . להיטל מפת יקוס ומחן יקוס וזמ"ם . שלל יפ"ע האויב בגו"ס ובתה"ה קינו . וע"ז נאמר אורך ימים בנימ"ם ובתה"ה עושר ונכסד [בל"ה פאזע . וז"ל פערענער דער הורה א"ם געדרלענגע דעם קאמפאטס אונד אוללער הגדריכטע אונגעפאלעטע ז"ל לעפ"ן אונד בנימ"ם] . ו' . ויפ"ע הכישיית הוא בדומין השבת בה שבת ב"ה מו"ס . מנחה לתי העולמיים שבת ע"ס שבתה מהד"ס . גם שבת"ם גם קה"ל"ם של המתנגדים אה"ם . וז"ל יש"ר גוי אל גוי עוד חרב וכו' ילמדו עוד מלחמה . רק כולם האובים כולם נקבר א"כ"ס האחדים . ויחמרו ה"ל אל אב אחד לכו"ס ה"ל אל אחר ברא"ו . למס נגדו א"ם בחי"ו להל"ל את הכרית . לכו ועלה אל הר סי' אל בית חלקי יעקב [בל"ה וועלט פרידעטם אונד איינטייטשע פאזע . וז"ל אללער גענעמפאזע אונד קאמפאט אויפטעטער אונד דארט לעפ"ן אונגעפאלעטע . איינטייטשע עוויג פארעדירענד] וע"ז רמז הספוק כי אורך ימים ושמ"ה חיים ושלום וי"ס"ו לך חן :

פרק ו' מ"ב גדולה תורה וכו' . כנ"ל וז"ל יש לנ"ל על רבוי הרה"ת שמי"ם המעשה הקדושה . מאחר שכל דרכיהם והמציאותם הן חמדי נרופה ככ"פ ונזרוע כוכב . חוקקות עקולים נפלים מאוני המעשה . ובפורים ומשי"ם האדם לנחות חשבון המדוקדק . וא"ך כסלה המעשה כ"ן כ"ל ונכ"ל מלת ואומר . וד"ו אה"ו רוחים שהלמוד בע"ז . אשר מפי אלו חיים . דורש טוב לעמו חמדי כמ"ן חומר המקומות בהמחנה שמו"ס מלת ואומר . ומקשה מ"ו ואומר . ל"ם ח"ן כ"ס"ם כ"ס וכו' ואומר . ויחמ"ו רב"ו הגדול חוק"ל כסיו"ה הנכבד כ"ה חן את ידו הגדולה לעיני כל ישראל . ידו פרש על כל מחמדי

לקוטי' מספר משנת חכמים .

האדם להפיר החורם כדי שיבא עליהם העושה כמשפס וזה הענין רחוק מאוד עמוק עמוק שי יחזיקו ע"ס : ודברי הרמב"ם מבורר בגמרה פירק ד"ק ק"ו ע"כ אמר ר' יצחק מ"ו דכתיב חיל בלע ויקראו מבטע וירישו אל אמר דוד לפני הקב"ה אמר ר' יצחק חיל בלע ויקראו מבטע חורבה ואמר דוד לפני מבטע וירישו אל . אל המזין עד שישיבה א"ל המהר ומשבתו ומסוק בגמרה שם אמר ר' חמי לא מת דואג עד ששכת הלמודו עד כאן . כ"י ממש כדברי הרמב"ם מש"ס הדורה מני"ם ומנ"ל בין בעדין דעסיק ב"ס כ"ו ולכן מוכרח לטעות כדי שיקבל עונש . אך הרמב"ם כתב בפ"ה מ"ה פירק"ם על ו"ל ולפי תמנהו וישרו"ה יהיה שיורר בעינ"ם שפ"ים בעי"כ לבד ופמ"ים בעי"ו לבד ופמ"ים בעי"ס וכו' . ע"ס ו"ל"כ בני שאין הקב"ה מענישו בע"ו"י יכול להחיותו חכמותו עד מותו רק בעבירה ש"ס בו חילול השם דאמרי"ן דא"ן מקי"ן בחילול השם ומעשי"ן ארוה צד"הי בעו"ה"ו . ומפ"ים בגמ"ל ה"ו דעי חיל"ל השם עי שקרא ושי"ה ושי"ת ח"ה וכו' שומעיה . ובכרית"ו אמרי"ם או"ל לפנו"י שלמד תורה או"ל לחי"ו שלמדו תורה או"ל לברו שלמדו תורה עי"ן בסוף ח"ו ויח"ו ו"ל"כ כל שחכמתו קודמת ליראת התורה וי"ן שלמד וז"ן בו יראת תת"ו ממנ"ל הוא חו"ס ונתח"ל השם על ידו דוד"ה מעשי"ן ארוה כיו"ס כ"ל וע"כ הוא שישיבת הלמודו ול"ך חן חכמותו המקיימת חן קשה עם שהקראתי לע"ז ממסכת שבת :

מסכת אבות
פ"ק ב' מ"ט כל שיראה העו"ל קודמת לתכנתו חכמותו מקיימת וכל שחכמתו קודמת ליראה העו"ל חן חכמותו מקיימת עי"ן ב"ב' הרע"ב והח"ו"ט וכן כתב הח"י"ט בעי"ד א"ס א"ן יראה חן חכמה ע"ס וזמ"ם הוכיח הרמב"ם בשמונה פירק"ם שלו דהא דאמרי"ן בגמרה דגור"ן על כיו"ס א"ס יהיה חס"ו או ע"ס א"ן הכוונה שגור"ל בעל מעלה להיות בהכרח חס"ו דוא"ך דהא ד"ן ור"ע לא קא"ר וכו"ן שאין גור"ן לענין ז"ן או רע"ש ממיל"ל בהכרח או אפשר לגזור עליו שי"ה חס"ו דהא כ"ס ע"ה"ה רע"ש או אפשר שי"ה חס"ו דכל שחכמתו קודמת ליראת העו"ל חן חכמותו מקיימת . אלא הכוונה כ"י כמו שהאריך שם בפ"ה ע"ס . וקשה על דכ"ס"ס שכתב דף ב"ה איה"ה מ"ד ו"ה' אמונת ע"ך חוק"ן כ"ו אה"ג"ט או ס"ר ורע"ס ע"ך זה ס"ר מועד כ"ו וא"ס"ה יראה כ"י היא אלו"ו ואמר ר"ש לק"ס בשם שמכ"ס"ן את האדם ל"ן שואל"ן ארוה קבע"ט עמי"ס להור"ס שפ"ל"ת בחכמה כ"ו וא"ס"ה יראה כ"י ע"ס . ולפי ה"כ"ל במשני"נו ה"ך [ע"ז] להסתפק בשם ש"ס בו יראה חס"ו שאין ע"ה"ה עמי"ס להור"ס ושל"ל בחכמה ע"כ כ"ה"ה א"כ שמי"ם דה"ל"י לא הי' חכמותו מקיימת : ע"ך ש"ם כל שיראה העו"ל קודמת לתכנתו וכו' ע"י כ"י"ט הרע"ב ולי נראה דה"ס הרמב"ם בפ"י המעשה סוף מסכת ברכות כתב ויח"ו"ט מתי"ו ע"ס על פסוק עת לעשות לפי כפרו חוקי"ך כי כשיבא העת להפטר מן ולקיים וידמו סיבות לבני

פרק ג [אות יא] חילוק בין עבדי כו'. שם במקרא נתינתו מסקין דשמתן בן עשה היה נשיא: שם שלח חלוקי ימים נשיאות. ע"י כהנ"ד שהלויך נזה מזה: שם ולכל הפחות היה סוג נשיאות כו' אחר החרבן הוסי' שנת ל' ז'. וכ"כ רש"י שם ב"ר, ועיין סדר סדרות א"ח א' דק"י ע"ב שכה כדברי המחבר כאן, ע"ש ב"ר: שם והוי"ק נהג נשיאותו בפני היותו. מ"ל דהוי"ק שהתחיל ללמד עלה שלמות, ועי' ספרדון מ"ל נבי משה ודקן בן וכו' בעוקף הלוי, ונמנה שם מן שהקשה ע"ז, ודו"ק: שם כהנ"ד וכו' לא רזה להפסיק. ע"י מדרש שהלוי: **פרק ג** [אות יא] חילוק בין היראה שיעשהו המלכות עבור זה. וזהו אמרתי בדרוש ה' בייחוד דברי מ"ל מגילה דף י"א. ארס ולא מלך כו', ע"ש בפרש"י שנתקן בזה מלך, ואמרו דכונסא הקרא בנתיב' דנקוס עליו ארס וכו'ב לוי חיים בלעט, וזה ח"א מביא במלך, דלמלא מורה כל עלכות ארס את רעשו חיים בלעט משמע דמיראת המלך נמנעו מה, והארכתי בזה בדרוש נחמדים: [אות ב] מירדו נקט ג' שאלכו כו'. ועל"מ דלכונסא הוא ארסו ג' שאלכו כאלה שברכו ברכת שישון יחד, מ"מ כיון שלא אמרו עליו דברי תורה, היו כאלו הכלו כו': [אות עב] ויכתיב כתב שם דל"י מ"ל לכוני ח"א. ע"י ספרדון דל"י ע"א ח"א הלויס תורה, וכש"כ סס, וע"י ע"ז ד"ס ע"א, וע"י יומא דכ"ס ע"ב ע"ש, ודו"ק, ועטור"א תגינה ד"ג ע"א:

פרק ד [אות י] דמדמכד לכל ארס יאכבוהו. כ"ל: [אות יא] כי די להם קיקלון דידו. כ"ל: [אות ק] ויבין מהדס בשעת שתייהו ימחק להו, כדריס. אולי כוננוהו להא דדף ס"ז ע"א, שהיין דע למעיים, ח"ל והלא מיושן יפה למעיים ואסוך דבריו שהייו חבל אחיבו וכו', אלא כהנ"ד סה דנתיב:

פרק ה [אות יב] כהנ"ד ועב"ס היה קרה מחורבן כו'. וע"ש ברמב"ן, וע"י אדר"כ ב"ד: [אות טז] ח"א ע"י דללו היראה היה רשאי להאכילה ולא עדיף בשר קודם, ויהר מירוב. להדיא איהא שם ומאכילין לה בשר קודם, ע"ש וע"י תורת: [אות ז] ודלא כהנ"ד סה. ע"י משנת חכמים: [אות גב] שאין מוכן מיהא כו' רק בעטול לה"י. ולתרו"מ, ע"י מכות פ"ג מ"ב, וע"י א"ח מ"ט: [אות טז] ר"ל וכו' על עינו כיון. לוינו מוכן: [אות צ"ה צ"ו]. נחלפו האונות: [אות קרן] ומעשים לאהדים כש"ל, ומינת העיקר. וזהו הפסח כתיב: כהנ"ד, אונס בלדרי"ע פ"מ איהא כתיבס הכע"כ, וע"ש פירוש כספונ:

פרק ו [אות ה] לא בעבור יראה העונם, מרדע כי ה' ארס לטבוח כס. דבריו הינו טוחן לוי כלל, וע"י ונריס דכ"ס ע"א ברח"ס ר"ן: [אות קעב] כמלכתיס ואופניס מחיות הקדש שחלוהו יס מ"ש. דבריו זריס חלני:

מסכת הוריות

פרק א [אות רח] ומיירי בידע שכהנ"ד אין מזהו לטמוע לביד. דבריו תמוסי, והיה לו לחקק בין ח"מ וע"ה, וע"י רמב"ם פ"ג משנת ה"ה, שוב רחמי ש"ל הכא לפטור לגמרי, מש"כ סהס ברמב"ם ק"ל לעיין להצדק לאלר שנגזן:

פרק ב [אות ג] מניין בעטות, וק"ל על שוגג ועשה מיד: [אות ב] מדקת"א סתמא כו' דלא כ"ל, תמוס, כא ר"ע ומי פוסק בנתיב בעומלת מקדס וקדשו ע"ש בר"כ, שוב רחמי נגמ' מ"ש לא פטר לוי מפר רק מעורר: [אות ב] ואלו"ק כו' ע"ש. תירו"א ארס מוכן, ופסוק, דרס זמן קדריס, ולא המעשה גושא משתנה התייר לתיסור, מש"כ הכא המעשה גופא של המעשים ע"י מקדס שקדס משתנה התייר לתיסור, ועוד דרס ליכא עשה רק לית וכהא איהא נמי עשה ונחסי דהה עליו: [אות כ] ע"ש שכה דרס כורו ל"ד שמתור לנא על אשה סמוך לוסה דזהו מקרי עשה ול"ת שגנה. ע"ש ממני דברי הל"מ פ"ד מה' שגנה הל"כ, ומ"ס עוד דחייב ל' טעלות, ג"כ תמוס, דהוי כהעכל אחר, ולא ראה ג"כ דברי הל"מ שם פ"ה הל"י, ומ"ס דככל גווני האשה פטורה, ג"כ תמוס, וע"ש ברמב"ם וע"י יוד"ס ס"י קפ"ה: במשנתו שמתעורר מ"ה אין חייבין על שמיעת הקול כו'. ל"ע כא כבר מני לעיל דהין חייבין לאלה על דבר שזרוע כרה, והכא ליכא כרה, וע"י הוי"ט כ"ן: [אות רח] חלל מלכי ביד מעידין כרמ"ס פ"ב מעדות. [ע"ס ו"ל פ"א מעדות] דבריו תמוסי מלך, וע"י רמב"ם פ"ג מהלכות מלכים. וכס"מ סס ותבין, שוב רחמי שדבריו ללו לקוחים ק"ת מדברי חו"ט, ע"ש וכס"מ פ"י מה' שגות ע"ש, ועידין ל"ט, וכאלה הווי"ט כתב זה אליבא דשועת תמוס, ואולי הווי"ט פליג בלמה על כס"מ ככונות הרמב"ם וכלת"מ שם, ועמ"ס פ"ג דסנהדרין: שם ואפשר עוד כו'. כ"כ במשנת חכמים: שם י"ל דמיירי שכבר שמתה ונדקדקה המיס דכשיס עד עומאה אין המיס נודקין איהא. עתורע"א פ"א דסוטה ר"ח ו' בשם הל"מ, וע' שועות דל"ב ובהוס' סס: ברע"ב מ"ו והמשיח וכו' פטורין דחייב ק"ל ונדעה חטאת. ע"י תורע"א א"ח ו"ב, וכן הקשה בלח"מ פ"ב ע"ש:

פרק ג [אות א] ודלא כלח"מ. ע"ש בלח"מ ותראה שאין כאן שניה: [אות ז] ירושלמי ר"ה פ"א הל"כ. כן הוא להדיא בירושלמי כאן: [אות ג] דמרוכס בדיס וכו' ועשה כהוראה מביא כהנ"ס. לכהורא כמרוכס בדיס מביא על שגגה מעשה כשאר יחיד ולא בעינן שגגה יוראה רק כהנ"ד משיח: [אות ין] ואע"פ סלינו משמש. ועמ"ס כ"ן: [אות יח] מ"ע שלא יעשר פניו בלא אשה. דין חוש, ובנמרה לא מנינו אלל ביוכ"ס, שוב מלחתי כהורח כהניס שכה בלמה דיש עשה עליו ליקח בתולה: [אות רח] בניה שני היו ממין וכו'. לפ"ס כש"ך יוד"ס ס"י רח"א ס"ק ע"ו כסס ב"ה"ס, ע"ש. ח"ל לוס: שם כהנ"ד וי"ל עוד מדקת"א קמ"ד משמע דכא תנין נר ג'ו'. ארס אראה, וע"י יומא דק"ס ע"ב ודו"ק, ובמ"א סס, וע"י תמוס רמ"א ס"י פ"ט.

הוא רק לעיין איסור הלה, ולא כליסור חילוק, וכדי מתקנס בלגוס ועריות חייב ועיקר הענין הוא משום דלוינו מחבין לא קוסוס: [אות בת] מיהו כהמלכו העכו"ס לעשות גביות כו', או מזהר בדעידע. היינו לעשות גביות, וע"ש דדוקא בנקוס הפסד: [אות ז] והק"ל כ"ל כהא ס"י. ודין גס בלמקום מקלינן כמ"ש בעלמו כמקור א"ח ג"כ: [אות גב] ל"ל דמיירי כו'. ע"י ק"י כ"ס ע"י ח"י כהנ"ד ובש"ך ס"ק ז' וכנהנ"א סק"ד: שם כנהנ"א דל"י ע"כ. ויומא דפ"א ע"כ, וע"ש כש"י ד"ה שריא לא משמע כן, וז"ע: שם וכנהנ"א שמשלו העכו"ס וח"כ אופ"ס ל"ל דמוהר כו'. ח"ל ויוד"ס סק"ב גבי פה ונלוס המסוחים כניסוי ח"י קמח עיקר, ע"ש. אלא דהין הל"מ מעלה הניסוי כיון דכבר נאסר: [אות ג] וי"ל דל"י כו' מזהר בתמוס יין כו'. תמוס, כיון שה"י יין מחמילתו שפ"ס דלסור: [אות ג] מדע ד"י וי"ל דל"י כו' מזהר בתמוס יין כו'. במחכ"מ, בדמיון הוא כשכלא לדה, דבכר שתיך שיעור, כודחי לוינו מועיל הכעס ע"י וסוכי, מש"כ בקקשה דלא בעינן כרו שיעור יועיל נמי הכעס הוכיח לדע א"ס יס כסן קקשים, ודו"ק:

פרק ג [אות יג] שוקח כו' ומטול ל"ס. ניס לא בעי כתיבה: [אות יד] כשהינה לרות, לכהורה מוס התייר לכוני הר"ן שהנ"א פ"ב רוח מ"ה דגבי הנהל כל שליט מחבין אף דהוי פ"ד שרי, ע"ש, דהא כ"י לוינו מוכין לוס, וע"י פסח"ס דכ"ה גבי אסר ולא מקבין: [אות יז] כן כמה כו' ספורו כו'. ועפ"י דכשנה א"ח ל"ד: [אות יח] משום דעומדיס סס ערומי ע"י שכת ד"י מ"א דלסור לכוסם על הפנין, וע"י סמ"ג ס"ק ט', וע"י כהנ"ד משה לוינן שם שכת שקקשה כן, ולא ראה דברי כהנ"א הל"ל: [אות בת] גס יפסי הר מותר. וכו' אוקימתא דרביה ובסמוך א"ח ל"א, התייר אוקימתא דר"ס, ע"ש כהנ"ד: [אות ג] א"ח אוקימתא עמו נעמד, ודלא כ"כ. ודברי כהנ"ד לונגין שם ש"י דמשה"ס כתב רש"י דבית עמו נעמד משום דנל"א ל"א היה הבית מטמא ע"ש, הוא תורה מלך, ונגד הגמ' דגס משמעי עכו"ס מ"ס ח"א, ולוינו לכוני כהנ"ד ע"ש ומ"ס סק"ב ע"ש: [אות ג] א"ח אוקימתא [אות טב] כסופו, דלוינו אסור עד ששתמש בו. כ"ל: [אות טז] ולא מחבין לעבור הבית. לכהורה מ"ס ח"א, בלוח מ"ה אף דהתיבין לעמוד הבית טעול מה שתידי ועומה: [אות ג] ל"ל דוקא כניעלו כו'. ולענ"ד דל"י ובעלו הכוס כטעול משם דרך טעול שלא להעמיד עוד סס, וכמ"ס צי"ר שם כהנ"ד ס"י ג', ע"ש וכ"כ ח"ל ל"י: [אות סא] לאחר שאסור מהתירו הערה. ח"י מ"א קמ"ד: [אות טז] ע"ש דבריו מגומגומין, וע"ש כש"ך, ותבין: [אות פא] חלל משמעי ע"ז כו'. ומו"ק:

פרק ד [אות כד] חלל מ"ס הר"ב כו'. ע"י היעיד בלשונו ולק"ת: שם וק"ל כו'. כשה"מ להרמב"ם נקט ל"י בלמה דכתיבס וסוריות עומן היו ועברין, ע"ש, ומ"ס עוד על הר"ב ש"י משום שמתעוררין אחרו רק לפי שש כו', קו"י ז"ל חסד ג"כ עליו, ע"י לעיל פ"ג א"ח פ' ה"ק: [אות ז] ול"י דס"ל צי"ר סק"ב כו'. ט"ס וי"ל ק"ה, וע"ש בש"ך ס"ק כ"ג ס"י כ"א: [אות טא] שאלכו בענינים, ע"ש בתמוס' ולי"י מ"י עניניה א"סו אסור לחבול חילין כעומאה ואלוי משום מע"ס: [אות בת] וחסלו אין על היין שום מיהס. ע"ש ס"ק כ"ח ס"י א': [אות ג] נקוס כהנ"ד. וי"א חילוני בידו, שוב רחמי שהביא כמקור: [אות ג] ס"י ח"י א"ס נעמד ככלי יין פסוח כו' נאכר כהנ"ה. ע"י ע"ז שם ס"ס ע"ז: שם ולכן כו', ושכ"ך כו' מזהר בשניה. ח"ל דהא לתיסור שיהי לא בעינן כשש, כמ"ס כהנ"ד כמקור, וכונה הרמ"א שם הוא לעיין בלוח ולדין הא ח"י כשכשן והכנסה שרי בתמוס פסידא: שם ס"ב ואסור רק בשתיס. דכא עב"ס ח"י חוסר רק בשתיס, כסי ק"ה, כ"ל, וע"ש כ"ס"ק כ"ד כוס' בלתיכות ובכורא הר"א ז"ל: שם וכלו כו' ג"כ מלא. לכהורה ח"ל למיר חילוני ח"י מלא ע"ש, ובס"ק"ה ס"י ע"י: [אות ג] ואל דמי לנעיל כו' דההס כו', לא כהנ"ד דבריו כלל, וע"י הוי"ט, וע"ש סק"ב ס"ק ו', גס מ"ס דלכחלה ל"יך מפתח ונחש, ע"ש סק"ב ס"ק ו' כסס כהנ"ד ע"ש דדוקא בתמוס הפסד: [אות ג] חילוני היה עליו כ' חומותו. לדין שרי ניס עליו כ' חומות: [אות ג] מיהו כמפתח וחוסר. לדין כמפתח לו חוסר:

פרק ה [אות י] שדרין ליתונו עליו עוקן. אין דבריו מתקבלין חלני, ועוד דכי פרכין לרבא כמטעם דכ"י דח"ס ע"ש, ח"ל לפסו"י מן כה, ודו"ק: [אות ג] וי"ל כו', והכי כ"ל: [אות טז] דלסור לגרוס סומאה כו'. מ"ל דמיירי בל"י, ועוד דלמח כמטעם מייירי: [אות טז] מיהו דוקא כו', חלל כמשה לכתס יין, כו' רק הוא כמטעור ובעל כס'. אינו מדוק, דברין נזק אין חילוק בניעס, דכתיבה חשיבין כמשער, רק כהס יינו מקלינן האידהא ובעל כס', ע"ש ותראה, ויס סוכ' דסוכריס דניעוק אינו רוסר רק בשתיס ולא ברה"א: ברע"ב סוף ס"ח, משתיס א"ח במה של היתר כו'. תמוס מלך, מדה ה"א מנש"מ כו' כני"ט ג"כ תמוס, ועוד דבריו מ"י מהני טעמה כן, ועמ"ס נמ"ד פ"ד דמעשה, ע"ש: [אות פא] ודלא כהנ"ד. וע"ש כ"י:

מסכת אבות

פרק א [אות כו] ולא הדיע על עמו כמטור בגדרים. חלני ל"ל ביומא, ע"ש דלי"ס ע"ב: [אות כז] קנוע כן כממסר. כ"ל: [אות טא] כן רבן כלל הבבלי. וכש"כ כאן יס ס"ג, ע"ש וי"ל כן גנו: [אות טח] ירוויח כלל כו'. עמ"ס פ"ג כ"ב: **פרק ב** [אות לא] דברי קורטו. וי"א דהוה נדר רגנו הקדוש, א"חו של ר"י שאלה ועס"ד ח"א ש' כסס כני"ט: [אות כז] שמתון הדיק היה הכשיא בהל"מ ס"י. חלני לא מלחתי לשמתון הדיק שיהי ושיא וכו' כ"כ, ובגלוי"ס כ"י ע"י רוב מורע ב"ד, מיהו ריב"ז וז"ס כן יסור נמי ס"ו כהנ"ס, וכן בברכות כמטעם דר"ב שמתה רלכ"ס ס"י כן לנשיא:

הפירושים וההנחות לא נערכו על הסדר הראוי לפי הערך של כבוד המחברים ז"ל זה אל זה כי רק לפי מקרי עניני הדפוס.

סדרב הגאון הגדול מהור"ר ירוחם יהודה לייב פערלמאן ז"ל הנודע בשם 'הגדול דמינסק':

מסכת שבועות

פרק א' מ"א שבועות הדיינין כו'. וענין שבועות השומרים אי בעינן שחי כסף אי לא מחלוקי בזה הרמזונים. ועי' בשו"ע חו"מ (סי' פ"ח סעי' ה'). ועיין ברין [לקמן במסכת ה'] ללכ"ע חיוב פשיעה יסנו אפילו בפתוח משהי כסף ולא דמי לרקקשות ואיך לזיועטו גם מהיוב פשיעה. [ועי' בשו"ע חו"מ (סי' ט"א סעי' א')]. והסביר הר"ן בטעמא דמלחא תמוס דפטור שבועה ילפינן משומר חסם ופטור חטולמין ילפינן משומר סכר ולמדון זה מזה ובשומר חסם כתיב כסף או כלים מה"מ ממעטין אף פחות משהי כסף משובעה ובשומר סכר ללא כתיב כסף או כלים פחות משהי כסף לא ממעטין מחטולמין עיי"ש. ולא הנתיי דהא פשיעה כתיבא להדיא בשומר חסם כדאיתא ג"מ (ז"ה א') ועי"ש בשרש"י דהיינו הא דכתיב על כל דבר פשע בשומר חסם. ואפשר תמוס דהאי עין כל דבר פשע היינו טעמא דלא פשע וממילא נשמע דהייב בפשיעה. אבל מ"מ כיון דלא כתיבא בהדיא החיוב בפשיעה רק השבועה ללא פשע לא אימעטו רק מהשבועה ולא מהחטולמין. ובקרקעות ילפינן פטור חטולמין שומר חסם משומר סכר. ולפי"ל למחן דאית לי' ב"מ (דף ז"ה) דפשיעה בבעלים הייב ללא ילפינן שומר חסם משומר סכר איכ' לדיד' גם בקרקעות ואיך הייב בשומר חסם ומוסר סכר פלוגתא אמוראים. ואפשר אף מחן דלא ילפינן בעלים מ"מ לענין קרקעות ואיך לאימעטו בהריויהו סכר ילפינן דאינו אלא גילוי מלחא בעלמא כמו דבשומר סכר אימעטו מחטולמין ה"ל בשומר חסם. וקתא קיאי לי' במחן דילין שומר חסם משומר סכר לענין בעלים ל"ל הרי מיעוטי בכלל ופטור בכלל שומר חסם ושומר סכר ענין קרקעות ואיך ב"מ (ג"ז א') הא בשומר סכר לחד סני וילפינן מיני' שומר חסם. ואין לומר דמשומר סכר לא הוי ידעינן רק לפטור מחטולמין ולא משובעה. וכעין שריאה קתא מדברי הר"ן ע"כ וכמו סביבא הקב"ה (סי' ר"ח) מהירושלמי לענין בעלים דהייב שטעה. להכי אינטיקד בשומר חסם לפטור משובעה. ד"ח דבעלים בשאל כתיב דהתם לא כתיבא בשבועה רק חטולמין. משא"כ בשומר סכר כתיבא גם שבועה וא"כ משומר סכר אימעטו גם לענין שבועה והוי ילפינן שומר חסם מיני' וכלל ופטור בכלל בשומר חסם ל"ל. ואפשר לדיד' בלחמ אינו אלא אסמכתא וכמ"ס חו"מ ב"מ ס"ס. ויש לעיין:

מסכת עריות

פרק א' מ"ה עד ט"ה' גדול ממנו בחכמה ובמין. שיפת הרמב"ם (פ"ב מהלכות ממרים) לחלק בין תקנות שכן לסיני ובין תקנות שאין לסיני. דבהקפת שאין לסיני אפילו פשע הדגור בכל ישראל ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד הגדול אם גדול ממנו בחכמה ובמין. אבל בתקנות שכן לסיני ופשע הדגור בכל ישראל אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד הגדול אפילו אם הוא גדול בחכמה ובמין. ונראה דהו יאין גם שיפת החוס' ע"ז (נ"ז א') ד"ה והתני עיי"ש דקבשו על הא דלמך שזאל ישין (נ"ז ב') גבי פרוזבול אי איישר חילוי אבטלוגי. והקשו היכי דמי אי פשטה תקנת פרוזבול אפי' ה' גדול אינו יכול לבטלה ואי לא פשטה איכ' למה לי אי איישר חילוי עיי"ש ועיין ע"כ בהרמב"ם ומה"ר וכו' בלחם שחריס שמהו על התוב' דה"ל הקשות קושייתם על מהני' דכלן והתני עיי"ש דקבשו דוקא גבי פרוזבול. עיי"ש שגדקשו בזה. ולפי ה"ל ה"ש דתתני' אפסר לאוקמו דמיניי בתקנות שאין לסיני. משא"כ פרוזבול דכינ הוא כדאיתא גבי עין (ע"ס) שאלו שמתנוס בהלות ועברו על השמר לך גוי. וע"כ ספיר הקשו. ועיין ב"מ על הרמב"ם (ע"ס ב') שהקשו בהמת מוא' דפרוזבול ותני' דלא דוקא הוא ולא הוי סיני עיי"ש. אמנם כ"ז הוא להרמב"ם. משא"כ החוס' אפסר למשמע לכו כפשוטו דפרוזבול סיני הוא וע"כ הקשו והוכרחו לחירוים אחרי' עיי"ש. וראיתי בב"מ (ע"ס) דבר תמוס דהקשה על הרמב"ם מע"ז (ע"ס) דהגמ' פריך על עמ' שהחירו מעתי' דבר אין ב"ד כו' אא"כ גדול כו'. והא עמ' סיני הוא וא"כ אפילו גדול אינו יכול לבטל. ודבריו תמוהין דלשיפת הרמב"ם הא זה בלחמ גמ' קו' ב' עיי"ש הי"ב:

מסכת עבודה זרה

פרק א' מ"ו אין מוכרין להם בהמה נסה. עיין ברע"ב. ובגמ' (פ"ו א') פריך שאלו קינא והגורא קינא ומסיק דלא קינא עיי"ש. ופירש"י שאלו קינא כו' כיון דחייב באונסין הכי הוא ע"ז. ודברי רש"י תמוהין דהא נכריס אימעטו מדק שמירה כדאיתא בשו"ע (חו"מ ריש סי' ט"א) ובכל הפוסקים וא"כ אינו הייב באונסין. והנה לכאורה יש עוד לדקדק. לפי סברה כס' נראה נ"כ הא דלמך קינא היינו ג"כ מטעם דהוי שומר סכר אי שומר חסם מיהא. דהרי כסף האסמכתא הויכח בגמ' משכירות דלא קינא גם בלחמ דלא קינא וע"כ דתרווייהו מהה שעתא. וא"כ כשביטול הוא מטעם זה לרש"י. וא"כ מאי מיייתי הגמ' ראי' ממסכה ע' דלקמן אף במקום שאמרו להשכיר כו'. הא החסם הוי מחובר וקרקעות אימעטו בשומרין. עיין בשו"ע (ע"ס). אמנם ליה אפשר לומר דאפשר דרש"י סובר כה"י דיעב' שבעה בשו"ע (סי' ז"ה סעי' א') בהנ"ה דיתח' כיון דתלוס ולכסוף חתרו דיש כחלוס. או אפשר דרש"י סובר כהרמב"ם דבפשעה אף בקרקעות ואיך הייב וא"כ א"ש עיין ריש סי' ט"א. ומוזא הגמ' לפרש"י מוכח דלאם השוב כסלו בשניל חייב באחריות אין בין שאלו ושומר סכר לשומר חסם. דלנ"כ איך הויכח בגמ' מהא דתני כהן אשכר פרה מישאל לא יאכילנה כרשיני תרומה דשכירות לא קינא דלמ' איתא ממ"ד

שוכר לשומר חסם דמי. אלא ע"כ דאין חילוק. ובמ"ס הר"ן והרא"ש (ריש פסחים). ועי' בשאלת אריה (סי' פ"ח). אמנם מ"ס רש"י דחייב באונסין תמוס דהא הכא בעכו"ס עסקין. ועיין בש"ל ס"ס. וכס"ל י' להמהו בב"ק (ק"ד א') ברש"י דה"ה חד אמורא כו' שבועה כדון חירה עיי"ש. הא נכסי עכו"ס פטורין משובעה. כדל"ה בחו"מ (ריש סי' ז"ה). ובשלמא בגמ' ה' אש"ל דמ"מ שבועה מדרבנן חייב. וגם ביה ל"ע עיין חו"מ (סי' קמ"ט סעי' י"ד) ובסמ"ס וס"ך ס"ס. או אפשר דכיון דאינו הייב רק שבועה אף שהוא סלח כדון שוב העד פטור ויסול להעיד כיון דלא חייבו ממנו. ובוה ה' מיושב קו' התומים (סי' ל"ח ס"ק י') דמאי קמ"ל עיי"ש ולפי ה"ל שובא קמ"ל דאף דגם השבועה סלח כדון וכנ"ל וכו'. ועיין דברי רש"י ע"ס פתוחין. ועיין בב"ק (פ"ד מסנה ג') בחייו"ש שמהם על הרב ס"ס כבוד של ישראל שגח לשל עכו"ס פטור מ"מ לא מסיק לה מרעבו עיי"ש. ועכ"ל נראה דעת הרב ברעמורס דמרעבו כיון דאימעטו הקדש שוב אינו ממעט עכו"ס ועכו"ס אימעט מקרא דיתר. ועיין בב"ק (סי' ז"ה) ע"ש מ"ס מ"ג דקרא דיתר אינו אלא מנוקן. וא"כ א"ש דשבוע' ובשומרים גם עכו"ס חייבין דמרעבו לא אימעט אלא בקדש. ובה"ה א"ש הא דרש"י דהכא ודב"ק. ודברי רש"י דהכא אף בגמ' ה' אש"ל דלא אימעט אלא ישראל בעכו"ס אצל עכו"ס שישאל חייב. ודלא בהקב"ה (ע"ס) ה"ל. אמנם כדו לייבט גם דברי רש"י דב"ק (קו"ד א') ה"ל נראה דעת רש"י כנ"ל. ועיין ז"ע. ולולא פירש"י ה'י אפשר לפרש כל הסוגיא משום החשמים כיון דיש לו תשימש הדבר השוב כסלו וכן מוכרח לאיך דיעוד שטו"ס פטור ומחובר פטור וית' הוי מחובר וכנ"ל וכו' ע"כ. ועדיין קשה לי לפרש"י מאי קמיבעי לי' או חשיב כסלו בשביל חיוב אחריות. לא מיבעי לרבין דסברי דבר הגורם למחן לאו כמחן דמי פשיעה בשל' חיוב אחריות דבשביל חיוב אחריות לא הוי כסלו. ועיין כסחים (ה' ב' א') ואפילו לר"ם שחשם בפסחים ע"ס דהיכא דאיתא בעינא לאו בראיותיה קאי. וגם אי קמיבעי לי' למ"ד דבר הגורם למחן כמחן דמי מאי קפסטי לי' דלמא איתא כרבנן. וגם הא הלכה כרבנן. ובשלמא לולא פירש"י ה"ל דהוי מפרשין בשביל השמות הוי כסלו ובגמ' ל"ק הא בשביל השמות הוי קנין פירות ותלוס בקנין פירות אי בקה"ג דמי י"ל כמ"ס המק"ח (סי' ת"מ אות ה') דהוי קנין פירות גלויס יותר עיי"ש. וכן ראיתי בישועות יעקב א"ח (סי' רמ"ו ס"ק י"ב). אמנם לפרש"י קשה. ונראה דלפרש"י נמי הוא משום הנהגת התלמוד. רק דק"ל הא תלוס בק"פ אי בקה"ג דמי אי לא וגם ק"ל אף אי קה"ג דמי מ"מ הוי כסל שותפות וכמ"ס ישועות יעקב (ע"ס) ה"ל ולכך פירש נמי האויל וחיובי בלחמיות וכמוו דבירוף ב' הסעמים בשביל היתר שימוש וחייב אחריות הוי טולח דלמ"ד וא"ש. ועדיין ע"ג ב"מ. ושלא סלח מלחתי מי שהניגש ב"ס: מ"ח רבי יוסי ואומר כו' עיין ברע"ב ובתחומ"ס. ועיין דבגלו מרובה (יו"ד סי' ק"א) סוכיות מהרמב"ם הלכות עכו"ס (פ"ו ה"ג) דס"ל דליאכור שבוטה הוא דוקא בא"י והבוא והמנהג ליה מהמ"מ מהא דקבשו האי דינא דשבוטה בתר דלמרו דהלכה כה"י. ובי' מכלל דליאכור שבוטה אינו אלא בא"י וא"כ הוא דוקא לרי' אינו דלר"מ לא משכחת לה כלל דב"ה א"ל א"ן משבירין ונסבירא ליכא איסור שבוטה. אמנם דקבשו ליה על הרמב"ם מהגמ' דקאמר וליחוס דלמא חילי ומוזנין כו' והא מכירה ליחא אלא כבוריא. והנה גם בשלמי הגבירים דייק מהרמב"ם כנ"ל. ועיין במתנה אפרים (בגנהותו על הר"ה"מ ע"ז). ועי' בגנהות לח"מ (ש"ס הרמב"ם דפוס צארדישע) שדייק והקשה כנ"ל וכתב דלמך דגם כבוריא סי' ל' הרמב"ם דשיך שבוטה אצל כל בחול' (סי' ק"א) אמנם לפי"ל נסתר ההכרח שהביא הדגול מרובה ה"ל מהגמ' דהא גם לר"מ משכחת לה האי דינא דשבוטה וכבוריא. ונראה לנכר לשיפת פרמנים. דהנה הא דלא דהקשה ממשטר לאו איסור דלאורייתא ואף כתי' דלאורייתא אינו דייקין מנינו איסור כיה. [ובפרט להרמב"ם דס"ל אין קנין לנכרי' כתי' והשקפה היא זה שאין חילוק הכו"ס מעשר מה שירע ויקלור וכפ' ה"יני בתוס' ד"ה הא]. אמנם מועיל הוא לחוק איסור דמכירה כדי שגבור שכירות אצו מכירה אף דקול שובא ואינו אלא דרבנן בלא סמך דלאורייתא מ"מ כיון דליכא עוד איסור במכירה שוב גרוט על שכירות. והנה איסור שבוטה לשיפת הרמב"ם דאינו מוגב בחול' ע"כ אינו משום סלח אלא הוה לישראל כמ"ס החוס' דל"כ אפילו בחול' סייך זה. וע"כ הטעם משום דהוי קניעית על ישיבת עכו"ס. וטעם האיסור בזה נראה דהוא מטעם דכתב הרמב"ם (ע"ס בה"ל) דליאכור מטעם שאלו ישבו בארץ. ואף דהוא דוקא בזמן שיד ישראל הקיפס היינו דלא אפילו דרך ארעי אסור אצל שבוטה דהוי קבוע אסור מדלאורייתא או מדרבנן משום סמך זה. שוב מלחזי בספר החינוך (משפטים סי' נ"ד) דכתב להדיא מטעם קניעית ומקרא דלא ישבו. ונראה נכרח לטון הגמ' דשן דקאמר וליחוס דלמא חילי האי ישראל ומדין אחד עכו"ס ואילי היאך ומדין גם לר"מ. והנה הוי לטון ולמא חילי האי ישראל ומדין אחד עכו"ס כו' אינו מדרבנן. דהא עוב קאי ואין סייך ע"ז ולמא. והול' וליחוס דאינו האי ישראל דהא ע"ז קאי דישאל מוכין לטו"ס רק עיקר הענין דליויל העכו"ס ומוזנין לחרי וא"כ לא סייך לטון ולמא על הא דישאל מוכין לעכו"ס עיין ע"ז (י"ד א') וליחוס דלמא חילי ומוזנין דלאורייתא ומקשרי עיי"ש והיינו משום דעלה גבי. וה"כ אף דליין לומר בקב' דקאי ממכירה דהא דינא דשבוטה קאי נמי על שכירות וע"ז לא סייך הקו' דהא בשוכר דקין דה"ל להשכיר לאתריס כדאיתא בחומ"ס (סי' ט"ו) וא"כ אינטיקד הקשה דקשות על מכירה זוכה ללא למ"מ הבגון דלמא חילי האי ישראל ומדין ק"ק דהול' וליחוס דליויל כו' דהא זה אף דלא למא הוא דהא קאי ע"ז למדין לעכו"ס. ע"כ נראה דלמך לפרש פ' אחר בגמ' והא דהנה אס מימא דבמכירה בתים מולד האיסור דלא חתנס איכא עוד איסור שבוטה דאף דמדין אחד עכו"ס מ"מ חילי האי ומוזנין לחרי וא"כ תמיד במכירה בבתים איכא איסור שבוטה. וא"כ גם במכירת בתים איכא תרתי איסור דלא חתנס ואיסור שבוטה

שכונה וא"כ הו"ל למגור שכירות אטו מכירה דאיכא תרתי וזה פירוש הגמרא וליהוה
 דלמא אזיל האי ישראל ומזבין לחד עכו"ם. פי' ואיך מותר להשכיר בזה"ש בא"י ליחוס
 דלמא אזיל האי ישראל ומזבין לחד עכו"ם וכו' [ופי' וא"כ איכא במכירת בתי תרתי
 וכו"ל] למגור שכירות אטו מכירה. ומדוקק הלשון ודלמא אזיל ומזבין דהקב"ה
 הוא דלמא שכירות מותר ליחוס דלמא מזבין ובמזבין איכא שכונה. וא"כ לגזור שכירות
 אטו מכירה דבמכירה איכא תרתי. דהאי איסור דשכונה עכו"ם לא גרע מהפקעה
 מעשר דאין לו כמד' מדאורייהא כלל כנ"ל ואיסור שכונה עכו"ם איך לא י' סמך כנ"ל.
 והנה לפי הפירוש הזה א"כ א"ש דאיסור שכונה אינו אלא בא"י. וכריך דאף שכירות
 בתים יאסר בא"י משום מכירה דאיכא תרתי. אבל אי איסור שכונה שייך גמי בחו"ל
 א"כ בפסיסוף הו"ל למסרך ממכירה דח"ל איך מותר. והנה לפי"ו בסוריא דמכירת
 שדות אסור משום תרתי א"כ גם מכירת בתים לשלשה נכרים אסור משום מכירה
 כה"ג בא"י דאיכא תרתי. וא"ש דזה הדין דשכונה הוא בא"י אף לענין שכירות.
 ובסוריא אינו אלא לענין מכירה דכיון דאיכא תרתי גזרו משום א"י אבל בשכירות
 מותר דלגוס' בסוריא איסור שכונה ליכא ומשום א"י בחדא לא גזרו אבל במכירה
 בסוריא ל' נכרים אסור משום א"י דאיכא תרתי. וא"כ האי דינא מהגז' בשכירות
 דא"י ובמכירה דסוריא ל' יוס' אבנ' לר' יוס' ליכא האי דינא אלא בשכירות דסוריא
 ומכירה דח"ל אבל לר' יוס' בהני ליכא. וא"כ בהני דשייך לר' יוס' ליכא לר' יוס' ובהני
 דשייך לר' יוס' ליכא אפי' דר"מ וזהו הדין בחד מקום לא משכחת לה והלכך יוחא
 ג"כ דקדוק הגמ' דקאמר האי דינא דשכונה בהר דסמך הלכה כר' יוס' ולא קאמר
 אמתי' דכיון דלחרווייהו לאו בחד גוונא לכך קאמר לפי הטלכה וא"ש: שם בא"י
 משכירין להם בתים. עיין ברע"ב ובתו"ס. נלעתי נראה דרק היכא דהעכו"ם קונה
 לעגמו אף דח"כ אפשר דיוזבין להרי תרתי פלגא לכוני האי לא חיישינן. משא"כ אם
 העכו"ם האחד קונה בשביל הב' בעבור נורד הב' וחיבף ממתי להם סקגה עזרם
 ובשליחותם הוי כאלו מוכרו להב' והד לפני הוא ואסור. כנ"ל נכון פשיט וברור
 [ויטוי' רש"י (י"ב א') ד"ה רבא אמר]. וא"כ מה שהקשה בהנחות דע"א וז"ל (ח' א')
 על רש"י עיי"ש לק"מ. והסברה מובן מעלמו: מ'פ אף במקום שאמרו להשכיר בו.
 עיין בתו"ס מה שהביא מהירושלמי. והנה הרמב"ם כשמיטו וז"ע למה השמיטו.
 ולכאורה אס"ל עפ"י קו' הלח"ם ממר"ש אלנאוי דהקשה על הב' דקאמר הגמ' דשדה

איכא תרתי הלא בית נמי איכא תרתי דמפקע ל' מאיסור לא הביא. ומירין דמתני'
 הא מיירי בלא בית דירה וא"כ ליכא אלא חדא. וא"כ בבית דירה דאיכא תרתי אף
 אם נימא דאיכא איסור לא הביא אלא בא"י ולא בחו"ל מ"מ בא"י איכא במכירת
 בתים לבית דירה תרתי דמפקע ל' מלא הביא וא"כ איכא למגור מכירה דסוריא לבית
 דירה אטו א"י כמו בשדות דאיכא תרתי וכן לר"מ בחו"ל. וא"כ ע"כ דלא כהירושלמי
 והירושלמי לשיטתו דסביר טעם אחר לחלק בין בתים לשדות לא משום תרתי וחדא
 כמ"ש התו"ש בפתח' דלעיל. אבל לדין מוכח דלא כהירושלמי כיון דמפרשינן משום
 תרתי וחדא שוב ע"כ דלא כהירושלמי. אמנם לפי"ו יש להבין לדעת החוס' שהחזיקו
 בשיטת הירושלמי ויקשה כנ"ל. לכן נראה דקו' הלח"ם הני' לק"מ דהפקעה לא שייך
 אלא ממנוס אבל לא מעבירה ודו"ק. אמנם נראה עפ"י מה שכתבתי בפתח' דלעיל
 דאיכא דאיכא עוד איסור במכירה שוב הוי תרתי מכ"ש מהפקעה דמעשר דאין לו
 סמך כלל וכו"ל. והנה הרמב"ם פסק אין קיין לטב"ס בא"י. וביאר במשנת חכמים
 (כ"י מ"ב) ב'פנת פננת (אות ח') דהשעט משום דאמר קרא לא החוס' וכל מלתא
 דאמר רחמנא לא העביר אי עביד לא מהני כרנא עיי"ש. והנה בתמורה איתא
 אליבא דרבא אי עביד לא מהני הא דלפי משום דעבר אמימרא דרחמנא וא"כ אף
 אי לא מהני מ"מ עבר על לאו דלא תחוס. ומעשה נראה דבמכירה לבית דירה בא"י
 איכא תרתי א"כ ר' א' לא החוס' ב' דכיון דאי עביד לא מהני א"כ הבית של ישראל
 וא"כ לא גרע משכירות דכשהעכו"ם מכינים ע"ז עובר ישראל ג"כ משום לא הביא
 דאכתי ביח' של ישראל הוא. וא"כ במכירה בא"י איכא תרתי בבית דירה א"כ גם
 בסוריא לר' יוס' ובהו"ל לר"מ איכא למגור אטו א"י. וא"כ מוכח דלא כהירושלמי.
 והירושלמי לטעמי' דאינו מוכרש משום הדא ותרתי. אבל לפי"ו דין ע"כ מוכח דגם
 במכירה דסוריא לר' יוס' ובהו"ל לר"מ איכא איסור ודלא כדיוקא דהירושלמי. והא
 דלא ביאר הרמב"ם חילוקים אלו דבמכירה דסוריא איכא איסור אבל לא דח"ל הוא
 משום שאין דרכו להביא מה שאינו מנואר בש"ס ולכך שנה המשנה כ'תרה והשמיט
 הירושלמי. [ולפי הני' נהבאר דמ"ש הבי' (יו"ד סי' קי"א) בפשיטות דבמכירה ליכא
 איסור לאו מילתא דפשיטא הוא. ויש לעיין]. והחוס' שהחזיקו בשיטת הירושלמי
 היינו לשיטתם דהפקעה היינו שיש קיין לעכו"ם בא"י א"כ במכירה לבית דירה אף
 בא"י אינו עובר דיש קיין. משא"כ הרמב"ם לשיטתו וכו"ל. ועוד יש להאריך ואכ"מ: